Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz

Maj, 2017 r.

Zadanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej,
w ramach Programu Pomoc Techniczna 2014 - 2020

Zamawiający:
Gmina Wałcz
Urząd Gminy Wałcz
ul. Dąbrowskiego 8
78-600 Wałcz

Wykonawca:
Green Key
Joanna Masiota-Tomaszewska
ul. Nowy Świat 10a/15
60 - 583 Poznań
www.greenkey.pl

Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz

Kierownik projektu:
mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

Autorzy opracowania:
mgr Daniel Wiśniewski
mgr Kamil Nabagło
mgr inż. Łukasz Gińko
mgr Andrzej Karkowski
mgr Joanna Walkowiak
mgr Wojciech Pająk

Maj, 2017 r.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP ... 4
1.1. PODSTAWY PRAWNE WRAZ Z UZASADNIENIEM KONIECZNOŚCI OPRACOWANIA DIAGNOZY NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY WAŁCZ ... 4
1.2. METODA OPRACOWYWANIA DIAGNOZY Z UWZGLĘDNIENIEM PRZYJĘTYCH WSKAŹNIKÓW DELIMITACJI ... 5
1.3. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJACYCH ZJAWISK ... 8
II. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA ... 13
SFERA SPOŁECZNA ... 13
2.1. ZMIANY DEMOGRAFICZNE ... 13
2.1.1. Wskaźnik – Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej ... 16
2.2. PROBLEMY RYNKU PRACY ... 19
2.2.1. Wskaźnik – Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej ... 20
2.3. POZIOM KSZTAŁCENIA ... 23
2.3.1. *Wskaźnik – Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r. ... 24*
2.4. POZIOM BEZPIECZEŃSTWA ... 27
2.4.1. Wskaźnik – Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. ... 27
2.4.2. Wskaźnik – Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. ... 30
2.5. SYTUACJA EKONOMICZNA ... 32
2.5.1. Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu ... 32
2.5.1.1. Wskaźnik – Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. ... 33
2.5.1.2. Wskaźnik – Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r. ... 35
2.5.1.3. Wskaźnik – Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. ... 38
2.5.1.4. Wskaźnik – Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. ... 40
2.5.2. Zaległości czynszowe w lokalach komunalnych i socjalnych ... 42
2.5.2.1. Wskaźnik – Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r. ... 43
SFERA GOSPODARCZA ... 45
2.6. PODSTAWOWE WSKAŹNIKI ... 45
2.7. POTECJAŁ GOSPODARCZY I KLIMAT AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ ... 47
2.8. ZAGROŻENIA ... 50
2.8.1. Wskaźnik – Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r. ... 51
SFERA TECHNICZNA ... 54
2.9. DEGRADACJA STANU TECHNICZNEGO ORAZ OBSZARY POPEGEEROWSKIE ... 54
2.9.1. Wskaźnik – Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r. ... 59
III. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ ... 63
IV. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI ... 69
V. POGŁĘBIONA DIAGNOZA PODOBSZARÓW REWITALIZACJI ... 75
SPIS TABEL ... 84
SPIS RYCIN ... 85
SPIS WYKRESÓW ... 86

I. WSTĘP

1.1. PODSTAWY PRAWNE WRAZ Z UZASADNIENIEM KONIECZNOŚCI OPRACOWANIA DIAGNOZY NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY WAŁCZ

Rewitalizację należy rozumieć jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

W myśl art. 52 ustawy o rewitalizacji, do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji. W takim przypadku wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, specjalnej strefy rewitalizacji, a także uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji nie jest dopuszczalne.

Prowadzenie rewitalizacji bez korzystania z rozwiązań ustawowych (bez uchwalania Gminnego Programu Rewitalizacji) nie jest przeszkodą do aplikowania o środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej. W przypadku, w którym gmina chce się ubiegać o otrzymanie środków unijnych na projekty rewitalizacyjne musi opracować program rewitalizacji zgodny z wymaganiami wynikającymi z Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (co do zasady – w aspekcie merytorycznym są to wymogi tożsame do ustawowych, jednak uproszczone są kwestie proceduralne) oraz z wymaganiami i wytycznymi, które zostały przyjęte przez Instytucję Zarządzającą RPO. Na obszarze województwa zachodniopomorskiego są to „Zasady realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020".

Stan kryzysowy spowodowany jest koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów

budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

Obszar zdegradowany, to obszar na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w sferze: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Kontekst legislacyjny niniejszego dokumentu stanowią Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r. (MR/H 2014-2020/20(2)/08/2016). Celem Wytycznych jest ujednolicenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji.

Przed przygotowaniem właściwego programu rewitalizacji niezbędne jest jednak wskazanie obszarów będących w stanie kryzysowym, dla których sporządzony zostanie plan działań w zakresie rewitalizacji. Niniejszy dokument ma na celu wskazanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Wałcz, gdzie koncentrują się negatywne zjawiska o charakterze społecznym, a także gospodarczym lub środowiskowym lub przestrzenno–funkcjonalnym lub technicznym.

Konieczność opracowania diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz wynika z braku określenia zasięgu przestrzennego obszaru zdegradowanego w innych dokumentach strategicznych gminy przyjętych uchwałami Rady Gminy Wałcz.

Niniejsza diagnoza jest jedną ze składowych programu rewitalizacji. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych wykonana dla całego obszaru gminy w oparciu o udostępnione dane stanowi efekt rzeczywistych, przeanalizowanych i określonych zjawisk.

1.2. METODA OPRACOWYWANIA DIAGNOZY Z UWZGLĘDNIENIEM PRZYJĘTYCH WSKAŹNIKÓW DELIMITACJI

W celu delimitacji, czyli wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie gminy zastosowano metodę analizy wskaźnikowej. Dzięki niej możliwe jest przedstawienie przestrzennego zróżnicowania negatywnych zjawisk: społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno – funkcjonalnych i technicznych.

Podstawą stwierdzenia na danym obszarze stanu kryzysowego jest występowanie problemów o charakterze społecznym. W przypadku, gdy negatywne procesy społeczne współwystępują z problemami o charakterze gospodarczym, przestrzenno – funkcjonalnym

lub środowiskowym możliwe jest podjęcie działań naprawczych o charakterze rewitalizacyjnym.

Skalę negatywnych zjawisk powinny odzwierciedlać wskaźniki, za pomocą których można poddać analizie dany obszar i problemy tam występujące.

W „Zasadach realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020" wymieniono negatywne zjawiska opisujące wyróżnione sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju obszaru lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju w odniesieniu do wartości odpowiednich mierników dla poziomu całej gminy. Do negatywnych zjawisk zaliczono:

1. w sferze społecznej:
   - wysoki poziom bezrobocia,
   - wysoki poziom ubóstwa,
   - dużą przestępczość,
   - niski poziom edukacji lub kapitału społecznego,
   - niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym,
   - wysoki stopień obciążenia demograficznego.
2. w sferze przestrzenno – funkcjonalnej:
   - niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną,
   - brak dostępu do podstawowych usług lub ich niską jakość,
   - niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
   - niski poziom obsługi komunikacyjnej,
   - deficyt lub niską jakość terenów publicznych (w tym terenów rekreacji i wypoczynku, obiektów zabytkowych, udział terenów zieleni).
3. w sferze gospodarczej:
   - niski stopień przedsiębiorczości,
   - słaba kondycję lokalnych przedsiębiorstw.
4. w sferze środowiskowej:
   - przekroczenia standardów jakości środowiska,
   - obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska.
5. w sferze technicznej:
   - degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
   - brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych (w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

W niniejszym dokumencie określono listę poniższych wskaźników, które możliwie dobrze oddają zróżnicowanie poszczególnych jednostek analitycznych gminy Wałcz w 2016 r.:

1. w sferze społecznej:
   - *Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej,*
   - *Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej,*

- *Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.,*
- *Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.*

2. w sferze gospodarczej:

- *Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.*

3. w sferze technicznej:

- *Odsetek źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r.*

Zdecydowano, że sfery: środowiskowa oraz techniczna nie będą przedmiotem oceny wskaźnikowej, gdyż zgodnie z „Zasadami realizacji…" wyznaczenie obszaru zdegradowanego nie musi odbywać się poprzez ocenę wskaźnikową wszystkich z wymienionych sfer, ale poprzez wskazanie obszaru „ze szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej przy współwystępowaniu negatywnych zjawisk w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej".

Dane niezbędne do opracowania powyższych wskaźników pozyskano z końcem lutego oraz początkiem marca 2017 r. od następujących jednostek:

1. Urząd Gminy Wałcz,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu,
3. Komenda Powiatowa w Wałczu,
4. Powiatowy Urząd Pracy w Wałczu,
5. Dyrektorzy placówek oświatowych na obszarze Gminy Wałcz.

Dodatkowo, skorzystano z BEI (bazowej inwentaryzacji) stworzonej na potrzeby dokumentu „*Plan Gospodarki dla Gminy Wałcz*".

Po otrzymaniu bezwzględnych danych liczbowych w odniesieniu do poszczególnych jednostek analitycznych odpowiednio je zagregowano w taki sposób, aby uzyskać dane względne. Dlatego też jako mianowniki przyjęto m.in.: liczbę ludności, liczbę ludności w wieku produkcyjnym, liczbę dzieci i młodzieży szkolnej, liczbę bezrobotnych ogółem oraz liczbę źródeł/systemów ogrzewania w BEI. Dla wyszczególnionych jednostek obliczono średnią arytmetyczną danego zjawiska. Następnie kolorem pomarańczowym zaznaczono

obliczone wartości wskaźnika, które są mniej korzystne od średniej wartości dla Gminy. Wyliczone wartości są głównie destymulantami.

W przypadku destymulant im wyższą wartość przyjmuje wskaźnik, tym przedstawione zjawisko prezentuje mniej korzystną sytuację. Destymulantą jest np. wskaźnik *Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.* – im wyższą wartość przyjmuje wskaźnik, tym jednostkę analityczną cechuje mniejszy poziom bezpieczeństwa.

Wskaźnik *Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej* należy traktować jako stymulantę (niższe wartości traktowane są jako zjawisko negatywne w porównaniu do średniej gminnej). W końcowym etapie zsumowano liczbę negatywnych wskaźników oraz zinterpretowano w pogłębionej części diagnozy obszary charakteryzujące się kumulacją negatywnych zjawisk.

1.3. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJACYCH ZJAWISK

Gmina Wałcz jest największą w Polsce gminą wiejską zajmującą obszar 57 491 ha (575 km^2). Na koniec roku 2016 Gminę zamieszkiwało 12 425 osób. Gęstość zaludnienia kształtuje się na poziomie ok. 26 os/km^2 plasując Gminę poniżej średniej dla województwa zachodniopomorskiego.

Uzyskanie porównywalności wyników diagnozy wymaga przetwarzania danych w ramach możliwie podobnych do siebie jednostek przestrzennych. „Zasady realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020" określają kolejność w procesie wyznaczania obszarów rewitalizacji i zgodnie z nimi „pierwotnym wobec ustalenia obszarów zdegradowanych jest wyznaczenie jednostek urbanistycznych, stanowiących jednocześnie podstawową jednostkę analityczną w gminie".

W procesie wyznaczania poszczególnych jednostek analitycznych w gminie należy pamiętać o zasadzie, by stworzyć podział jak najbardziej naturalny, zrozumiały i akceptowalny dla mieszkańców – głównych interesariuszy rewitalizacji. Sołectwa są takimi przestrzeniami, dlatego też zdecydowano, że diagnoza mająca na celu identyfikację występowania stanu kryzysowego w Gminie odbywać się będzie w każdym z spośród 33 sołectw w Gminie Wałcz, które na potrzeby niniejszej diagnozy nazywane są jednostkami analitycznymi.

Wyjątkowo, w przypadku sołectw: „*Górnica"* oraz „*Laski Wałeckie"*, ze względu na niewielką liczbę mieszkańców, duży stopień rozproszenia zabudowy sołectwa „*Laski Wałeckie"* oraz bliskość względem siebie obu sołectw, zdecydowano, że sołectwa te utworzą jedną jednostkę analityczną „*Górnica-Laski Wałeckie"* i dalsza analiza będzie prowadzona według zagregowanych danych z obu sołectw. Pozostałe sołectwa pozostają bez zmian.

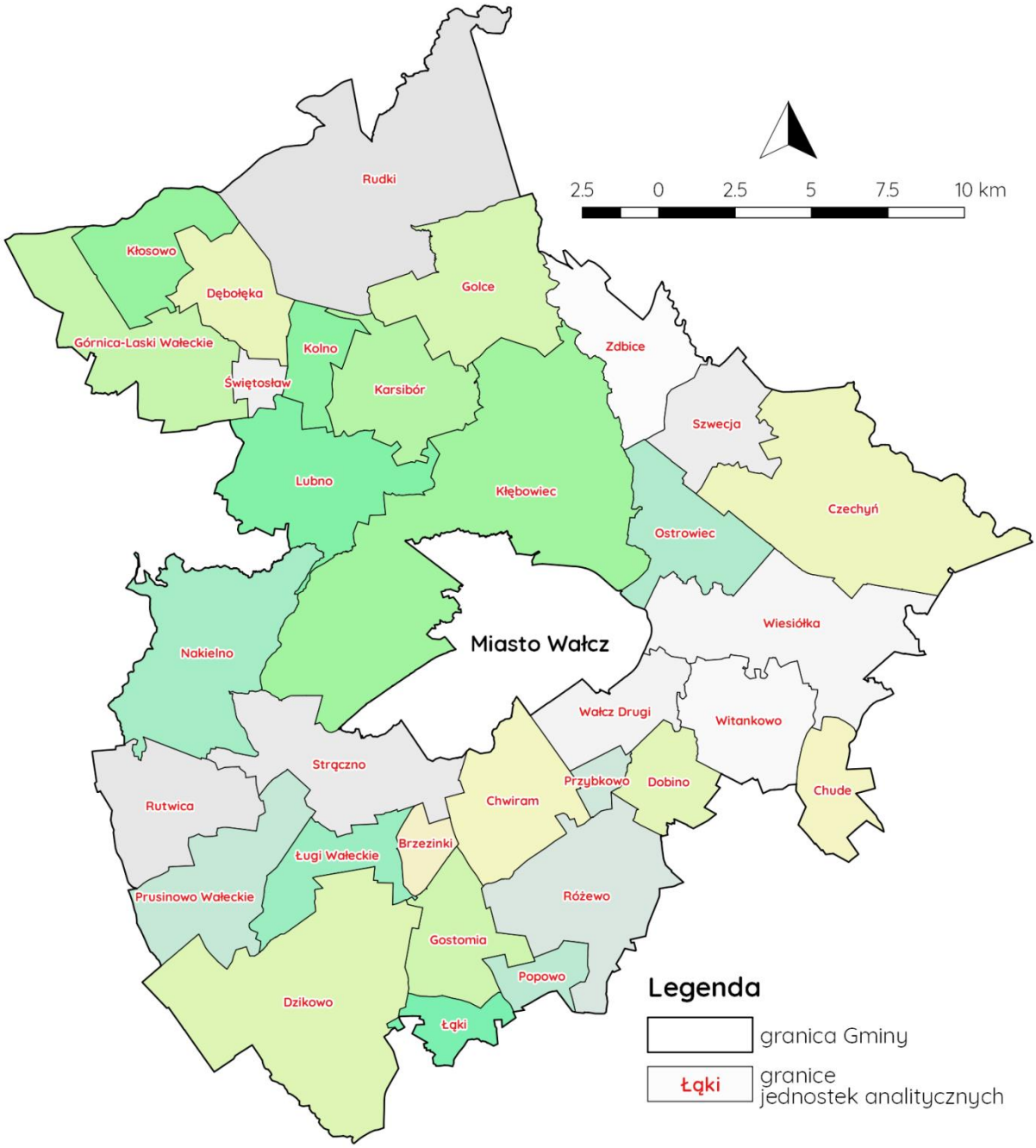
Liczbę ludności zamieszkującą poszczególne jednostki analityczne, a także ich powierzchnie wraz z przedstawieniem procentowego udziału poszczególnych wartości w ogólnej liczbie ludności i ogólnej powierzchni Gminy przedstawiono w formie tabelarycznej.

Ryc. 1 przedstawia lokalizację poszczególnych jednostek analitycznych.

Tabela 1. Podstawowe dane o jednostkach analitycznych w Gminie Wałcz

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności ogółem w 2016 r.	Udział (%) ludności obszaru w ogólnej liczbie ludności	Powierzchnia obszaru (ha)	Udział (%) powierzchni obszaru w ogólnej powierzchni Gminy
1	Brzezinki	152	1,22%	365	0,63%
2	Chude	179	1,44%	806	1,40%
3	Chwiram	770	6,20%	1 579	2,75%
4	Czechyń	121	0,97%	3 819	6,64%
5	Dębołęka	418	3,36%	1 120	1,95%
6	Dobino	455	3,66%	809	1,41%
7	Dzikowo	371	2,99%	4 269	7,43%
8	Golce	297	2,39%	2 120	3,69%
9	Gostomia	402	3,24%	1 191	2,07%
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	2,78%	2232	3,88%
11	Karsibór	883	7,11%	1 573	2,74%
12	Kłębowiec	894	7,20%	6 643	11,55%
13	Kłosowo	126	1,01%	1 225	2,13%
14	Kolno	132	1,06%	651	1,13%
15	Lubno	629	5,06%	2 130	3,70%
16	Łąki	119	0,96%	516	0,90%
17	Ługi Wałeckie	112	0,90%	999	1,74%
18	Nakielno	326	2,62%	2 697	4,69%
19	Ostrowiec	545	4,39%	1 365	2,37%
20	Popowo	109	0,88%	446	0,78%
21	Prusinowo Wałeckie	210	1,69%	1 737	3,02%
22	Przybkowo	128	1,03%	256	0,45%
23	Różewo	867	6,98%	2 198	3,82%
24	Rudki	522	4,20%	4 923	8,56%
25	Rutwica	378	3,04%	1 621	2,82%
26	Strączno	748	6,02%	1 996	3,47%
27	Szwecja	887	7,14%	1 138	1,98%
28	Świętosław	74	0,60%	260	0,45%
29	Wałcz Drugi	239	1,92%	1 077	1,87%
30	Wiesiółka	337	2,71%	2 744	4,77%
31	Witankowo	489	3,94%	1 470	2,56%
32	Zdbice	160	1,29%	1 516	2,64%
suma		**12 425**	**100,00%**	**57 491**	**100,00%**

Źródło: opracowanie własne

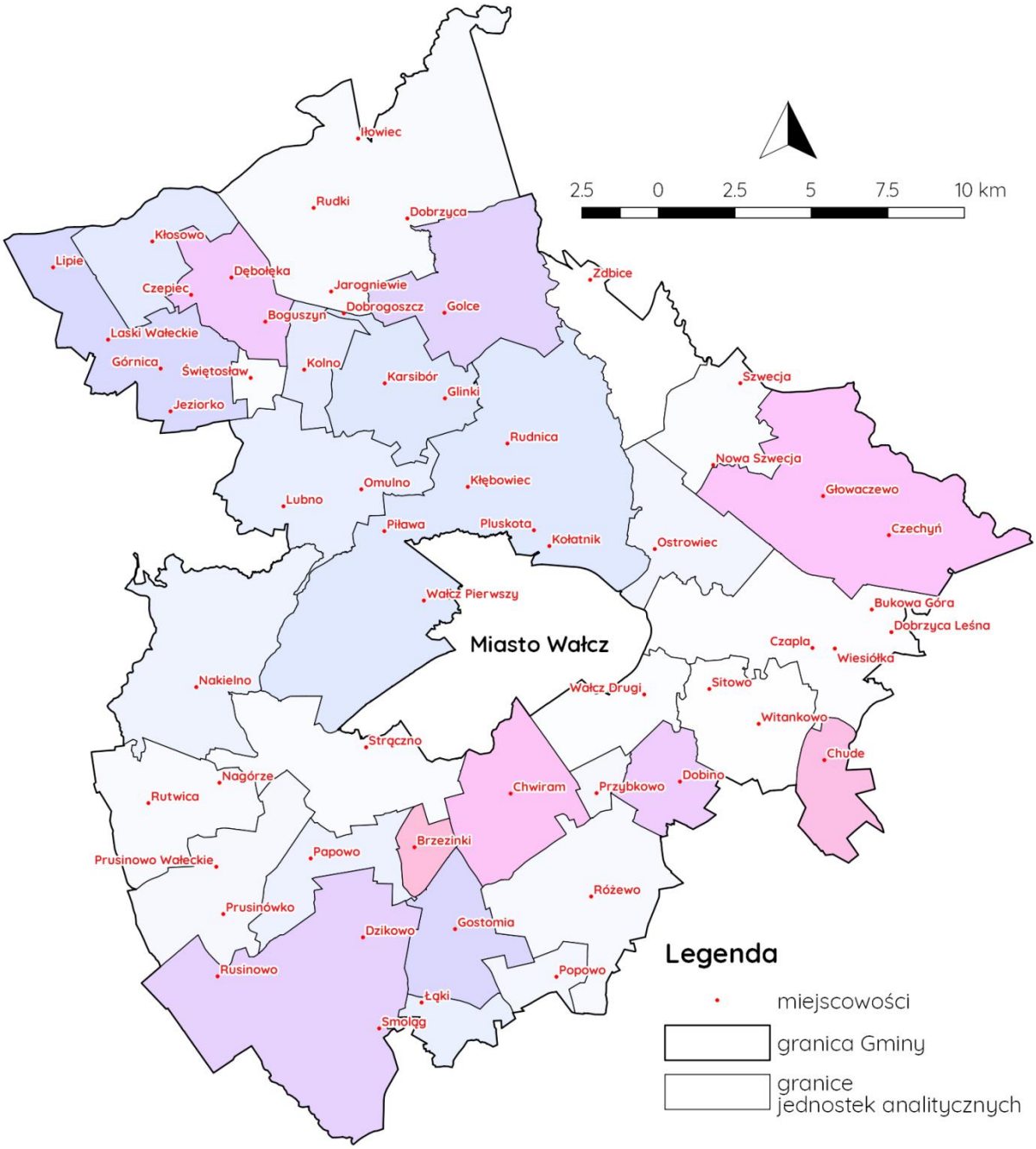

Ryc. 1. Lokalizacja poszczególnych jednostek analitycznych w Gminie Wałcz
Źródło: opracowanie własne

W celu zwiększenia czytelności niniejszego podziału, w następnej tabeli oraz na rycinie (przedstawiono miejscowości wchodzące w skład poszczególnych jednostek analitycznych.

Tabela 2. Miejscowości wchodzące w skład poszczególnych jednostek analitycznych

Lp.	Jednostka analityczna	Miejscowości wchodzące w skład jednostki analitycznej
1	Brzezinki	Brzezinki
2	Chude	Chude
3	Chwiram	Chwiram
4	Czechyń	Czechyń oraz Głowaczewo
5	Dębołęka	Dębołęka, Boguszyn oraz Czepiec
6	Dobino	Dobino
7	Dzikowo	Dzikowo, Smoląg oraz Rusinowo
8	Golce	Golce
9	Gostomia	Gostomia
10	Górnica	Górnica, Jeziorko, Laski Wałeckie, Lipie
11	Karsibór	Karsibór, Dobrogoszcz oraz Glinki
12	Kłębowiec	Kłębowiec, Piława, Rudnica, Kołatnik, Pluskota oraz Wałcz Pierwszy
13	Kłosowo	Kłosowo
14	Kolno	Kolno
15	Lubno	Lubno oraz Omulno
16	Łąki	Łąki
17	Ługi Wałeckie	Ługi Wałeckie oraz Papowo
18	Nakielno	Nakielno
19	Ostrowiec	Ostrowiec
20	Popowo	Popowo
21	Prusinowo Wałeckie	Prusinowo Wałeckie oraz Prusinówko
22	Przybkowo	Przybkowo
23	Różewo	Różewo
24	Rudki	Rudki, Dobrzyca, Iłowiec oraz Jarogniewie
25	Rutwica	Rutwica oraz Nagórze
26	Strączno	Strączno
27	Szwecja	Szwecja oraz Nowa Szwecja
28	Świętosław	Świętosław
29	Wałcz Drugi	Wałcz Drugi
30	Wiesiółka	Wiesiółka, Czapla, Bukowa Góra oraz Dobrzyca Leśna
31	Witankowo	Witankowo oraz Sitowo
32	Zdbice	Zdbice

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 2. Miejscowości w Gminie Wałcz na tle wyznaczonych jednostek analitycznych
Źródło: opracowanie własne

Dalsza analiza prowadzona będzie w oparciu o niniejszy podział.

II. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA

Obszar zdegradowany to obszar, w którym zidentyfikowano stan kryzysowy, tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujący z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Na etapie sporządzania diagnozy, powoduje to konieczność określenia, które jednostki analityczne wchodzące w skład Gminy Wałcz charakteryzują się kumulacją problemów.

Na terenie Gminy Wałcz wyznaczono 32 jednostki analityczne, dla których zebrano dane, zagregowano je, a następnie dokonano analizy.

SFERA SPOŁECZNA

W niniejszej diagnozie w ramach sfery społecznej przeanalizowano w poszczególnych podrozdziałach zmiany demograficzne, problemy rynku pracy, poziom kształcenia oraz sytuację ekonomiczną mieszkańców Gminy Wałcz. Na podstawie wymienionych zjawisk społecznych określono 10 wskaźników służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Wałcz:

- *Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej,*
- *Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej,*
- *Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.,*
- *Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.*

2.1. ZMIANY DEMOGRAFICZNE

W podrozdziale tym poddano analizie stosunek poszczególnych grup ekonomicznych ludności, zgodnie z założeniem, że ludność w wieku przedprodukcyjnym obejmuje osoby w wieku od urodzenia do 17 lat, ludność w wieku produkcyjnym – osoby od 18 lat do wieku

emerytalnego (60 lat kobiety i 65 lat mężczyźni), a ludność w wieku poprodukcyjnym – osoby w wieku emerytalnym. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym oraz ludność w wieku poprodukcyjnym.

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku na terenie Gminy Wałcz została przedstawiona w tabeli poniżej (Tabela 3) z podziałem na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny oraz poprodukcyjny. Biorąc pod uwagę przedstawione dane można stwierdzić, iż największy odsetek ludności Gminy w analizowanym przedziale czasowym stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, dalej w wieku przedprodukcyjnym, a najmniejszą część stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym.

Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym z roku na rok ulegała zmniejszeniu. Procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności w analizowanych latach sukcesywnie malał, co jest niekorzystną sytuacją. Liczba osób w tej grupie ekonomicznej zmniejszyła się w latach 2004 – 2015 o 741 osób. Była to największa procentowa różnica ze wszystkich grup ekonomicznych.

Liczba osób w wieku produkcyjnym, w badanym okresie, zarówno w liczbach bezwzględnych, jak i w udziale procentowym ogółu ludności rosła, co należy uznać za korzystny aspekt demografii Gminy. W liczbach bezwzględnych liczba osób w wieku produkcyjnym w Gminie Wałcz wzrosła w wieloleciu 2004 – 2015 o 711 osób.

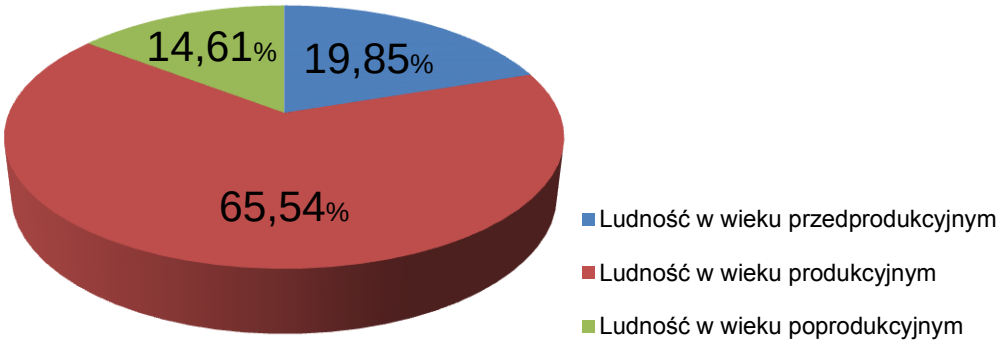
Niekorzystnym zjawiskiem natomiast jest sukcesywnie rosnący udział ludności w wieku poprodukcyjnym. Do roku 2010 procentowy udział ludności tej grupy utrzymywał się na podobnym poziomie z niewielkimi wahaniami, ale począwszy od roku 2011 udział ten przekroczył dwunastoprocentowy próg i wzrost ten od roku 2011 zaczął przyspieszać. W 2015 roku udział tej grupy wynosił już blisko 15% ogółu ludności w Gminie.

Ogólnie, demografia Gminy Wałcz w badanym aspekcie stawia ją raczej w korzystnym aspekcie. Należy mieć jednak na uwadze negatywne tendencje, które mogą ten stan pogorszyć: przede wszystkim zmniejszający się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (a zatem w przyszłości wchodzących na rynek pracy) i zwiększający się udział ludności w wieku poprodukcyjnym (a więc już poza rynkiem pracy). Osoby wchodzące w skład tej drugiej grupy ekonomicznej są często beneficjentami opieki społecznej, a ta z kolei rzutuje na obraz całej sfery społecznej.

Tabela 3. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Wałcz w latach 2004 - 2015

Rok	Ludność ogółem	Ludność w wieku przedpro-dukcyjnym	% udział	Ludność w wieku produkcyjnym	% udział	Ludność w wieku popro-dukcyjnym	% udział
2004	12 367	3 269	26,43%	7 633	61,72%	1 460	11,81%
2005	12 357	3 198	25,88%	7 793	63,07%	1 445	11,69%
2006	12 424	3 110	25,03%	7 877	63,40%	1 450	11,67%
2007	12 431	3 076	24,74%	7 985	64,23%	1 458	11,73%
2008	12 533	3 024	24,13%	8 080	64,47%	1 474	11,76%
2009	12 583	2 899	23,04%	8 149	64,76%	1 480	11,76%
2010	12 720	2 910	22,88%	8 307	65,31%	1 489	11,71%
2011	12 731	2 810	22,07%	8 335	65,47%	1 566	12,30%
2012	12 707	2 720	21,41%	8 322	65,49%	1 627	12,80%
2013	12 686	2 612	20,59%	8 355	65,86%	1 703	13,42%
2014	12 691	2 585	20,37%	8 327	65,61%	1 763	13,89%
2015	12 670	2 528	19,95%	8 344	65,86%	1 860	14,68%

Źródło: GUS

Ryc. 3. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Wałcz w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Wskaźniki obciążenia demograficznego przedstawiono w formie tabeli (Tabela 4). Według danych GUS na koniec roku 2015 wskaźnik obciążenia demograficznego – *Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym* przyjmuje wartości najniższe z prezentowanych, a zatem stawia Gminę Wałcz w korzystnym świetle. Wskaźnik ten jest jednym z mierników pokazujących wydolność systemu zabezpieczeń społecznych oraz produktywności społeczeństwa, w szczególności w warunkach zmniejszania się liczby ludności w wieku produkcyjnym. Wysoki odsetek ludzi w wieku nieprodukcyjnym prowadzi do zachwiania równowagi liczbowej między warstwą ludności pracującej i produkującej, a tymi warstwami, które utrzymywane są przez ludność pracującą (dzieci, młodzież ucząca się, emeryci).

Wartość wskaźnika *Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym* również sytuuje Gminę Wałcz w bardziej korzystnej sytuacji niż powiat wałecki i województwo zachodniopomorskie. Wskaźnik ten informuje o poziomie dysproporcji wiekowych społeczeństwa. Od struktury wiekowej ludności zależy bowiem zapotrzebowanie na świadczenia socjalne (w tym emerytury i częściowo renty), zdrowotne itp. Należy jednak zaznaczyć, iż jak podano wcześniej, udział ludności w wieku poprodukcyjnym wciąż wzrasta w Gminie, a ludność w wieku przedprodukcyjnym maleje – niekorzystny trend będzie się zatem najprawdopodobniej w kolejnych latach nasilać, powodując negatywne zmiany.

Wskaźnik *Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym* obrazuje natomiast wiek demograficzny ludności oraz daje obraz dostępnych na rynku pracy zasobów siły roboczej, poprzez ocenę proporcji liczby osób w wieku produkcyjnym i osób, które w najbliższej przyszłości opuszczą rynek pracy. Również w tym przypadku wartość niniejszego wskaźnika sytuuje Gminę Wałcz w bardziej korzystnej od nadrzędnych jednostek sytuacji, ale należy mieć na uwadze negatywne tendencje: z jednej strony zwiększającą się liczbę ludności w wieku poprodukcyjnym i z drugiej strony zmniejszającą się liczbę ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Ogólnie, powinno się dążyć do spadku wartości wszystkich wymienionych wskaźników zgodnie z zasadą, że aby osiągnąć zrównoważony rozwój i wyższą jakość życia dla wszystkich ludzi, powinno się zredukować bądź wyeliminować niezrównoważone systemy produkcji lub konsumpcji oraz promować odpowiednią politykę demograficzną (odniesienie do zasad zrównoważonego rozwoju zawartych w Deklaracji z Rio, Konferencja Narodów Zjednoczonych „Środowisko i Rozwój”.

Tabela 4. Wskaźniki obciążenia demograficznego dla Gminy Wałcz, powiatu wałeckiego, województwa zachodniopomorskiego i Polski za rok 2015

Wskaźnik obciążenia demograficznego	Polska	województwo zachodniopomorskie	powiat wałecki	Gmina Wałcz
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	60,1	58,4	57,4	52,6
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	109,1	112,7	99,4	73,6
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	31,4	31	28,6	22,3

Źródło: GUS

2.1.1. Wskaźnik – Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej

Poniżej zaprezentowano wskaźnik pn. *Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej*. Wskaźnik miał na celu przedstawienie niekorzystnych zmian demograficznych w poszczególnych jednostkach analitycznych. Przedstawiono spadek, bądź wzrost liczby ludności w danych jednostkach analitycznych porównując dane z roku 2016 do roku 2012. Następnie przeliczono daną różnicę w stosunku do 100 osób w roku 2012 danej jednostki.

Jest to wskaźnik świadczący o wzroście liczby ludności – sytuacja pozytywna lub spadku liczby ludności – sytuacja negatywna. Wyludnianie się obszaru świadczy m.in. o niekorzystnych zmianach w demografii lub o emigracji. Na podstawie dynamiki zmiany liczby ludności w badanym pięcioleciu można określić ogólny trend zmian na terenie Gminy Wałcz oraz ogólny trend zmian dla poszczególnych jednostek analitycznych. Przekształcenie struktury demograficznej, jak i zmniejszenie, czy zwiększenie liczby ludności może ponieść za sobą zmiany także zmiany w innych sferach funkcjonalnych Gminy np. przestrzenno-funkcjonalnej. Niekorzystne tendencje ludnościowe mogą prowadzić do wielu problemów. Namacalnym dowodem konsekwencji odpływu ludności mogą być np. widoczne zmiany w przestrzeni, w postaci pustostanów oraz zdegradowanej zabudowy.

Zgodnie z zebranymi danymi Gminę Wałcz charakteryzuje ujemna dynamika zmiany liczby ludności, tj. w stosunku do roku bazowego, którym był 2012, liczba ludności ogółem w Gminie spadła. W wartościach bezwzględnych liczba ludności zmniejszyła się o 197 osób, a zaprezentowany wskaźnik przyjął wartość -1,56.

W odniesieniu do jednostek analitycznych, zauważa się istotne zróżnicowanie przestrzenne prezentowanego zjawiska.

Sześć jednostek analitycznych w Gminie charakteryzuje dodatnia dynamika zmiany liczby ludności, tj. liczba mieszkańców tych jednostek w odniesieniu do roku 2012 wzrosła. Były to następujące jednostki: Czechyń, Dębołęka, Dobino, Ostrowiec, Przybkowo i Wałcz Drugi. Na rycinie oznaczono je kolorem zielonym.

Kolejne 5 jednostek cechuje ujemna dynamika zmiany liczby ludności, ale wartości, które przyjmuje wskaźnik są bardziej korzystne niż średnia dla Gminy, tj. spadek liczby ludności tych jednostek analitycznych był mniejszy niż średnia dla Gminy. Jednostki, które cechują się takim stanem to: Kłębowiec, Kolno, Lubno, Nakielno i Prusinowo Wałeckie. Oznaczono je na Rycinie 4 kolorem żółtym.

Za znajdujące się w stanie kryzysowym uznano te jednostki, których spadek liczby ludności w przeliczeniu na 100 osób był większy niż średnia dla Gminy. Jednostki te

charakteryzują się zatem ponadprzeciętnym spadkiem liczby ludności w odniesieniu do średniej dla Gminy. Na Rycinie 4 i w Tabeli 5 oznaczono je kolorem pomarańczowym.

Były to następujące jednostki analityczne:

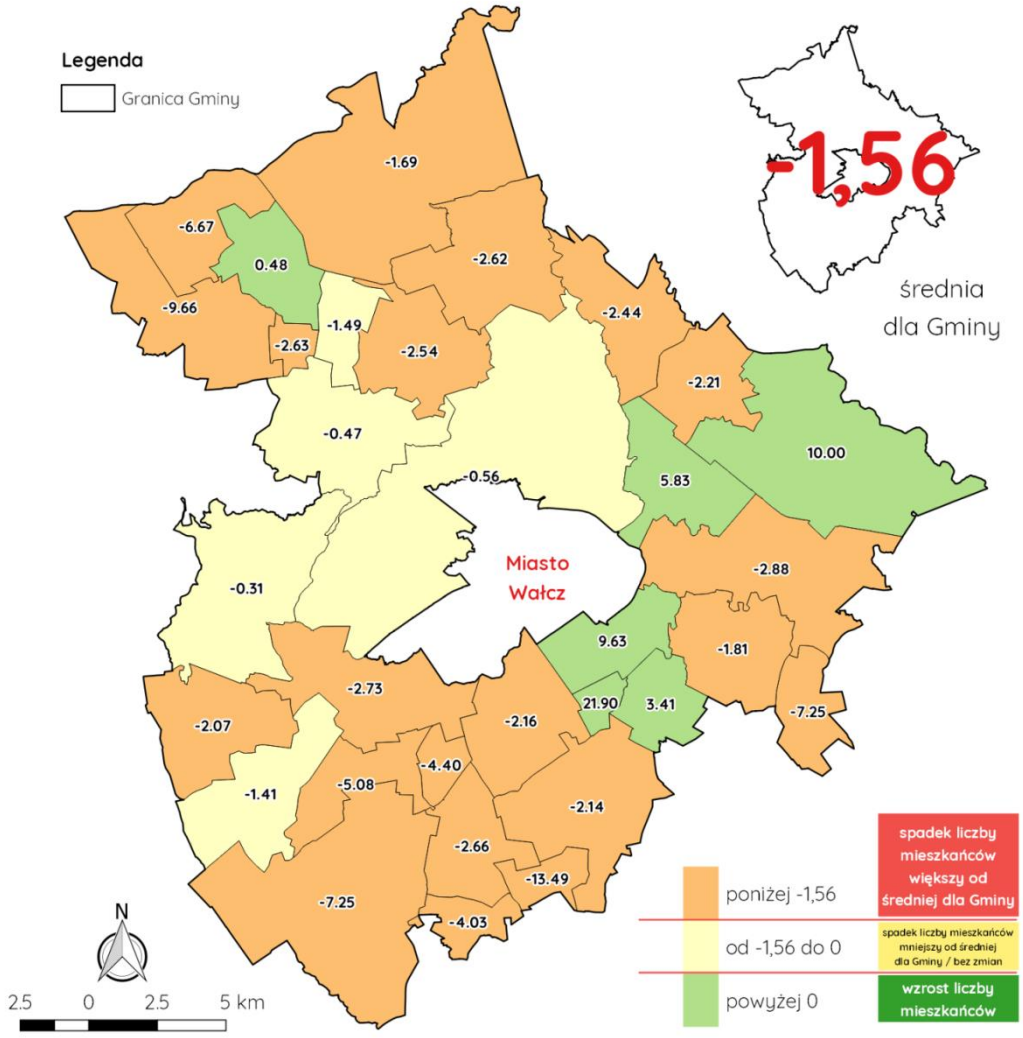
- Popowo – ze wskaźnikiem -13,49 (najmniej korzystna wartość w Gminie),
- Górnica/Laski Wałeckie – ze wskaźnikiem -9,66,
- Chude – ze wskaźnikiem -7,25,
- Dzikowo – ze wskaźnikiem -7,25,
- Kłosowo – ze wskaźnikiem -6,67,
- Ługi Wałeckie – ze wskaźnikiem -5,08,
- Brzezinki – ze wskaźnikiem -4,40,
- Łąki – ze wskaźnikiem -4,03,
- Wiesiółka – ze wskaźnikiem -2,88,
- Strączno – ze wskaźnikiem -2,73,
- Gostomia – ze wskaźnikiem -2,66,
- Świętosław – ze wskaźnikiem -2,63,
- Golce – ze wskaźnikiem -2,62,
- Karsibór – ze wskaźnikiem -2,54,
- Zdbice – ze wskaźnikiem -2,44,
- Szwecja – ze wskaźnikiem -2,21,
- Chwiram – ze wskaźnikiem -2,16,
- Różewo – ze wskaźnikiem -2,14,
- Rutwica – ze wskaźnikiem -2,07
- Witankowo – ze wskaźnikiem -1,81 oraz
- Rudki – ze wskaźnikiem -1,69.

Tabela 5. Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2012 r.	Liczba ludności w 2016 r.	Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012	Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób
1	Brzezinki	159	152	-7	-4,40
2	Chude	193	179	-14	-7,25
3	Chwiram	787	770	-17	-2,16
4	Czechyń	110	121	11	10,00
5	Dębołęka	416	418	2	0,48
6	Dobino	440	455	15	3,41
7	Dzikowo	400	371	-29	-7,25
8	Golce	305	297	-8	-2,62
9	Gostomia	413	402	-11	-2,66
10	Górnica-Laski Wałeckie	383	346	-37	-9,66
11	Karsibór	906	883	-23	-2,54
12	Kłębowiec	899	894	-5	-0,56
13	Kłosowo	135	126	-9	-6,67
14	Kolno	134	132	-2	-1,49
15	Lubno	632	629	-3	-0,47
16	Łąki	124	119	-5	-4,03
17	Ługi Wałeckie	118	112	-6	-5,08
18	Nakielno	327	326	-1	-0,31
19	Ostrowiec	515	545	30	5,83
20	Popowo	126	109	-17	-13,49

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2012 r.	Liczba ludności w 2016 r.	Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012	Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób
21	Prusinowo Wałeckie	213	210	-3	-1,41
22	Przybkowo	105	128	23	21,90
23	Różewo	886	867	-19	-2,14
24	Rudki	531	522	-9	-1,69
25	Rutwica	386	378	-8	-2,07
26	Strączno	769	748	-21	-2,73
27	Szwecja	907	887	-20	-2,21
28	Świętosław	76	74	-2	-2,63
29	Wałcz Drugi	218	239	21	9,63
30	Wiesiółka	347	337	-10	-2,88
31	Witankowo	498	489	-9	-1,81
32	Zdbice	164	160	-4	-2,44
suma		**12 622**	**12 425**	**-197**	**-1,56**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 4. Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej – ujęcie graficzne

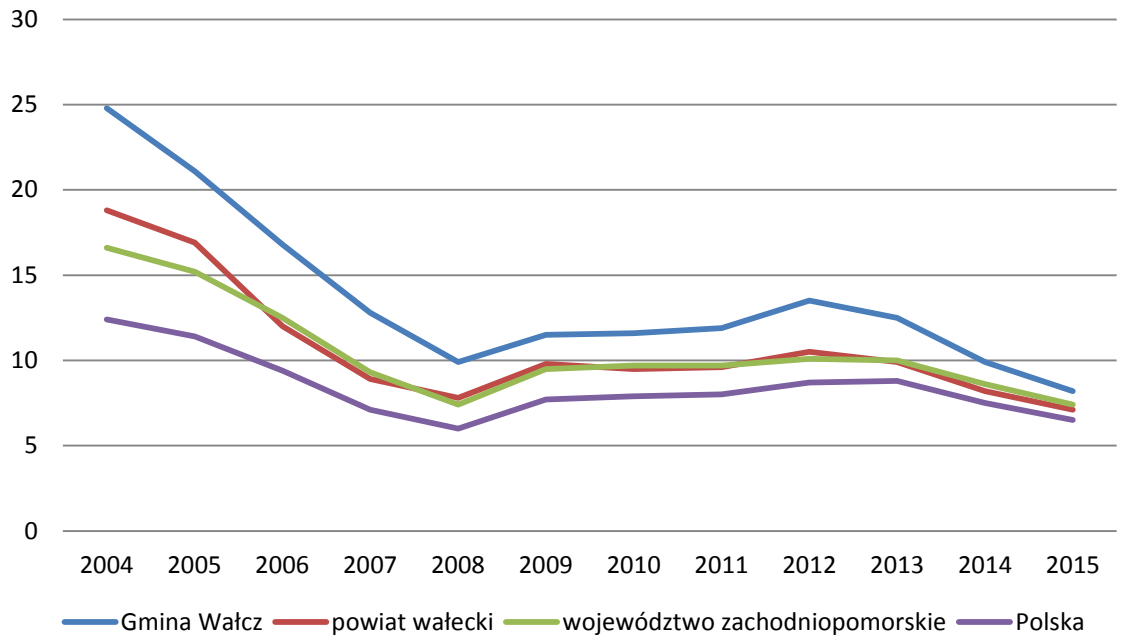
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wałcz

2.2. PROBLEMY RYNKU PRACY

Zgodnie z danymi GUS udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Polsce wyniósł na koniec 2015 roku 6,5 % i był niższy niż wskaźnik dla województwa zachodniopomorskiego, kształtujący się na poziomie 7,4 % oraz dla powiatu wałeckiego – 7,1 %. W Gminie Wałcz, według danych GUS, na koniec roku 2015 udział ten wynosił 8,2%, a zatem stawiał Gminę w mniej korzystnej sytuacji niż dane dla jednostek nadrzędnych (Tabela 6 oraz Wykres 1).

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Wałczu i danych Urzędu Gminy Wałcz, na koniec roku 2016 udział ten wynosił 8,41%. Zarejestrowanych było 640 osób bezrobotnych ogółem, jednocześnie 250 z nich posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej.

Wobec powyższych stwierdzeń zdecydowano, że analiza rynku pracy w Gminie wymaga dalszej analizy i w celu bardziej szczegółowego określenia struktury i charakteru wzięto pod uwagę grupę szczególnie dotkniętą tym problemem: osoby pozostające bez pracy 12 miesięcy i dłużej.

Wykres 1. Udział (%) bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Polsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Tabela 6. Udział (%) bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2004 – 2015

Lata / Jednostka	Gmina Wałcz	powiat wałecki	województwo zachodniopomorskie	Polska
2004	24,8	18,8	16,6	12,4
2005	21,1	16,9	15,2	11,4
2006	16,8	12,0	12,5	9,4
2007	12,8	8,9	9,3	7,1
2008	9,9	7,8	7,4	6,0
2009	11,5	9,8	9,5	7,7

Lata / Jednostka	Gmina Wałcz	powiat wałecki	województwo zachodniopomorskie	Polska
2010	11,6	9,5	9,7	7,9
2011	11,9	9,6	9,7	8,0
2012	13,5	10,5	10,1	8,7
2013	12,5	9,9	10,0	8,8
2014	9,9	8,2	8,6	7,5
2015	8,2	7,1	7,4	6,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

2.2.1. Wskaźnik – Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu, według stanu na 31.12.2016 r. zarejestrowanych było 640 bezrobotnych w Gminie Wałcz. Zwrócono się do niniejszego urzędu z prośbą o określenie ilu bezrobotnych pozostawało bez pracy 12 miesięcy i dłużej w każdej z jednostek analitycznych. Łącznie, takich osób w Gminie Wałcz było 378. Od Urzędu Gminy Wałcz uzyskano informację liczbie osób w wieku produkcyjnym w każdej z 32 jednostek analitycznych i na podstawie tak zebranych danych określono *Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej.*

Zagregowane w niniejszy sposób dane pozwoliły określić, w których jednostkach analitycznych zjawisko bezrobocia jest szczególnie dotkliwe i ma długotrwały charakter wśród ludności w wieku produkcyjnym.

Zgodnie z zebranymi danymi 4,97% osób w wieku produkcyjnym pozostawało bez pracy 12 miesięcy i dłużej (59% ogółu bezrobotnych w Gminie). Wartość ta stanowi podstawowe odniesienie i tak:

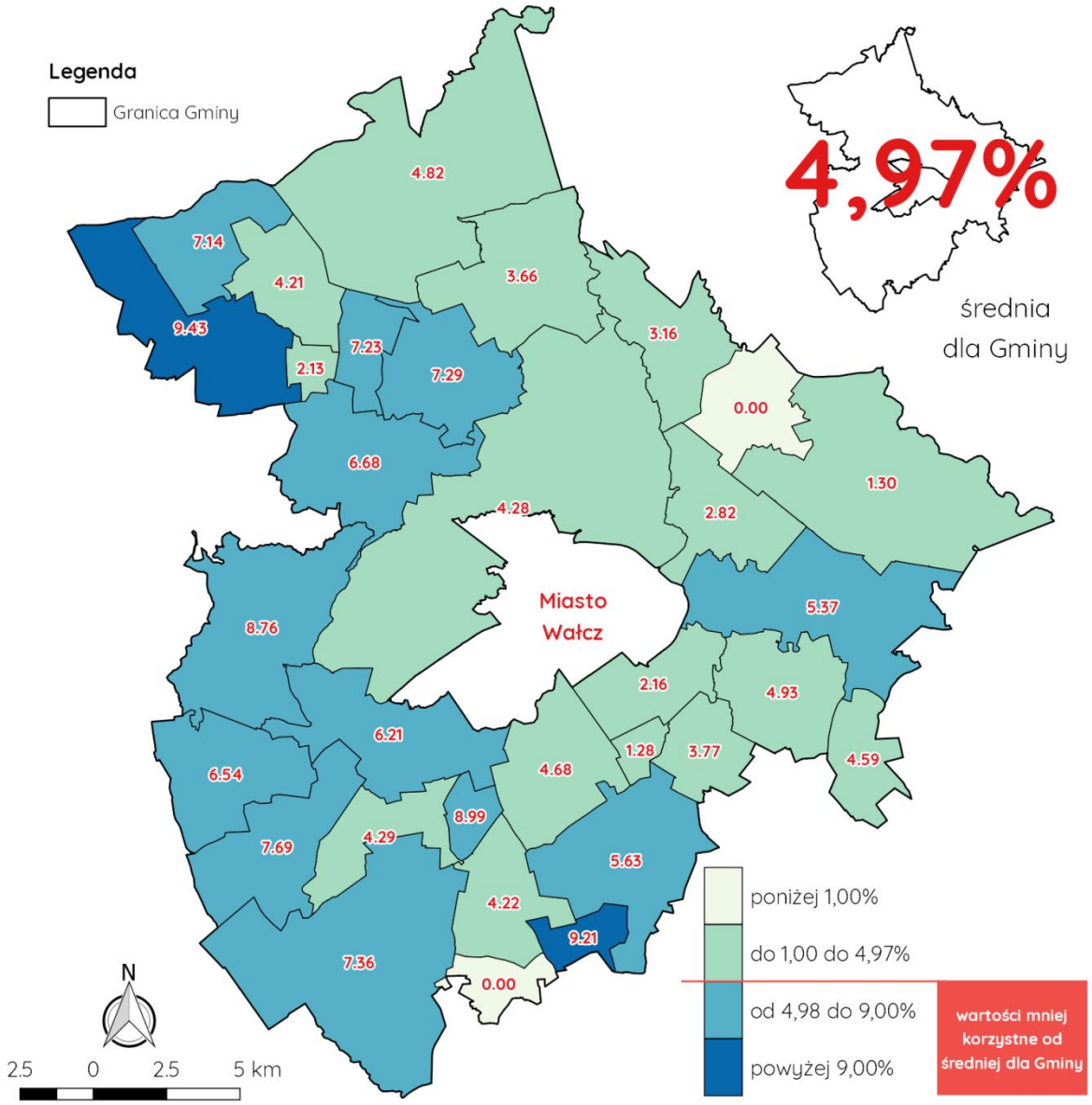
- **za jednostki znajdujące się w stanie kryzysowym** uznaje się te, których wartość wskaźnika przyjmuje wartości wyższe niż średnia (Brzezinki, Dzikowo, Górnica-Laski Wałeckie, Karsibór, Kłosowo, Kolno, Lubno, Nakielno, Popowo, Prusinowo Wałeckie, Różewo, Rutwica oraz Strączno). W tabeli (Tabela 7) zaznaczono je kolorem pomarańczowym.
- za jednostki nie znajdujące się w stanie kryzysowym uznaje się te, których wartość wskaźnika jest niższa niż średnia (Chude, Chwiram, Czechyń, Dębołęka, Dobino, Golce, Gostomia, Kłębowiec, Łąki, Ługi Wałeckie, Ostrowiec, Przybkowo, Rudki, Szwecja, Świętosław, Wałcz Drugi, Wiesiółka, Witankowo, Zdbice).

  Wyniki przeprowadzonej analizy zaprezentowane są w tabeli oraz na rycinie.

Tabela 7. Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej
1	Brzezinki	89	8	8,99
2	Chude	109	5	4,59
3	Chwiram	470	22	4,68
4	Czechyń	77	1	1,30
5	Dębołęka	261	11	4,21
6	Dobino	292	11	3,77
7	Dzikowo	231	17	7,36
8	Golce	191	7	3,66
9	Gostomia	237	10	4,22
10	Górnica-Laski Wałeckie	212	20	9,43
11	Karsibór	521	38	7,29
12	Kłębowiec	584	25	4,28
13	Kłosowo	70	5	7,14
14	Kolno	83	6	7,23
15	Lubno	374	25	6,68
16	Łąki	81	0	0,00
17	Ługi Wałeckie	70	3	4,29
18	Nakielno	194	17	8,76
19	Ostrowiec	355	10	2,82
20	Popowo	76	7	9,21
21	Prusinowo Wałeckie	130	10	7,69
22	Przybkowo	78	1	1,28
23	Różewo	515	29	5,63
24	Rudki	311	15	4,82
25	Rutwica	214	14	6,54
26	Strączno	451	28	6,21
27	Szwecja	546	0	0,00
28	Świętosław	47	1	2,13
29	Wałcz Drugi	139	3	2,16
30	Wiesiółka	205	11	5,37
31	Witankowo	304	15	4,93
32	Zdbice	95	3	3,16
suma		**7 612**	**378**	**4,97**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Powiatowego Urzędu Pracy Wałczu oraz Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 5. Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Powiatowego Urzędu Pracy Wałczu oraz Urzędu Gminy Wałcz

2.3. POZIOM KSZTAŁCENIA

Na system kształcenia podstawowego i gimnazjalnego w Gminie Wałcz składają się następujące placówki oświatowe:

- Gimnazjum im. ks. Jana Twardowskiego w Chwiramie,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Strącznie wraz ze szkołami filialnymi w Gostomi, Karsiborze i Różewie,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Dębołęce,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Szwecji,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Witankowie.

W podrozdziale tym krótko scharakteryzowano placówki oświatowe, w szczególności pod kątem aktywizowania ludności, a na podstawie danych zebranych od Dyrektorów wymienionych szkół dokonano oceny kształcenia w Gminie Wałcz poprzez wskaźnik:

- *Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.*

W Gminie Wałcz funkcjonuje jedno Gimnazjum. W roku szkolnym 2015/2016 kształciło się w nim 353 uczniów z terenu całej Gminy. W szkole uczy się również młodzież z miasta Wałcza i innych gmin. Zgodnie z zebranymi danymi, szkoła ta posiada 99 komputerów z przeznaczeniem dla uczniów (w tym 36 komputerów stacjonarnych). Szkoła podejmuje różnego rodzaju formy aktywizowania ludności i działania, w tym m.in. współpracę z Ochotniczymi Strażami Pożarnymi, GOPS, Policją, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Sądem ds. Nieletnich, Sądem Rodzinnym, Nadleśnictwem, a także współpracuje z Fundacją *Arka Noego* w Pile. Szkoła jest organizatorem *Festiwalu Młodego Odkrywcy*, zawodów sportowych (jak również popołudniowych zajęć sportowych), festynów, warsztatów i koncertów. Uczniowie mogą rozwijać swoje możliwości także w uczniowskich klubach sportowych: „Liderek" i „Kuma". Ośmioro uczniów w roku szkolnym 2015/2016 z tej szkoły nie otrzymało promocji do następnej klasy.

Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Strącznie wraz ze szkołami filialnymi w Gostomi, Karsiborze i Różewie w roku szkolnym 2015/2016 kształciła łącznie 547 uczniów. Troje uczniów tej placówki oświatowej w tymże roku szkolnym nie otrzymało promocji do następnej klasy. Na wyposażeniu szkoły jest 169 komputerów, a także 61 tabletów. Szkoła ściśle współpracuje z KPP w Wałczu. Współpraca opiera się na regularnych (przynajmniej raz w semestrze) pogadankach dla uczniów na temat bezpiecznego spędzania czasu wolnego. Szkoła organizuje również spotkania dla rodziców i uczniów, na których poruszana jest tematyka bezpieczeństwa w sieci, cyberprzemocy oraz i obowiązków rodziców związanych z nadzorem nad dziećmi w sieci. Współpraca ze Strażą Gminną jest również regularna. Przedstawiciele Straży Gminnej wspomagają szkołę w organizacji wielu akcji, np. zabezpieczanie akcji BEACTIVE (przemarsz przez teren leśny), Festynu Rodzinnego i wielu innych. Przeprowadzają również pogadanki na temat bezpiecznego gospodarowania czasem wolnym, środków pirotechnicznych dla młodszych i starszych uczniów. Współpraca z Nadleśnictwem opiera się na wykorzystywaniu do przeprowadzania zajęć tematycznych i konkursów Ośrodka Edukacji Ekologicznej „Morzycówka" oraz współpracy podczas organizowania akcji takich jak Europejski Tydzień Sportu BEACTIVE, impreza integracyjna na ośrodku w Nakielnie. Z początkiem roku szkolnego 2016/2017 ruszyła działalność „Szkoły Aktywnego Rodzica". W każdej szkole, regularnie odbywają się comiesięczne spotkania z rodzicami.

Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Dębołęce w roku szkolnym 2015/2016 kształciła 89 uczniów z następujących miejscowości: Boguszyn, Dębołęka, Dobrzyca, Kłosowo, Kolno i Rudki. Wszyscy uczniowie otrzymali promocję do następnej klasy. Szkoła ta również podejmuje współpracę z GOPS, Państwowym Inspektoratem Sanitarnym, Policją, Strażą Gminną, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną i Ochotniczą Strażą Pożarną. W ramach aktywizowania zarówno uczniów jak i mieszkańców, organizuje przedsięwzięcia odwołujące się do tradycji świątecznych, rodzinnych i środowiskowych takie jak np. jasełka bożonarodzeniowe, Dzień Babci, Dzień Dziadka, Dzień Kobiet, Dzień Matki, Dzień Ojca czy choinka Noworoczna z Mikołajem. Szkoła prowadzi również programy profilaktyczne z zakresu prawidłowego odżywiania i udzielania pierwszej pomocy, a ramach projektu 60+ prowadzi również zajęcia języka angielskiego i informatyki. W odpowiedzi na pismo z prośbą o określenie problemów społecznych występujących w miejscowościach, z których pochodzą uczęszczający do niej uczniowie wskazano m.in.:

- wysokie bezrobocie (w tym bezrobocie sezonowe),
- alkoholizm (a co za tym idzie: brak poczucia bezpieczeństwa, zasad moralnych, nieuczciwość, niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych)
- rozwarstwienie społeczeństwa,
- niski poziom wykształcenia (brak przygotowania do zawodu).

Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Szwecji kształciła w roku szkolnym 2015/2016 78 uczniów z miejscowości Głowaczewo, Ostrowiec, Szwecja i Zdbice. Troje uczniów szkoły w przytoczonym roku szkolnym nie otrzymało promocji do następnej klasy. Szkoła, podobnie jak poprzednie, współpracuje z Komendą Powiatową Policji w Wałczu, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Wałczu, Ochotniczą Strażą Pożarną w Szwecji, GOPS w Wałczu oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wałczu. Szkoła współpracuje także z sołectwami w Szwecji, Ostrowcu i Zbicach (m.in. poprzez akcję „sprzątania świata", festyny i Dzień Ziemi), organizuje również wycieczki dla uczniów, wyjazdy do teatru czy uroczystości dla społeczności lokalnej (Dzień Babci, Dzień Rodziny, spotkania wigilijne).

Ostatnią placówką oświatową na obszarze Gminy Wałcz jest Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym im. Juliana Tuwima w Witankowie. Kształciła w roku szkolnym 2015/2016 92 uczniów z następujących miejscowości: Chude, Czapla, Czechyń, Sitowo, Wałcz Drugi, Wiesiółka i Witankowo. Wszyscy uczniowie w tym roku szkolnym otrzymali promocję do następnej klasy.

Zwrócono się do wszystkich placówek z Gminy Wałcz z prośbą o określenie ilości uczniów, którzy nie otrzymali w roku szkolnym 2015/2016 promocji do następnej klasy w podziale na miejscowości, z których pochodzą.

2.3.1. Wskaźnik – Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.

Zgodnie z zebranymi danymi, w roku szkolnym 2015/2016, na dzieci i młodzież szkolną składało się 1 159 uczniów. Byli to uczniowie szkół podstawowych i gimnazjum. Czternastu uczniów nie otrzymało promocji do następnej klasy, a więc 1,21% ogółu. Na podstawie zebranych danych określono, w których jednostkach analitycznych prezentowane zjawisko wykazuje większą koncentrację, a w których mniejszą.

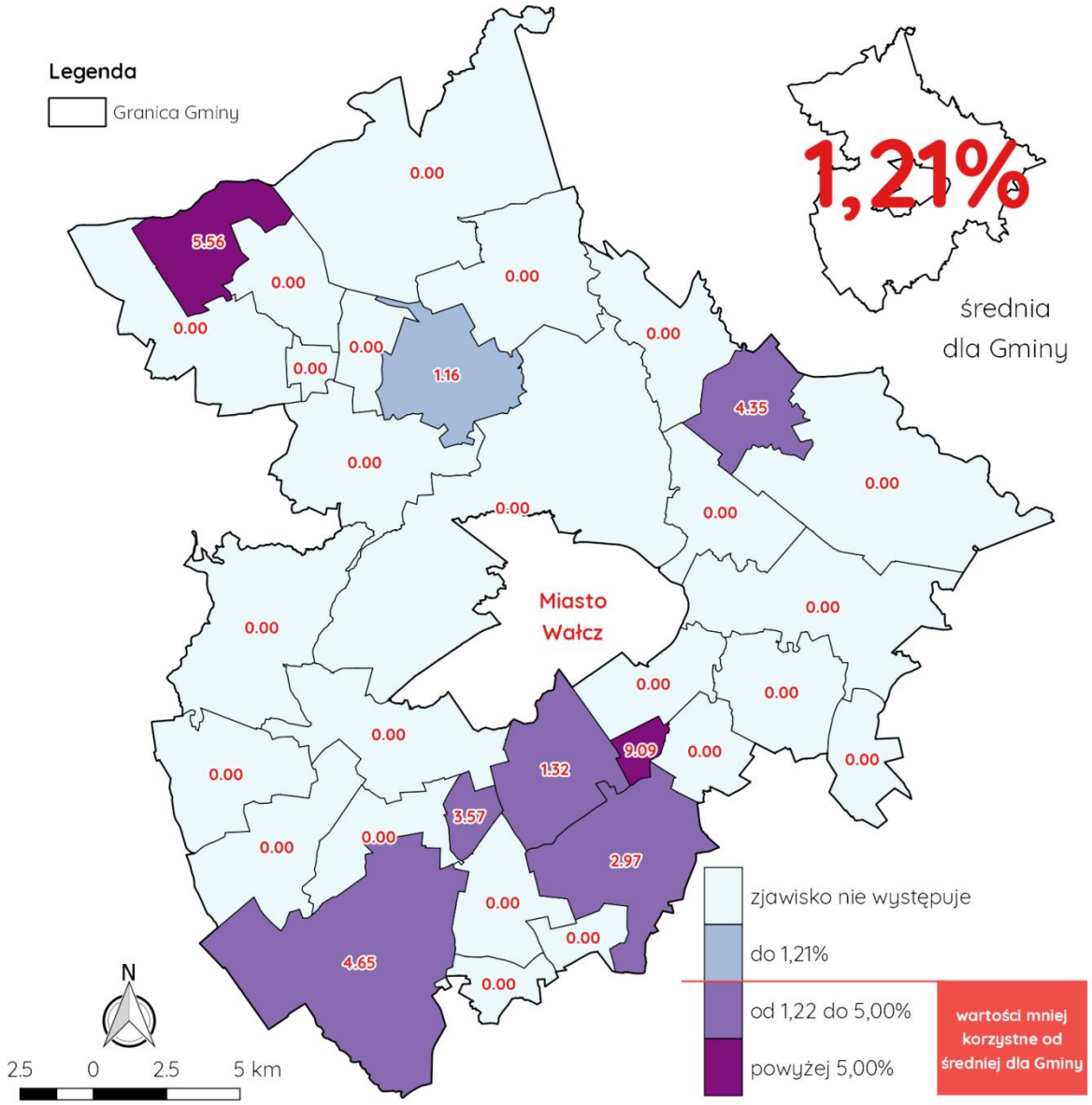
Prezentowany wskaźnik, jak zauważają również Dyrektorzy placówek, do których zwrócono się z prośbą o dane wiele mówi nie tylko o samych uczniach szkół, ale także o środowisku, z których ci uczniowie pochodzą.

Wskaźnik wykazuje istotne zróżnicowanie przestrzenne w Gminie i za jednostki analityczne znajdujące się w stanie kryzysowym uznano te, w których przyjmuje wartości wyższe od średniej dla Gminy. Są to: Brzezinki, Chwiram, Dzikowo, Kłosowo, Przybkowo, Różewo i Szwecja. W tabeli poniżej zaznaczono je kolorem pomarańczowym. Kolejna rycina prezentuje graficzne ujęcie zjawiska.

Tabela 8. Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w danej jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba dzieci i młodzieży	Liczba dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum	Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum
1	Brzezinki	28	1	3,57
2	Chude	26	0	0,00
3	Chwiram	76	1	1,32
4	Czechyń	7	0	0,00
5	Dębołęka	47	0	0,00
6	Dobino	43	0	0,00
7	Dzikowo	43	2	4,65
8	Golce	24	0	0,00
9	Gostomia	28	0	0,00
10	Górnica-Laski Wałeckie	24	0	0,00
11	Karsibór	86	1	1,16
12	Kłębowiec	47	0	0,00
13	Kłosowo	18	1	5,56
14	Kolno	16	0	0,00
15	Lubno	51	0	0,00
16	Łąki	8	0	0,00
17	Ługi Wałeckie	3	0	0,00
18	Nakielno	36	0	0,00
19	Ostrowiec	14	0	0,00
20	Popowo	17	0	0,00
21	Prusinowo Wałeckie	27	0	0,00
22	Przybkowo	11	1	9,09
23	Różewo	101	3	2,97
24	Rudki	73	0	0,00
25	Rutwica	39	0	0,00
26	Strączno	69	0	0,00
27	Szwecja	92	4	4,35
28	Świętosław	3	0	0,00
29	Wałcz Drugi	23	0	0,00
30	Wiesiółka	30	0	0,00
31	Witankowo	41	0	0,00
32	Zdbice	8	0	0,00
suma		**1 159**	**14**	**1,21**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od placówek oświatowych w Gminie Wałcz

Ryc. 6. Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r. – ujęcie graficzne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od placówek oświatowych w Gminie Wałcz

2.4. POZIOM BEZPIECZEŃSTWA

Jednym z istotnych zadań w zakresie poziomu życia ludności jest także zapewnienie odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa. Zwrócono się do Komendy Powiatowej w Wałczu z prośbą o określenie ilości oraz rodzaju przestępstw na terenie Gminy Wałcz.

Komenda Powiatowa Policji w Wałczu, podlegając Komendzie Wojewódzkiej Policji w Szczecinie realizuje także liczne programy prewencyjne dla mieszkańców Gminy takie jak: *Bezpieczna Szkoła*, *Przyjaciele Gryfusia*, *Bezpieczny Senior*, *Handel Ludźmi* oraz *Kibic na Medal*. Jednostka podejmuje także własne inicjatywy (wraz z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wałczu, Strażą Gminną czy Ochotniczą Strażą Pożarną z terenu Gminy Wałcz). Akcje te dotyczą głównie bezpieczeństwa niechronionych uczestników w ruchu drogowym oraz małych pasażerów:

- *Kierowco uważaj na drodze – nie jesteś sam*,
- *Uwaga, dziecko na drodze*,
- *Mikołaj dla kierowców*,
- *Pisanki na drodze*.

Policjanci biorą również aktywny udział w trakcie organizowanych w Gminie festynów. W 2016 roku, wspólnie z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz wałeckim sanepidem, prowadzono szereg spotkań dla rodziców i uczniów klas VI pod kątem uzależnień. Prowadzone są także spotkania profilaktyczne spotkania z różnymi grupami społecznymi ze względu na pojawiające się nowe zagrożenia takie jak rasizm czy cyberprzestępczość.

W celu określenia stopnia bezpieczeństwa w Gminie zwrócono się z prośbą o określenie:

- Liczby przestępstw ogółem w Gminie w podziale na miejscowości,
- Liczby przestępstw przeciwko rodzinie w podziale na miejscowości.

Dane te pozwoliły określić, które przestrzenie w Gminie Wałcz charakteryzują się niższym od średniej poziomem bezpieczeństwa.

2.4.1. Wskaźnik – Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Jako miernik obrazujący zagrożenie bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Wałcz przyjęto liczbę przestępstw na 1 tys. ludności w danej jednostce analitycznej. Poczucie bezpieczeństwa niezwykle ważnym elementem dla społeczności lokalnej. Warunkuje swobodny rozwój, jak i jest podstawową potrzebą ludzką.

W świetle zebranych danych od Komendy Powiatowej w Wałczu, w 2016 dokonano 148 przestępstw ogółem. Średnio na każde 1 tys. ludności przypadało zatem średnio 11,91 przestępstw.

Za jednostki analityczne charakteryzujące mniejszym od średniej poziomem bezpieczeństwa uznaje się te, w których wskaźnik przyjął wartości wyższe od średniej. Były to:

- Nakielno – ze wskaźnikiem 30,67 (najwyższa wartość w Gminie),
- Zdbice – ze wskaźnikiem 25,00,
- Gostomia – ze wskaźnikiem 24,88,
- Rutwica – ze wskaźnikiem 21,16,
- Strączno – ze wskaźnikiem 20,05,
- Czechyń – ze wskaźnikiem 16,53,

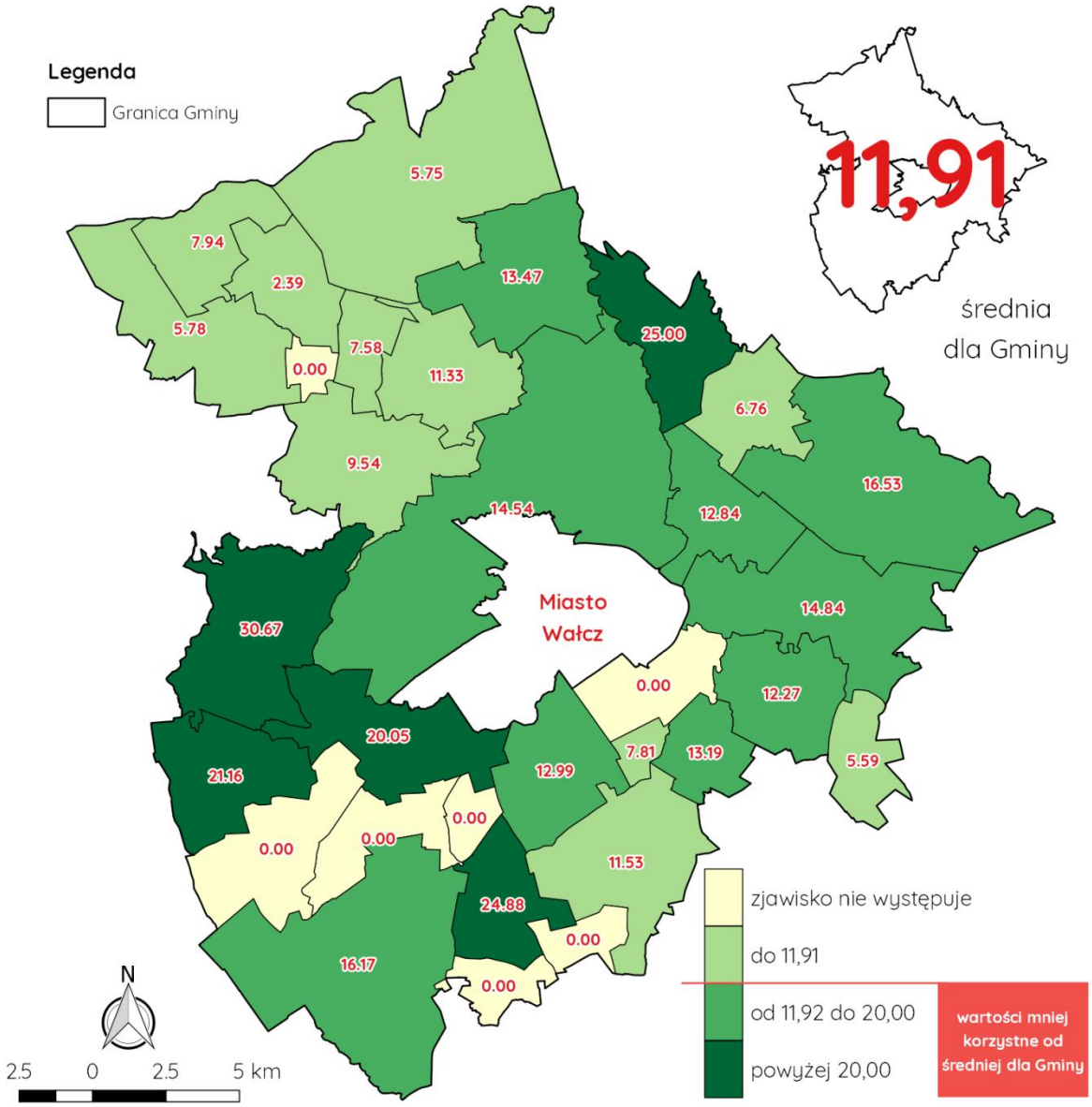
- Dzikowo – ze wskaźnikiem 16,17,
- Wiesiółka – ze wskaźnikiem 14,84,
- Kłębowiec – ze wskaźnikiem 14,54,
- Golce – ze wskaźnikiem 13,47,
- Dobino – ze wskaźnikiem 13,19,
- Chwiram – ze wskaźnikiem 12,99,
- Ostrowiec – ze wskaźnikiem 12,84,
- Witankowo – ze wskaźnikiem 12,27.

W tabeli oznaczono te jednostki kolorem pomarańczowym. Na kolejnej rycinie przedstawiono graficzną interpretację zebranych danych.

Tabela 9. Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba przestępstw w 2016 r.	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w danej jednostce analitycznej
1	Brzezinki	152	0	0,00
2	Chude	179	1	5,59
3	Chwiram	770	10	12,99
4	Czechyń	121	2	16,53
5	Dębołęka	418	1	2,39
6	Dobino	455	6	13,19
7	Dzikowo	371	6	16,17
8	Golce	297	4	13,47
9	Gostomia	402	10	24,88
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	2	5,78
11	Karsibór	883	10	11,33
12	Kłębowiec	894	13	14,54
13	Kłosowo	126	1	7,94
14	Kolno	132	1	7,58
15	Lubno	629	6	9,54
16	Łąki	119	0	0,00
17	Ługi Wałeckie	112	0	0,00
18	Nakielno	326	10	30,67
19	Ostrowiec	545	7	12,84
20	Popowo	109	0	0,00
21	Prusinowo Wałeckie	210	0	0,00
22	Przybkowo	128	1	7,81
23	Różewo	867	10	11,53
24	Rudki	522	3	5,75
25	Rutwica	378	8	21,16
26	Strączno	748	15	20,05
27	Szwecja	887	6	6,76
28	Świętosław	74	0	0,00
29	Wałcz Drugi	239	0	0,00
30	Wiesiółka	337	5	14,84
31	Witankowo	489	6	12,27
32	Zdbice	160	4	25,00
suma		**12 425**	**148**	**11,91**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Komendy Powiatowej Policji w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 7. Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Komendy Powiatowej Policji w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

2.4.2. Wskaźnik – Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Zwracając się z prośbą u udzielenie danych dotyczących przestępstw w Gminie Wałcz, Komenda Powiatowa w Wałczu dookreśliła, które przestępstwa w roku 2016 w Gminie wymierzone zostały przeciwko rodzinie i opiece. Uznano, że jest to ważna informacja z punktu widzenia szczegółowego zdiagnozowania problemów społecznych w Gminie Wałcz (także ze względu na charakter takiego przestępstwa, który dotyczy często całych rodzin i społeczności). Z tego też powodu zdecydowano wskazać te jednostki analityczne, w których bezpieczeństwo rodziny jest zagrożone poprzez wskaźnik:

- *Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.*

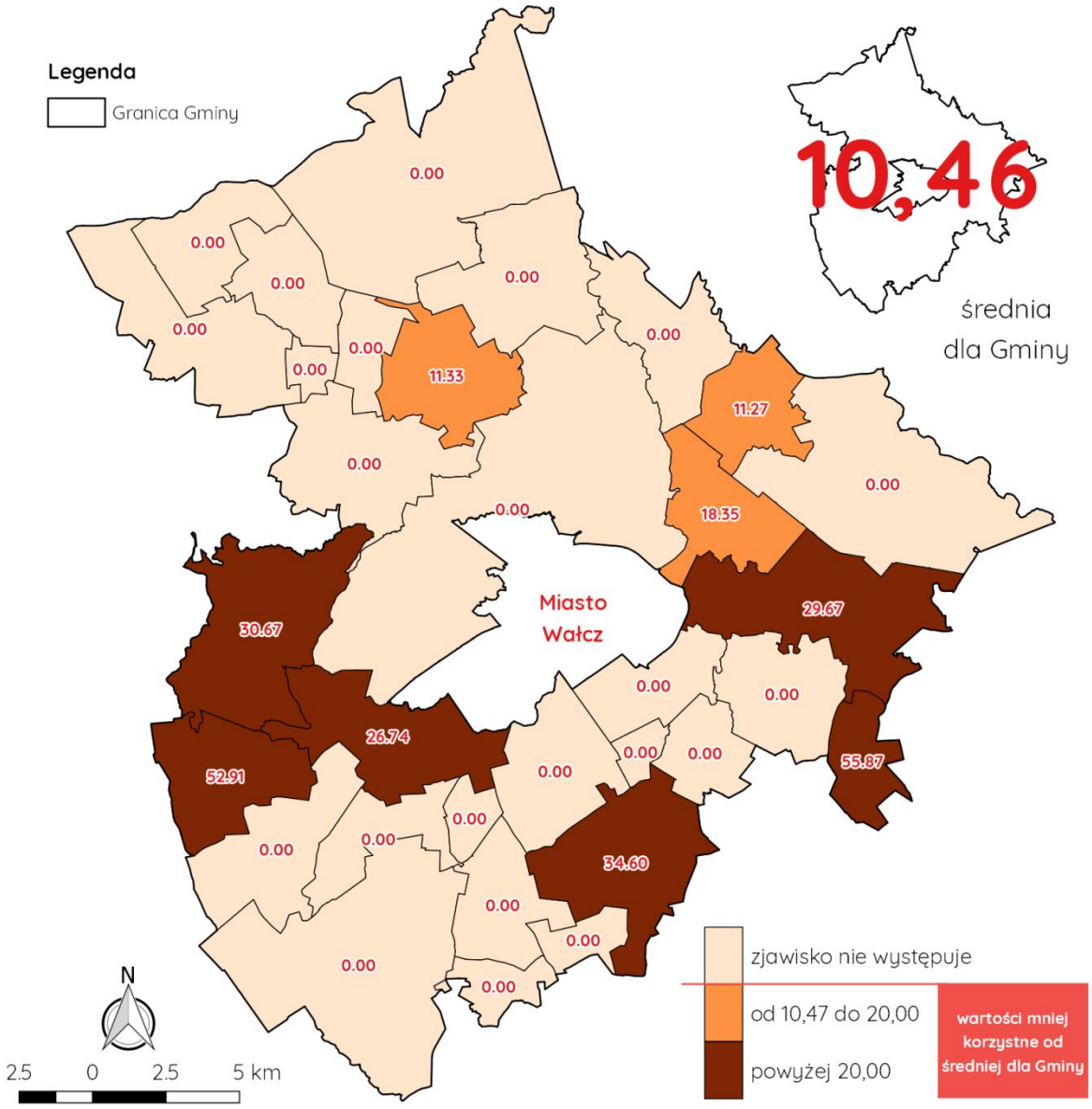
Zgodnie z zebranymi danymi, w roku 2016, dokonano trzynastu takich przestępstw. W liczbach bezwzględnych, najwięcej w Różewie – 3, a po 2 w jednostkach analitycznych: Rutwica i Strączno. Ogólnie, na 10 000 mieszkańców przypadało 10,46 przestępstw tego rodzaju. Za jednostki znajdujące się w stanie kryzysowym uznano te, w których wskaźnik przyjął wartości wyższe od średniej dla Gminy. W tabeli oznaczono je kolorem pomarańczowym, a na kolejnej rycinie przedstawiono graficzną interpretację badanego zjawiska.

Tabela 10. Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece w 2016 r.	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w danej jednostce analitycznej
1	Brzezinki	152	0	0,00
2	Chude	179	1	55,87
3	Chwiram	770	0	0,00
4	Czechyń	121	0	0,00
5	Dębołęka	418	0	0,00
6	Dobino	455	0	0,00
7	Dzikowo	371	0	0,00
8	Golce	297	0	0,00
9	Gostomia	402	0	0,00
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	0	0,00
11	Karsibór	883	1	11,33
12	Kłębowiec	894	0	0,00
13	Kłosowo	126	0	0,00
14	Kolno	132	0	0,00
15	Lubno	629	0	0,00
16	Łąki	119	0	0,00
17	Ługi Wałeckie	112	0	0,00
18	Nakielno	326	1	30,67
19	Ostrowiec	545	1	18,35
20	Popowo	109	0	0,00
21	Prusinowo Wałeckie	210	0	0,00
22	Przybkowo	128	0	0,00
23	Różewo	867	3	34,60
24	Rudki	522	0	0,00
25	Rutwica	378	2	52,91
26	Strączno	748	2	26,74

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece w 2016 r.	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w danej jednostce analitycznej
27	Szwecja	887	1	11,27
28	Świętosław	74	0	0,00
29	Wałcz Drugi	239	0	0,00
30	Wiesiółka	337	1	29,67
31	Witankowo	489	0	0,00
32	Zdbice	160	0	0,00
suma		**12 425**	**13**	**10,46**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Komendy Powiatowej w Wałczu i Urzędu Gminy w Wałczu

Ryc. 8. Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Komendy Powiatowej w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

2.5. SYTUACJA EKONOMICZNA

W podrozdziale tym zbadano sytuację ekonomiczną mieszkańców Gminy poprzez wskazanie zakresu pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu oraz określenie wielkości zadłużenia lokali komunalnych i socjalnym w jednostkach analitycznych na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Wałcz. Zastosowano następujące wskaźniki:

- *Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.*

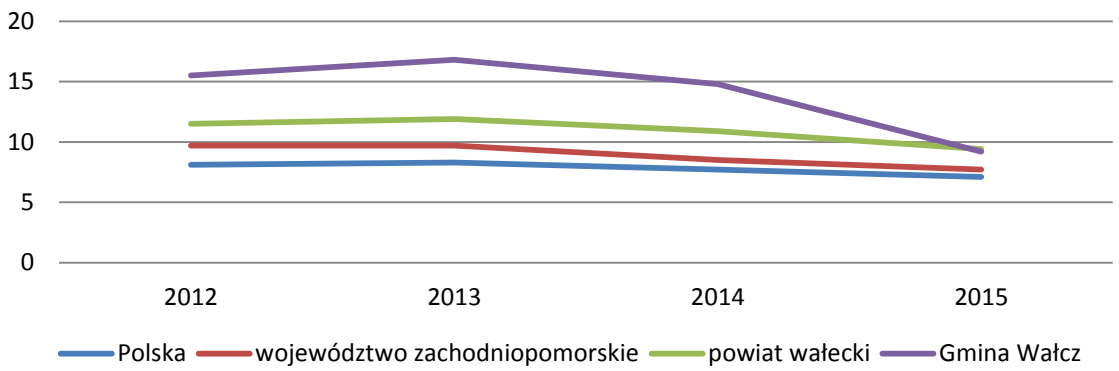
2.5.1. Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu

Zbadano w ujęciu regionalnym i ponadregionalnym zakres korzystania z pomocy środowiskowej społecznej przez ogół mieszkańców na przestrzeni lat 2012 – 2015 (dane GUS) i w roku 2016 (dane GOPS). Przez środowiskową pomoc społeczną rozumiana jest wszelka pomoc udzielana w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. W tabeli poniżej oraz na wykresie zestawiono uzyskane z GUS dane.

Tabela 11. Udział (%) osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2012 – 2015

Rok / Jednostka	Polska	województwo zachodniopomorskie	powiat wałecki	Gmina Wałcz
2012	8,1	9,7	11,5	15,5
2013	8,3	9,7	11,9	16,8
2014	7,7	8,5	10,9	14,8
2015	7,1	7,7	9,4	9,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Wykres 2. Udział (%) osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2012 - 2015

Źródło: opracowanie własne

Według danych GUS na koniec roku 2015 ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 9,2% mieszkańców Gminy Wałcz. Na przestrzeni lat 2012 – 2015 jednak nastąpił wyraźny spadek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (z poziomu 16,8% w roku 2013). Pomimo dużego spadku udziału osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w roku 2015 udział ten był i tak wyższy niż dla województwa zachodniopomorskiego i Polski ogółem, a tylko nieznacznie niższy aniżeli dla powiatu wałeckiego.

Korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej świadczy w wielu przypadkach o niesamodzielności mieszkańców w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Zdefiniowanie przestrzeni w Gminie Wałcz, które są w szczególny sposób „uzależnione" od pomocy społecznej wydaje się kluczowe w celu podjęcia skutecznych działań służących usamodzielnieniu się mieszkańców. Zdecydowano, że zagadnienie to będzie przedmiotem szczegółowej analizy.

Zwrócono się do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu w celu określenia zróżnicowania wewnątrzgminnego zjawiska samowystarczalności ekonomicznej. Ośrodek ten realizuje bowiem własne i zlecone Gminie zadania z zakresu pomocy społecznej polegające w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb,
- inne formy pomocy wynikające z potrzeb gminy i z ustawy o pomocy społecznej.

2.5.1.1. Wskaźnik – Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

W roku 2016, ze świadczeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu korzystały łącznie 773 osoby. W liczbach bezwzględnych najwięcej w Karsiborze – 88 osób, Różewie – 86 osób i Dzikowie – 82 osoby. Porównywanie ze sobą jednostek analitycznych wymaga jednak standaryzacji zebranych danych, dlatego też liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przeliczono na 1 tys. porównywalnych wartości. Średnio, na każdy 1 tys. ludności ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 62,21 osób.

Określono, które jednostki analityczne charakteryzują się stanem kryzysowym w zakresie omawianego wskaźnika, tj. w przeliczeniu na 1 tys. ludności korzystały w największym stopniu ze świadczeń pomocy społecznej. Były to następujące jednostki:

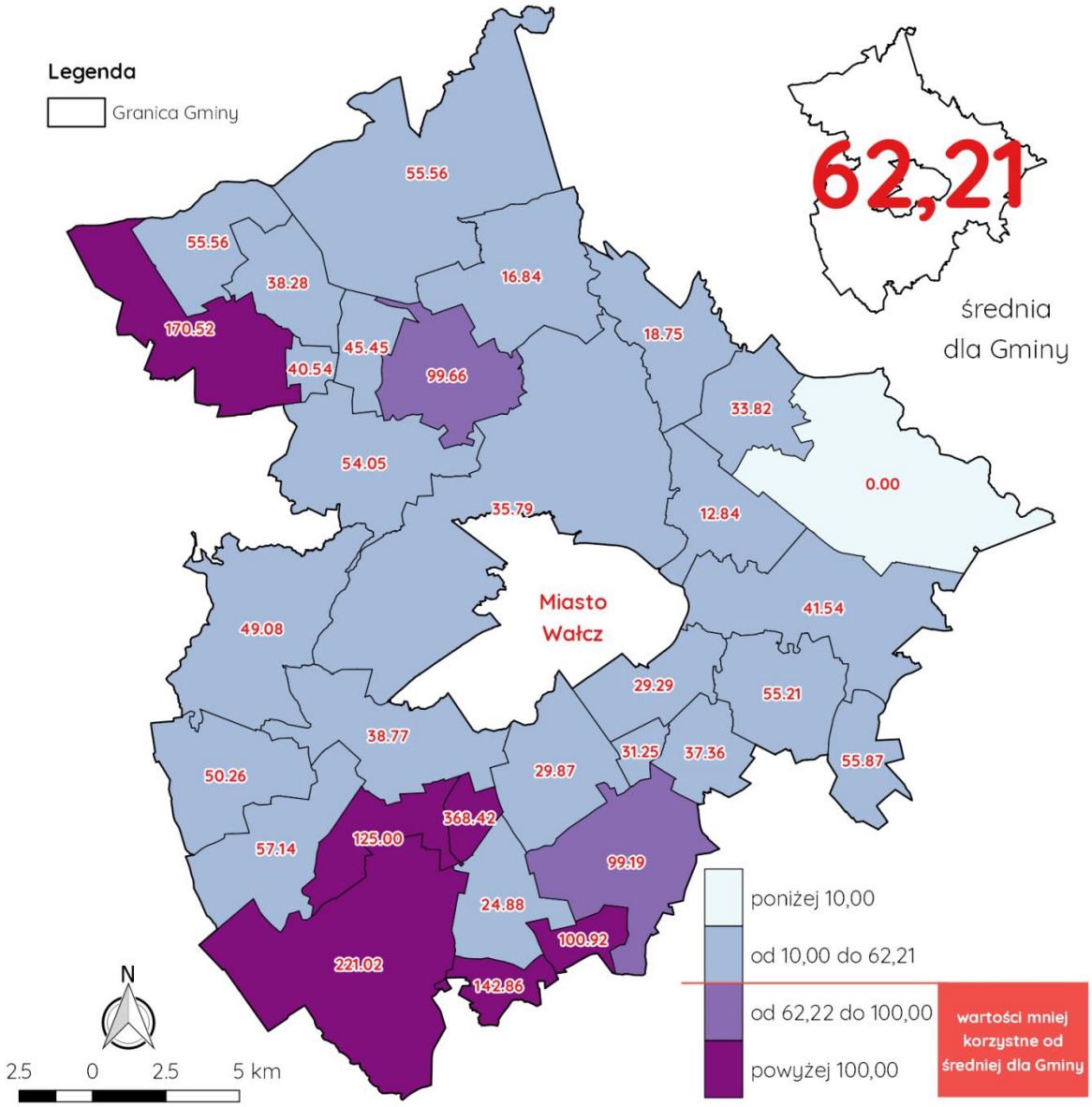
- Brzezinki – ze wskaźnikiem 368,42 (najwyższa wartość w Gminie),
- Dzikowo – ze wskaźnikiem 221,02,
- Górnica-Laski Wałeckie – ze wskaźnikiem 170,52,
- Łąki – ze wskaźnikiem 142,86,
- Ługi Wałeckie – ze wskaźnikiem 125,00,
- Popowo – ze wskaźnikiem 100,92,
- Karsibór – ze wskaźnikiem 99,66,
- Różewo – ze wskaźnikiem 99,19.

W tabeli poniżej zaznaczono je kolorem pomarańczowym, na kolejnej rycinie zaprezentowano ujęcie graficzne badanego zjawiska.

Tabela 12. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w danej jednostce
1	Brzezinki	152	56	368,42
2	Chude	179	10	55,87
3	Chwiram	770	23	29,87
4	Czechyń	121	0	0,00
5	Dębołęka	418	16	38,28
6	Dobino	455	17	37,36
7	Dzikowo	371	82	221,02
8	Golce	297	5	16,84
9	Gostomia	402	10	24,88
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	59	170,52
11	Karsibór	883	88	99,66
12	Kłębowiec	894	32	35,79
13	Kłosowo	126	7	55,56
14	Kolno	132	6	45,45
15	Lubno	629	34	54,05
16	Łąki	119	17	142,86
17	Ługi Wałeckie	112	14	125,00
18	Nakielno	326	16	49,08
19	Ostrowiec	545	7	12,84
20	Popowo	109	11	100,92
21	Prusinowo Wałeckie	210	12	57,14
22	Przybkowo	128	4	31,25
23	Różewo	867	86	99,19
24	Rudki	522	29	55,56
25	Rutwica	378	19	50,26
26	Strączno	748	29	38,77
27	Szwecja	887	30	33,82
28	Świętosław	74	3	40,54
29	Wałcz Drugi	239	7	29,29
30	Wiesiółka	337	14	41,54
31	Witankowo	489	27	55,21
32	Zdbice	160	3	18,75
suma		**12 425**	**773**	**62,21**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od GOPS w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 9. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od GOPS w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

2.5.1.2. Wskaźnik – Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.

Według danych za rok 2016, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałczu udzielił wsparcia rodzinom na łączną kwotę 565 700,00 złotych. Możliwe było także uzyskanie niniejszej informacji w odniesieniu do poszczególnych miejscowości w Gminie. Zagregowane według jednostek analitycznych dane pozwoliły uzyskać odpowiedź na pytanie, które jednostki analityczne w Gminie (a zatem ich mieszkańcy) są w największym stopniu zależni od wyżej wymienionych zasiłków. Wielkość zasiłków pomocy rodzinie w Gminie wykazuje bowiem istotne zróżnicowanie przestrzenne i ilościowe w Gminie, tj. niektóre jednostki nie korzystały w roku 2016 z takich zasiłków wcale, a niektóre korzystały z nich w wyraźnie większym stopniu niż pozostałe.

Średnio, na 100 osób w danej jednostce analitycznej, wielkość zasiłków pomocy rodzinie w roku 2016 wynosiła 4 552,92 zł. Jednostki analityczne, w których badany wskaźnik przyjął wartości wyższe od średniej dla Gminy uznano za znajdujące się w stanie kryzysowym i w tabeli oznaczono je kolorem pomarańczowym. Były to następujące jednostki analityczne:

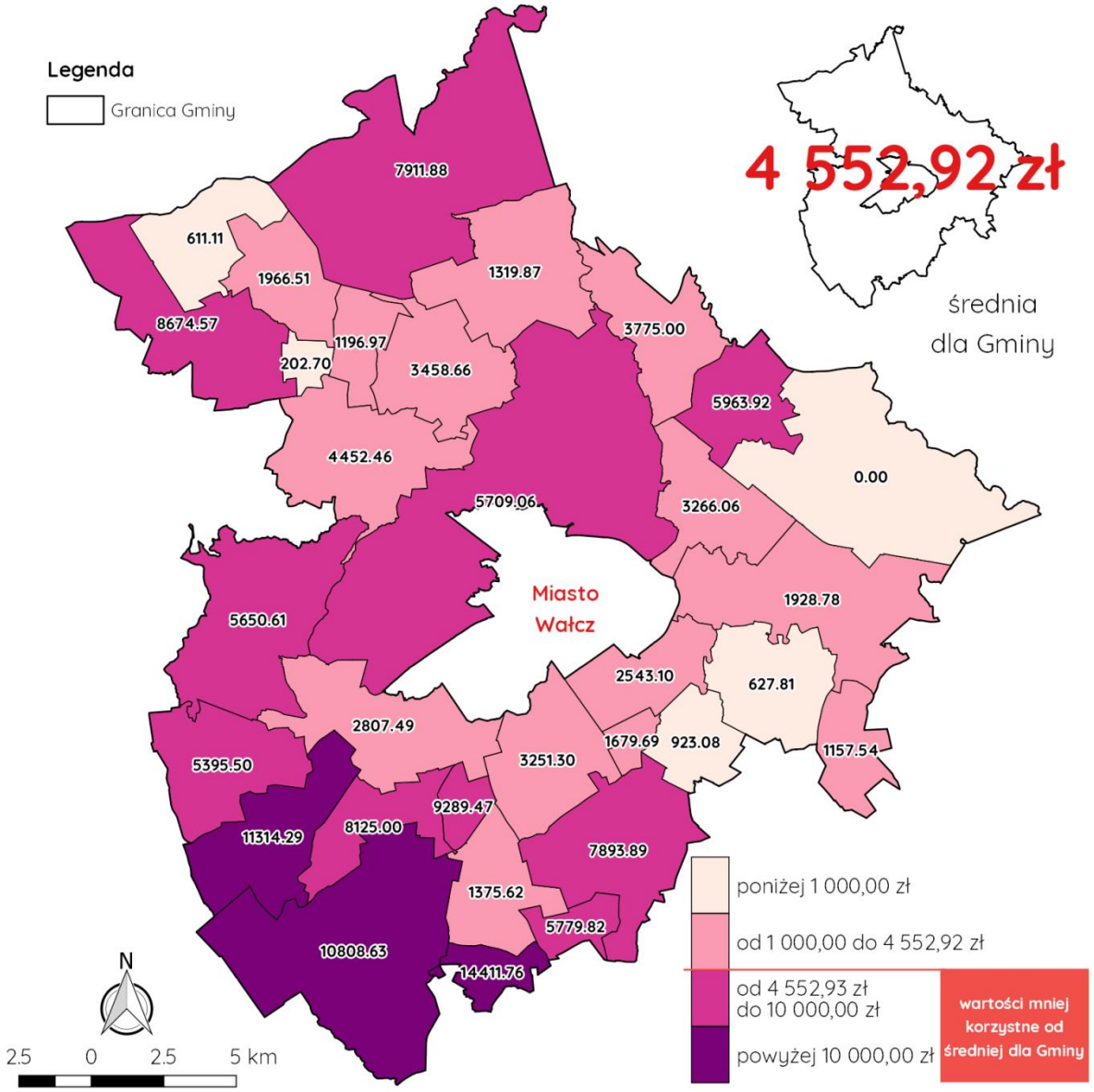
- Łąki – 14 411,76 zł na 100 osób w jednostce analitycznej (najwyższa wartość w Gminie),
- Prusinowo Wałeckie – 11 314,29 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Dzikowo – 10 808,63 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Brzezinki - 9 289,47 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Górnica-Laski Wałeckie – 8 674,57 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Ługi Wałeckie – 8 125,00 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Różewo – 7 893,89 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Rudki – 7 911,88 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Szwecja – 5 963,92 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Popowo – 5 779,82 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Kłębowiec – 5 709,06 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Nakielno – 5 650,61 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Rutwica – 5 395,30 zł na 100 osób w jednostce analitycznej.

Tabela 13. Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w danej jednostce analitycznej
1	Brzezinki	152	14 120,00 zł	9 289,47
2	Chude	179	2 072,00 zł	1 157,54
3	Chwiram	770	25 035,00 zł	3 251,30
4	Czechyń	121	0,00 zł	0,00
5	Dębołęka	418	8 220,00 zł	1 966,51
6	Dobino	455	4 200,00 zł	923,08
7	Dzikowo	371	40 100,00 zł	10 808,63
8	Golce	297	3 920,00 zł	1 319,87
9	Gostomia	402	5 530,00 zł	1 375,62
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	30 014,00 zł	8 674,57
11	Karsibór	883	30 540,00 zł	3 458,66
12	Kłębowiec	894	51 039,00 zł	5 709,06
13	Kłosowo	126	770,00 zł	611,11
14	Kolno	132	1 580,00 zł	1 196,97
15	Lubno	629	28 006,00 zł	4 452,46
16	Łąki	119	17 150,00 zł	14 411,76
17	Ługi Wałeckie	112	9 100,00 zł	8 125,00
18	Nakielno	326	18 421,00 zł	5 650,61
19	Ostrowiec	545	17 800,00 zł	3 266,06
20	Popowo	109	6 300,00 zł	5 779,82
21	Prusinowo Wałeckie	210	23 760,00 zł	11 314,29
22	Przybkowo	128	2 150,00 zł	1 679,69
23	Różewo	867	68 440,00 zł	7 893,89
24	Rudki	522	41 300,00 zł	7 911,88
25	Rutwica	378	20 395,00 zł	5 395,50
26	Strączno	748	21 000,00 zł	2 807,49

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w danej jednostce analitycznej
27	Szwecja	887	52 900,00 zł	5 963,92
28	Świętosław	74	150,00 zł	202,70
29	Wałcz Drugi	239	6 078,00 zł	2 543,10
30	Wiesiółka	337	6 500,00 zł	1 928,78
31	Witankowo	489	3 070,00 zł	627,81
32	Zdbice	160	6 040,00 zł	3 775,00
suma		**12 425**	**565 700,00 zł**	**4 552,92**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od GOPS w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 10. Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od GOPS w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

2.5.1.3. Wskaźnik – Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Kolejnym aspektem diagnozy zróżnicowania przestrzennego problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Wałcz jest informacja o odsetku osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS. Zgodnie z zebranymi z takiej pomocy w roku 2016 korzystały łącznie 142 osoby. W liczbach bezwzględnych najwięcej w miejscowościach: Różewo – 18, Karsibór – 14 i Dzikowo – 13. Średnio w Gminie 1,14% osób niepełnosprawnych korzystało z pomocy GOPS.

Za znajdujące się w stanie kryzysowym jednostki analityczne uznano te, w których odsetek ten był wyższy niż średnia dla Gminy. W tabeli oznaczono je kolorem pomarańczowym. Były to:

- Łąki – z udziałem 6,72% (najwyższa wartość w Gminie),
- Ługi Wałeckie – z udziałem 4,46%,
- Dzikowo – z udziałem 3,50%,
- Prusinowo Wałeckie – z udziałem 3,33%,
- Brzezinki – z udziałem 2,63%,
- Różewo – z udziałem 2,08%,
- Górnica/Laski Wałeckie – z udziałem 1,73%,
- Karsibór – z udziałem 1,59%,
- Witankowo – z udziałem 1,48%,
- Rutwica – z udziałem 1,32%,
- Nakielno – z udziałem 1,23%,
- Rudki – z udziałem 1,15%.

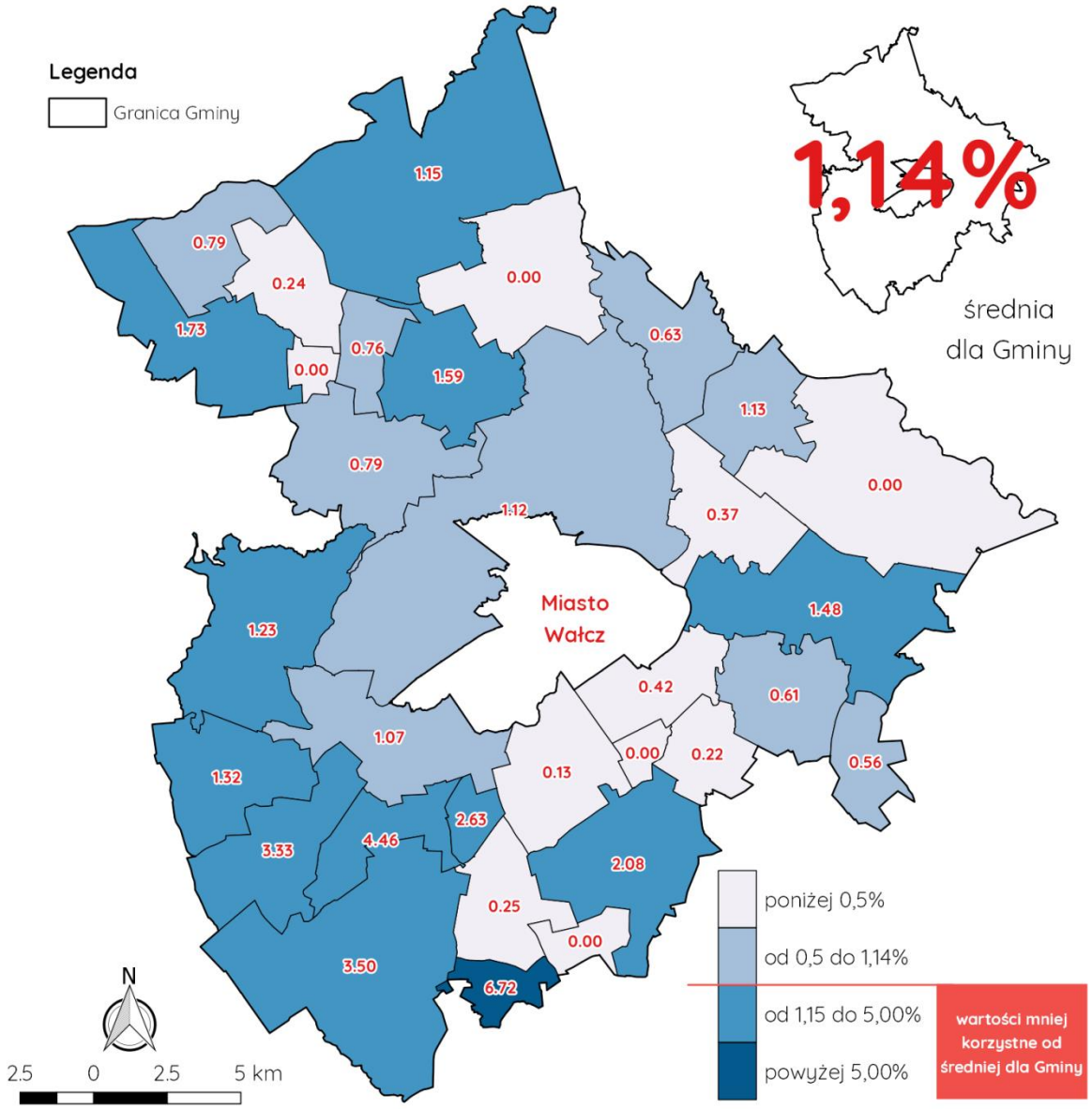
Na kolejnej rycinie przedstawiono graficzne ujęcie prezentowanego wskaźnika.

Tabela 14. Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności
1	Brzezinki	152	4	2,63
2	Chude	179	1	0,56
3	Chwiram	770	1	0,13
4	Czechyń	121	0	0,00
5	Dębołęka	418	1	0,24
6	Dobino	455	1	0,22
7	Dzikowo	371	13	3,50
8	Golce	297	0	0,00
9	Gostomia	402	1	0,25
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	6	1,73
11	Karsibór	883	14	1,59
12	Kłębowiec	894	10	1,12
13	Kłosowo	126	1	0,79
14	Kolno	132	1	0,76
15	Lubno	629	5	0,79
16	Łąki	119	8	6,72
17	Ługi Wałeckie	112	5	4,46

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności
18	Nakielno	326	4	1,23
19	Ostrowiec	545	2	0,37
20	Popowo	109	0	0,00
21	Prusinowo Wałeckie	210	7	3,33
22	Przybkowo	128	0	0,00
23	Różewo	867	18	2,08
24	Rudki	522	6	1,15
25	Rutwica	378	5	1,32
26	Strączno	748	8	1,07
27	Szwecja	887	10	1,13
28	Świętosław	74	0	0,00
29	Wałcz Drugi	239	1	0,42
30	Wiesiółka	337	5	1,48
31	Witankowo	489	3	0,61
32	Zdbice	160	1	0,63
suma		**12 425**	**142**	**1,14**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od GOPS w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 11. Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od GOPS w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

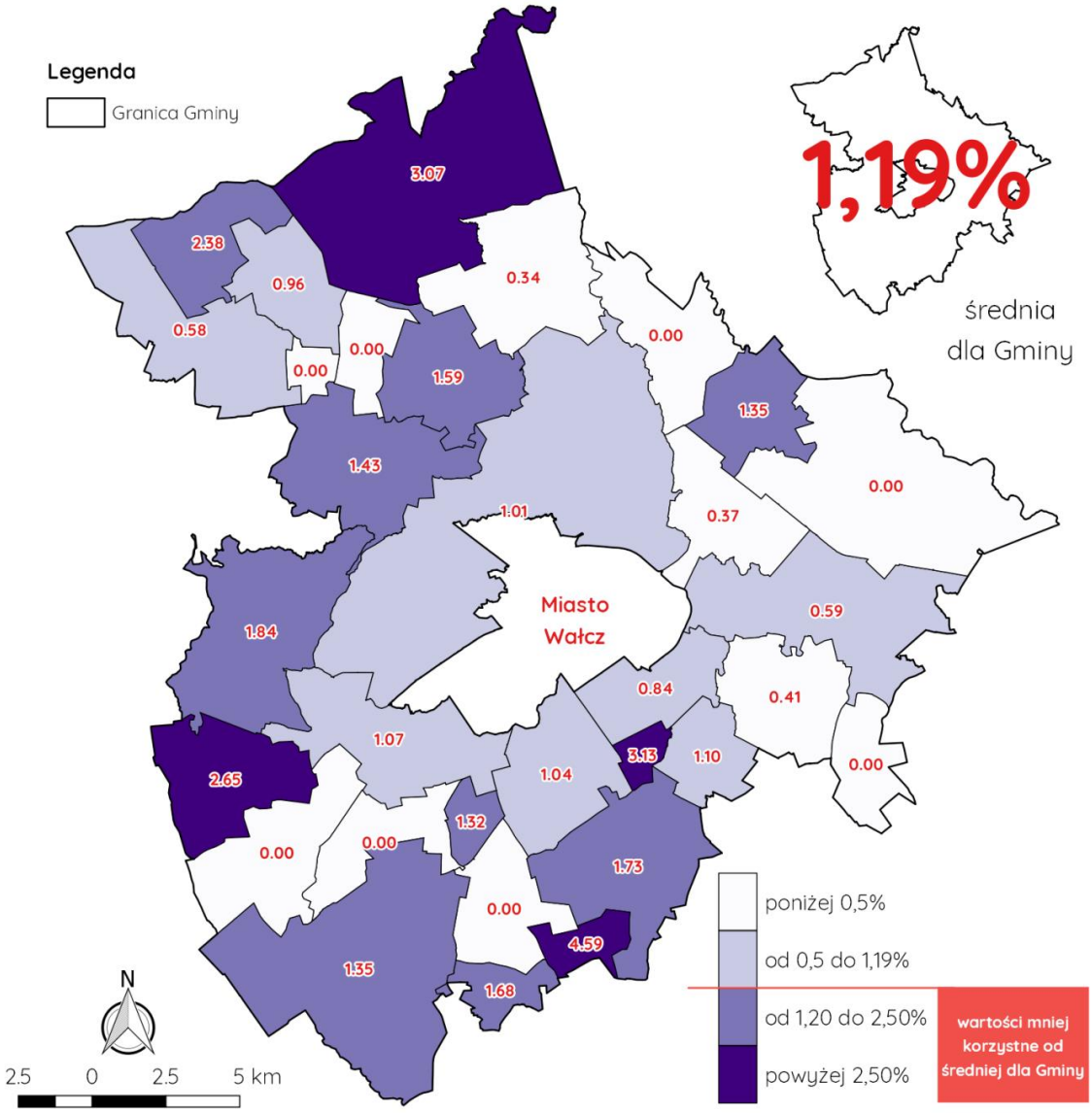
2.5.1.4. Wskaźnik – Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Ostatnią informacją, którą uzyskano od Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałczu mającą określić sytuację ekonomiczną mieszkańców była liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w podziale na poszczególne miejscowości w Gminie. Łącznie w roku 2016 przyznano 148 takich zasiłków. W liczbach bezwzględnych najwięcej w miejscowościach: Rudki – 16, Różewo – 15 i Karsibór – 14. Średnio 1,21% osób w Gminie przyznano taki zasiłek.

Za jednostki znajdujące się w stanie kryzysowym uznano zatem te, w których odsetek ten był wyższy od średniej gminnej. W tabeli (Tabela 15) oznaczono je kolorem pomarańczowym i były to następujące jednostki:

- Popowo – z udziałem 4,59% (najwyższa wartość w Gminie),
- Przybkowo – z udziałem 3,13%,
- Rudki – z udziałem 3,07%,
- Rutwica – z udziałem 2,65%,
- Kłosowo – z udziałem 2,38%,
- Nakielno – z udziałem 1,84%,
- Różewo – z udziałem 1,73%,
- Łąki – z udziałem 1,68%,
- Karsibór – z udziałem 1,59%,
- Lubno – z udziałem 1,43%,
- Dzikowo – z udziałem 1,35%,
- Szwecja – z udziałem 1,35%,
- Brzezinki – z udziałem 1,32%.

Kolejna rycina przedstawia graficzne ujęcie badanego zjawiska.

Ryc. 12. Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od GOPS w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

Tabela 15. Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności
1	Brzezinki	152	2	1,32
2	Chude	179	0	0,00
3	Chwiram	770	8	1,04
4	Czechyń	121	0	0,00
5	Dębołęka	418	4	0,96
6	Dobino	455	5	1,10
7	Dzikowo	371	5	1,35
8	Golce	297	1	0,34
9	Gostomia	402	0	0,00
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	2	0,58
11	Karsibór	883	14	1,59
12	Kłębowiec	894	9	1,01
13	Kłosowo	126	3	2,38
14	Kolno	132	0	0,00
15	Lubno	629	9	1,43
16	Łąki	119	2	1,68
17	Ługi Wałeckie	112	0	0,00
18	Nakielno	326	6	1,84
19	Ostrowiec	545	2	0,37
20	Popowo	109	5	4,59
21	Prusinowo Wałeckie	210	0	0,00
22	Przybkowo	128	4	3,13
23	Różewo	867	15	1,73
24	Rudki	522	16	3,07
25	Rutwica	378	10	2,65
26	Strączno	748	8	1,07
27	Szwecja	887	12	1,35
28	Świętosław	74	0	0,00
29	Wałcz Drugi	239	2	0,84
30	Wiesiółka	337	2	0,59
31	Witankowo	489	2	0,41
32	Zdbice	160	0	0,00
suma		**12 425**	**148**	**1,19**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od GOPS w Wałczu i Urzędu Gminy Wałcz

2.5.2. Zaległości czynszowe w lokalach komunalnych i socjalnych

Jednym z aspektów sytuacji ekonomicznej poszczególnych miejscowości (reprezentowanych przez jednostki analityczne) w Gminie Wałcz jest wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych. Zwrócono się do Urzędu Gminy Wałcz z prośbą udzielenie niniejszej informacji w podziale na poszczególne miejscowości w Gminie. Zagregowane według jednostek analitycznych dane następnie zestandaryzowano przeliczając na 100 mieszkańców w każdej z 32 jednostek analitycznych.

2.5.2.1. Wskaźnik – Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.

Na koniec roku 2016 łączna wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych w Gminie Wałcz wynosiła 119 311,22 zł. Średnio, na każdych 100 mieszkańców, zadłużenie to wynosiło 960,25 zł. Prezentowane zjawisko wykazywało istotne zróżnicowanie przestrzenne i ilościowe.

Za jednostki analityczne znajdujące się w stanie kryzysowym w badanym aspekcie sfery społecznej uznano te, w których wielkość zadłużenia w lokalach komunalnych i socjalnych była wyższa niż 960,25 zł na 100 mieszkańców. W tabeli oznaczono je kolorem pomarańczowym. Były to:

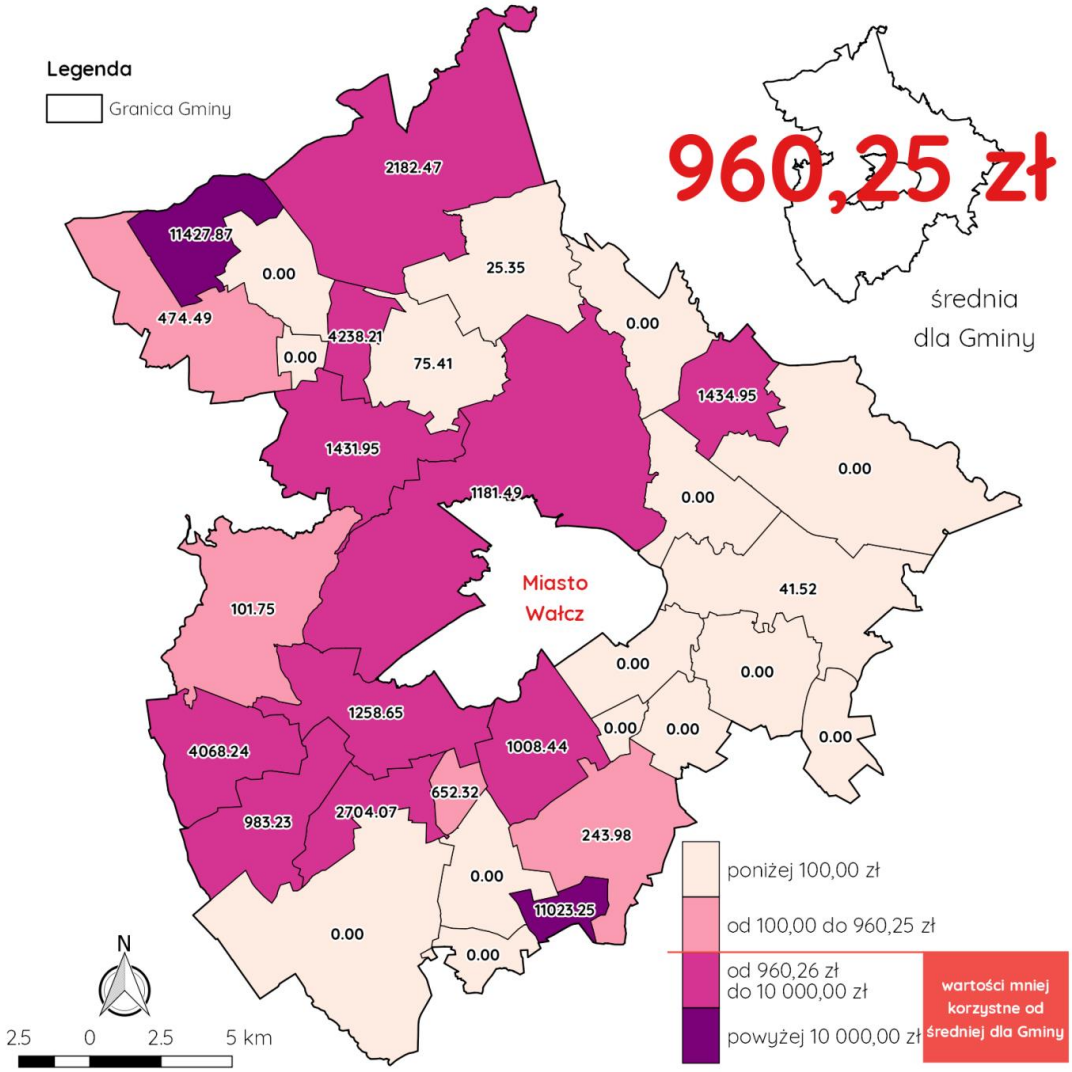
- Kłosowo – 11 427,87 zł na 100 osób w jednostce analitycznej (najwyższa wartość w Gminie),
- Popowo – 11 023,25 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Kolno – 4 238,21 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Rutwica – 4 068,24 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Ługi Wałeckie – 2 704,07 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Rudki – 2 182,47 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Szwecja – 1 434,95 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Lubno – 1 431,95 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Strączno – 1 258,65 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Kłębowiec – 1 181,49 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Chwiram – 1 008,44 zł na 100 osób w jednostce analitycznej,
- Prusinowo Wałeckie – 983,23 zł na 100 osób w jednostce analitycznej.

Tabela 16. Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych	Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób
1	Brzezinki	152	991,53 zł	652,32
2	Chude	179	0,00 zł	0,00
3	Chwiram	770	7 765,01 zł	1 008,44
4	Czechyń	121	0,00 zł	0,00
5	Dębołęka	418	0,00 zł	0,00
6	Dobino	455	0,00 zł	0,00
7	Dzikowo	371	0,00 zł	0,00
8	Golce	297	75,30 zł	25,35
9	Gostomia	402	0,00 zł	0,00
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	1 641,72 zł	474,49
11	Karsibór	883	665,84 zł	75,41
12	Kłębowiec	894	10 562,56 zł	1 181,49
13	Kłosowo	126	14 399,12 zł	11 427,87
14	Kolno	132	5 594,44 zł	4 238,21
15	Lubno	629	9 006,96 zł	1 431,95
16	Łąki	119	0,00 zł	0,00
17	Ługi Wałeckie	112	3 028,56 zł	2 704,07
18	Nakielno	326	331,71 zł	101,75
19	Ostrowiec	545	0,00 zł	0,00
20	Popowo	109	12 015,34 zł	11 023,25

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Wielkość zaległości czynszowych w lokalach komunalnych	Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób
21	Prusinowo Wałeckie	210	2 064,79 zł	983,23
22	Przybkowo	128	0,00 zł	0,00
23	Różewo	867	2 115,29 zł	243,90
24	Rudki	522	1 1392,5 zł	2 182,40
25	Rutwica	378	15 377,96 zł	4 068,24
26	Strączno	748	9 414,69 zł	1 258,65
27	Szwecja	887	12 727,97 zł	1 434,95
28	Świętosław	74	0,00 zł	0,00
29	Wałcz Drugi	239	0,00 zł	0,00
30	Wiesiółka	337	139,93 zł	41,52
31	Witankowo	489	0,00 zł	0,00
32	Zdbice	160	0,00 zł	0,00
suma		**12 425**	**119 311,22**	**960,25**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 13. Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wałcz

SFERA GOSPODARCZA

W ramach oceny sfery gospodarczej w Gminie Wałcz zestawiono wskaźniki gospodarcze prezentowane przez GUS za lata 2012 – 2015 porównując je do powiatu wałeckiego, województwa zachodniopomorskiego oraz Polski ogółem. Następnie wskazano potencjał i klimat gospodarczy Gminy w ujęciu wewnątrzgminnym (tj. w podziale na poszczególne jednostki analityczne), a następnie wskazano na zagrożenia i dokonano oceny sfery gospodarczej poprzez wskaźnik:

- *Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.*

2.6. PODSTAWOWE WSKAŹNIKI

Za obraz sfery gospodarczej Gminy Wałcz na tle powiatu, województwa oraz kraju posłużyć mogą wskaźniki prezentowane w GUS za lata 2012 – 2015. Określają one:

- *podmioty wpisane do rejestru na 1 000 ludności,*
- *podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym,*
- *osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności,*
- *osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym,*
- *podmioty według klas wielkości na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym:*
  - *a) 0 – 9 (mikroprzedsiębiorstwa),*
  - *b) 10 – 49 (przedsiębiorstwa małe),*
  - *c) 50 – 249 (przedsiębiorstwa średnie),*
  - *d) 250 i więcej (przedsiębiorstwa duże).*

Przedstawione wskaźniki wiele mówią o klimacie aktywności gospodarczej, przedsiębiorczości mieszkańców oraz strukturze wielkościowej podmiotów gospodarczych. Analizując zebrane dane, należy uznać, iż przedsiębiorczość mieszkańców Gminy jest wyraźnie gorsza od zaprezentowanych skal odniesienia. Podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru na 1 000 ludności jest zdecydowanie mniej aniżeli w powiecie wałeckim ogółem czy województwie zachodniopomorskim (na 1 000 osób w wieku produkcyjnym wskaźnik przyjmuje podobnie niekorzystne wartości). Mniej osób (w przeliczeniu na 1 000 osób ogółem czy 100 osób w wieku produkcyjnym) prowadzi także własne działalności gospodarcze. W strukturze wielkościowej podmiotów nie zauważa się w Gminie Wałcz przedsiębiorstw dużych, a podmiotów mieszczących się w klasie wielkości „50 – 249” w przeliczaniu na 10 000 mieszkańców jest mniej niż np. w powiecie wałeckim czy Polsce ogółem. W strukturze wielkościowej podmiotów zaznacza się dominacja podmiotów w klasie wielkości „0 – 9”.

Niniejsze dane zaprezentowane zostały w tabeli (Tabela 17).

Uzasadnione wydaje się zatem wskazanie obszarów problemowych uwzględniając tę sferę funkcjonalną Gminy Wałcz.

Tabela 17. Zestawienie dotyczące kondycji gospodarczej Gminy Wałcz na tle powiatu wałeckiego, województwa zachodniopomorskiego i kraju – podstawowe wskaźniki

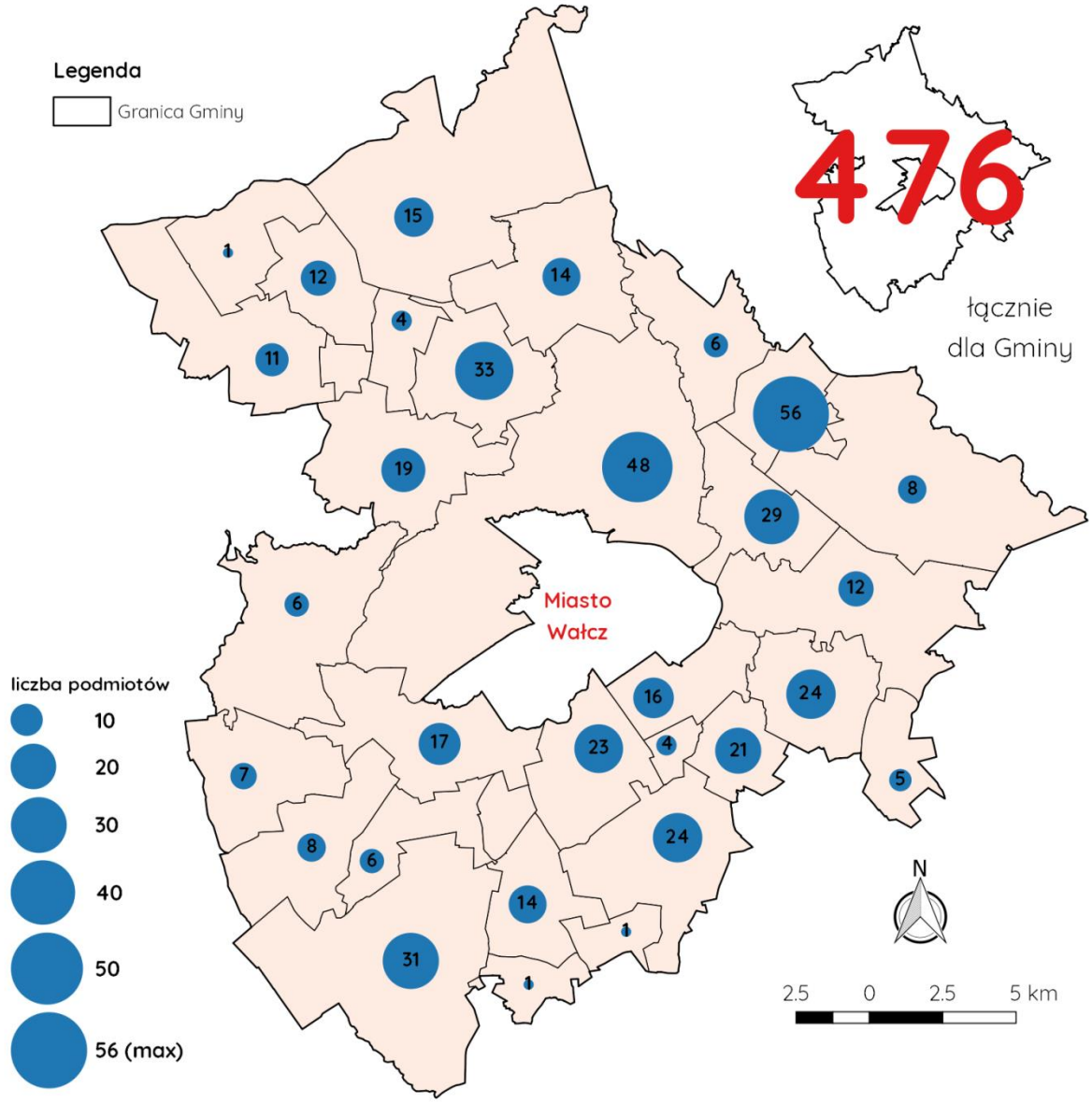
Wskaźnik / jednostka podziału terytorialnego		Polska				województwo zachodniopomorskie				powiat wałecki				Gmina Wałcz			
		2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności		103	106	107	109	126	128	128	129	104	105	106	106	78	79	81	82
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym		161,6	166,7	170,0	174,3	194,1	198,2	200,4	204,4	159,6	162,7	165,0	167,2	118,1	120,2	123,3	125,6
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności		76	77	77	77	95	95	94	94	81	82	81	81	64	66	67	68
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym		11,9	12,1	12,2	12,4	14,6	14,8	14,8	15,0	12,5	12,7	12,7	12,8	9,8	10,0	10,2	10,4
Podmioty wg klas wielkości na 10 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	0 – 9	1 542,1	1 593,1	1 625,5	1 668,0	1 868,8	1 909,5	1 930,7	1 969,4	1 535,6	1 569,1	1 592,3	1 613,2	1 144,0	1 170,6	1 202,1	1 222,4
	10 – 49	59,5	59,5	60,6	61,3	58,9	59,6	60,5	61,2	47,7	44,8	43,9	44,1	34,8	27,5	26,4	28,8
	50 – 249	12,1	12,1	12,2	12,2	11,7	11,7	11,9	11,8	11,0	11,9	12,9	13,1	2,4	3,6	4,8	4,8
	250 i więcej	1,9	1,8	1	1,9	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,1	1,1	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: GUS

2.7. POTECJAŁ GOSPODARCZY I KLIMAT AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

Zgodnie z danymi przekazanymi od Urzędu Gminy Wałcz na koniec roku 2016 roku zarejestrowanych było 476 podmiotów gospodarki narodowej ogółem w Gminie. Najwięcej w miejscowości Szwecja – 56, następnie w Kłębowcu – 48 i Karsiborze – 33. Poszczególne jednostki analityczne charakteryzowały się zróżnicowanym potencjałem.

Na kolejnej rycinie przestawiono liczbę podmiotów gospodarki narodowej w podziale na jednostki analityczne w Gminie.

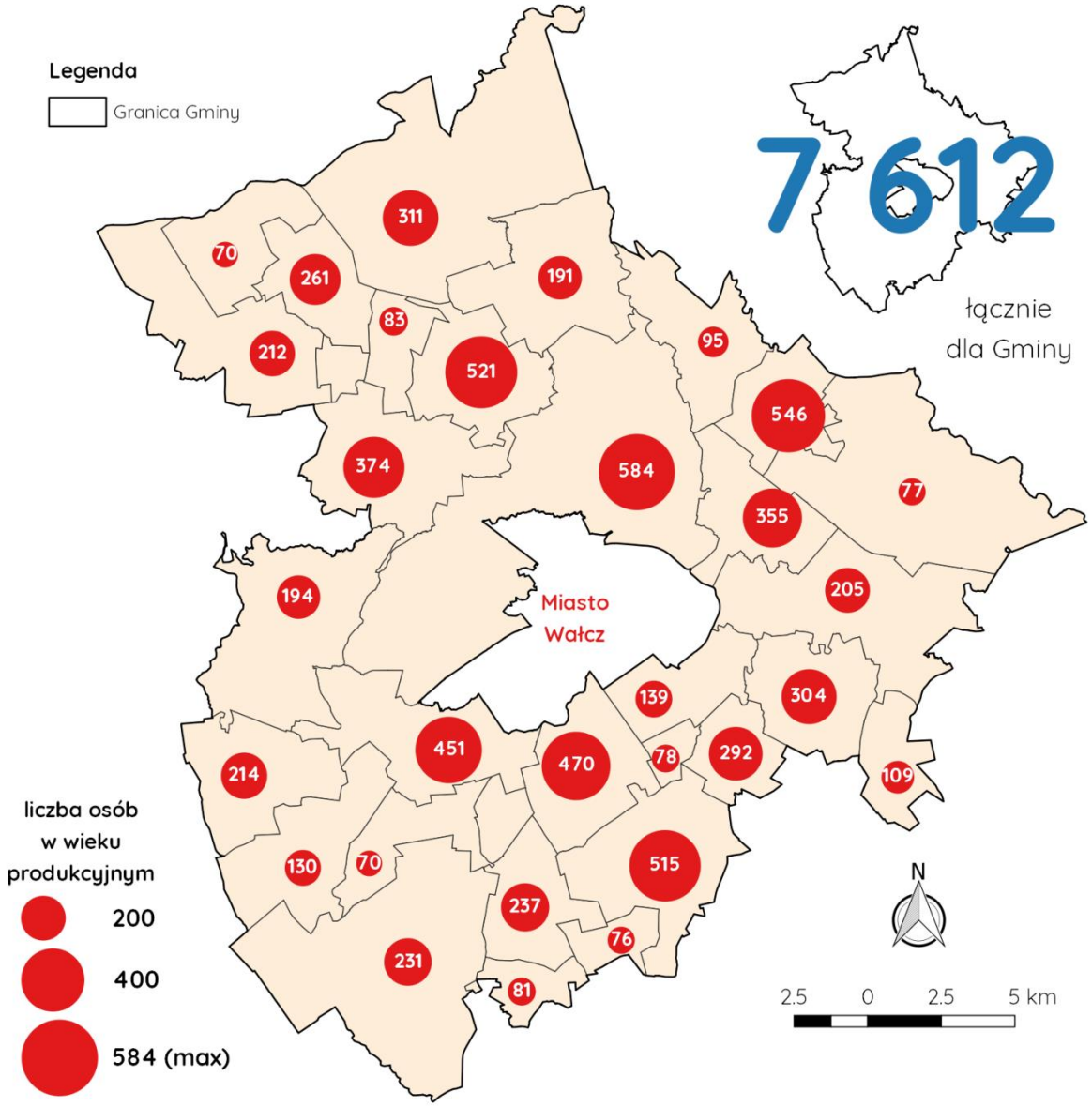

Ryc. 14. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w jednostkach analitycznych w Gminie Wałcz

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Gminy Wałcz

O potencjale gospodarczym drzemiącym w Gminie świadczy również liczba osób w wieku produkcyjnym. Na koniec roku 2016 takich osób w Gminie było 7 612. W liczbach bezwzględnych najwięcej osób w wieku produkcyjnym było w jednostce analitycznej Kłębowiec – 584, następnie w Szwecji – 546, a na kolejnym miejscu w jednostce

Karsibór – 521 osób. Powyżej 500 osób w wieku produkcyjnym było także w Różewie – 515 osób. Na kolejnej rycinie przedstawiono liczbę osób w wieku produkcyjnym w podziale na poszczególne jednostki analityczne.

Ryc. 15. Liczba osób w wieku produkcyjnym w poszczególnych jednostkach analitycznych na koniec roku 2016

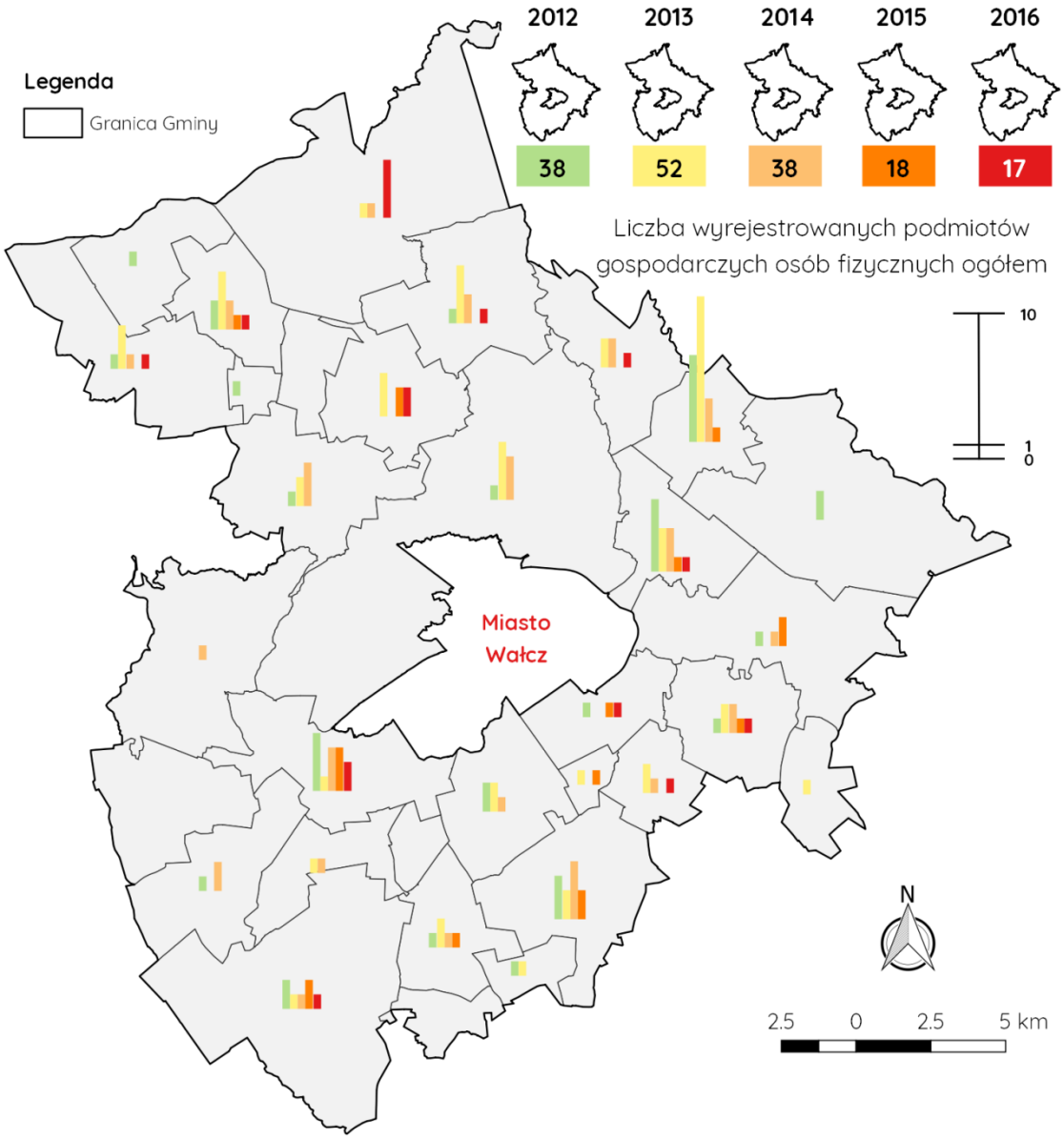
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Gminy Wałcz

O klimacie aktywności gospodarczej Gminy wiele mówią natomiast dane dotyczące liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w latach 2012 – 2016 uzyskane od Urzędu Gminy. Zgodnie z danymi zawartymi w tabeli liczba ta od roku 2013 systematycznie maleje – jest to przejaw zwiększającej się stabilności klimatu aktywności gospodarczej. Graficzna interpretacja zaprezentowanych pozwala również uchwycić prezentowaną tendencje w podziale na poszczególne jednostki analityczne.

Tabela 18. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w latach 2012 – 2016

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w roku 2012	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w roku 2013	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w roku 2014	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w roku 2015	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w roku 2016
1	Brzezinki	0	0	0	0	0
2	Chude	0	1	0	0	0
3	Chwiram	2	2	1	0	0
4	Czechyń	2	0	0	0	0
5	Dębołęka	2	4	2	1	1
6	Dobino	0	2	1	0	1
7	Dzikowo	2	1	1	2	1
8	Golce	1	4	2	0	1
9	Gostomia	1	2	1	1	0
10	Górnica-Laski Wałeckie	1	3	1	0	1
11	Karsibór	0	3	0	2	2
12	Kłębowiec	1	4	3	0	0
13	Kłosowo	1	0	0	0	0
14	Kolno	0	0	0	0	0
15	Lubno	1	2	3	0	0
16	Łąki	0	0	0	0	0
17	Ługi Wałeckie	0	1	1	0	0
18	Nakielno	0	0	1	0	0
19	Ostrowiec	5	3	3	1	1
20	Popowo	1	1	0	0	0
21	Prusinowo Wałeckie	1	0	2	0	0
22	Przybkowo	0	1	0	1	0
23	Różewo	3	2	4	2	0
24	Rudki	0	1	1	0	4
25	Rutwica	0	0	0	0	0
26	Strączno	4	1	3	3	2
27	Szwecja	6	10	3	1	0
28	Świętosław	1	0	0	0	0
29	Wałcz Drugi	1	0	0	1	1
30	Wiesiółka	1	0	1	2	0
31	Witankowo	1	2	2	1	1
32	Zdbice	0	2	2	0	1
suma		**38**	**52**	**38**	**18**	**17**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 16. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w latach 2012 – 2016 w poszczególnych jednostkach analitycznych – ujęcie graficzne
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Gminy Wałcz

2.8. ZAGROŻENIA

Jak wspomniano wcześniej (w sferze społecznej), analizując procentowy udział poszczególnych grup ekonomicznych w Gminie Wałcz, liczba osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie systematycznie wzrasta. Zgodnie z danymi GUS, w roku 2004 grupa ta stanowiła 11,81% ogółu mieszkańców Gminy (1 460 osób). Do roku 2015 natomiast grupa ta zwiększyła się o 400 osób, a procentowy udział tej grupy wzrósł o blisko 3% (do 14,68% ogółu mieszkańców Gminy).

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w najbliższych latach będzie najprawdopodobniej systematycznie wzrastać (zarówno w liczbach bezwzględnych jak i w procentowym udziale ogółu mieszkańców). Osoby te, będące poza aktywnym rynkiem pracy, z jednej strony nie przyczyniają się do wzrostu gospodarczego Gminy, a z drugiej strony są często beneficjentami opieki społecznej. Przed Gminą stoi więc w najbliższym

czasie duże wyzwanie by zatrzymać ten negatywny trend i jednocześnie objąć odpowiednią opieką osoby, które w wyżej wymienioną grupę ekonomiczną będą wchodzić lub już w niej są.

Zdecydowano się zbadać, w których jednostkach analitycznych w Gminie Wałcz, ten niekorzystny trend jest najbardziej zaawansowany, tj. osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią największy odsetek ogółu osób.

2.8.1. Wskaźnik – Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.

Zgodnie z danymi uzyskanymi od Urzędu Gminy Wałcz na koniec roku 2016 osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 18,67% ogółu mieszkańców w Gminie (2 320 osób). W liczbach bezwzględnych najwięcej osób w wieku poprodukcyjnym znajdowało się w jednostkach analitycznych: Karsibór – 189 osób, Różewo – 177 osób, Szwecja – 161 osób i Kłębowiec – 151 osób.

Za jednostki analityczne znajdujące się w stanie kryzysowym, uznano te, w których udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu mieszkańców był wyższy od średniej Gminnej. W tabeli oznaczono je kolorem pomarańczowym. Były to następujące jednostki analityczne:

- Zdbice – 28,13% (najwyższa wartość w Gminie),
- Gostomia – 25,37%,
- Ługi Wałeckie – 24,11%,
- Kłosowo – 21,43%,
- Karsibór – 21,40%,
- Nakielno – 21,17%,
- Lubno – 20,99%,
- Różewo – 20,42%,
- Strączno – 19,65%,
- Dębołęka – 19,62%,
- Rutwica – 19,58%,
- Ostrowiec – 19,27%,
- Rudki – 19,16%,
- Górnica-Laski Wałeckie – 19,08%.

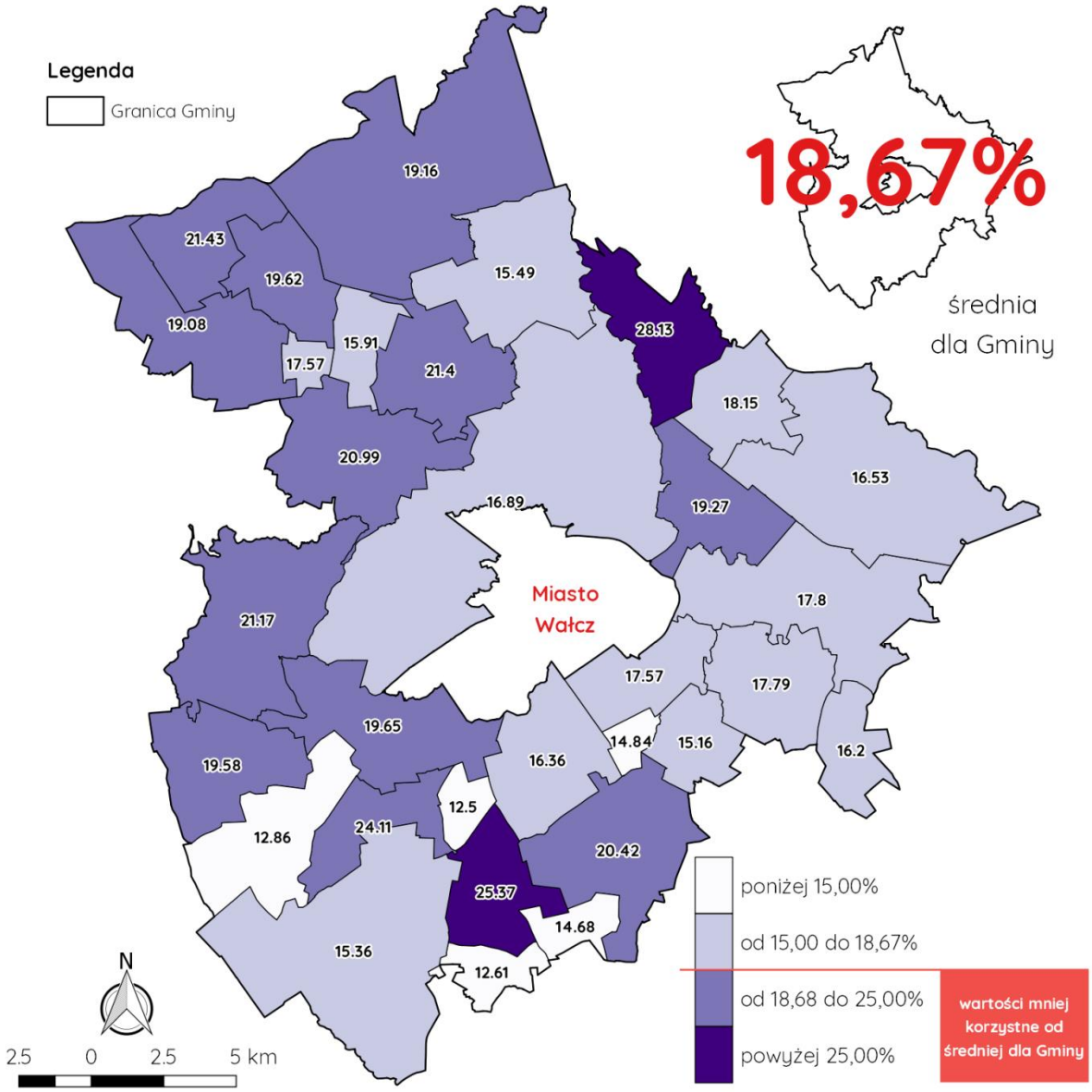
Kolejna rycina przedstawia graficzną interpretację zebranych danych.

Tabela 19. Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w 2016 r.	Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.
1	Brzezinki	152	19	12,50
2	Chude	179	29	16,20
3	Chwiram	770	126	16,36
4	Czechyń	121	20	16,53
5	Dębołęka	418	82	19,62
6	Dobino	455	69	15,16
7	Dzikowo	371	57	15,36
8	Golce	297	46	15,49

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w 2016 r.	Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.
9	Gostomia	402	102	25,37
10	Górnica-Laski Wałeckie	346	66	19,08
11	Karsibór	883	189	21,40
12	Kłębowiec	894	151	16,89
13	Kłosowo	126	27	21,43
14	Kolno	132	21	15,91
15	Lubno	629	132	20,99
16	Łąki	119	15	12,61
17	Ługi Wałeckie	112	27	24,11
18	Nakielno	326	69	21,17
19	Ostrowiec	545	105	19,27
20	Popowo	109	16	14,68
21	Prusinowo Wałeckie	210	27	12,86
22	Przybkowo	128	19	14,84
23	Różewo	867	177	20,42
24	Rudki	522	100	19,16
25	Rutwica	378	74	19,58
26	Strączno	748	147	19,65
27	Szwecja	887	161	18,15
28	Świętosław	74	13	17,57
29	Wałcz Drugi	239	42	17,57
30	Wiesiółka	337	60	17,80
31	Witankowo	489	87	17,79
32	Zdbice	160	45	28,13
suma		**12 425**	**2 320**	**18,67**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Gminy w Wałczu

Ryc. 17. Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od Urzędu Gminy Wałcz

SFERA TECHNICZNA

Sfera techniczna, podobnie jak sfera gospodarcza jest również przedmiotem analizy wskaźnikowej i dostarcza wielu cennych informacji o jednostkach analitycznych w Gminie. W niniejszym podrozdziale skupiono się na wskazaniu miejsc degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych i zabytków. Wskazano również na ograniczenia uniemożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych poprzez wskazanie:

- Liczby zamieszkałych budynków bez wodociągu,
- Liczby nieruchomości obsługiwanych przez szamba w podziale na poszczególne jednostki analityczne.

Wskazano również, które jednostki analityczne określić można mianem „popegeerowskie", gdyż zgodnie z „*Zasadami realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020*" przy wsparciu działań rewitalizacyjnych preferowane są miejscowości popegeerowskie.

Jako aspekt występowania negatywnego zjawiska ze sfery technicznej w Gminie Wałcz wskazano:

- *Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r.*

2.9. DEGRADACJA STANU TECHNICZNEGO ORAZ OBSZARY POPEGEEROWSKIE

W niniejszej diagnozie w ramach sfery technicznej wskazano:

- liczbę lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznym,
- liczbę obiektów ujętych w Gminnej ewidencji zabytków w „dostatecznym/złym" stanie,
- szacunkowy udział mieszkań popegeerowskich w ogólnym zasobie mieszkaniowym w danej jednostki analitycznej,
- liczbę zamieszkałych budynków bez wodociągu,
- liczbę nieruchomości obsługiwanych przez szamba w podziale na jednostki analityczne w Gminie Wałcz.

Zgodnie z informacją uzyskaną od Urzędu Gminy Wałcz na całkowity zasób lokali komunalnych i socjalnych w Gminie składa się 110 lokali. W liczbach bezwzględnych najwięcej w jednostkach analitycznych: Rudki (19), Szwecja (18) oraz Chwiram (11). Uzyskano również informację o takich obiektach, które znajdują się w złym stanie technicznym – łącznie było ich 88.

Gminna ewidencja zabytków liczy natomiast 160 obiektów. Najwięcej zabytków, w liczbach bezwzględnych, znajduje się w jednostce analitycznej Dzikowo (18), a następnie w jednostkach: Chwiram (10), Kłębowiec i Nakielno (po 9). Ponad 60% ogółu obiektów wchodzących w skład Gminnej ewidencji zabytków charakteryzuje „dostateczny/zły" stan techniczny. W niektórych jednostkach analitycznych wszystkie obiekty gminnej ewidencji zabytków znajdują się w opisywanym stanie.

Elementem na styku dwóch sfer: przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej jest wskazanie szacunkowego udziału mieszkań popegeerowskich w ogólnym zasobie mieszkaniowym. Dane te również uzyskano od Urzędu Gminy Wałcz. Na ich podstawie ustalono typowo popegeerowskie jednostki analityczne:

- Brzezinki,
- Chude,
- Chwiram (niewielki udział nowej zabudowy),
- Górnica/Laski Wałeckie (miejscowość Górnica),
- Karsibór (niewielki udział nowej zabudowy),
- Lubno (niewielki udział nowej zabudowy),
- Łąki,
- Nakielno (niewielki udział nowej zabudowy),
- Popowo,
- Różewo (niewielki udział nowej zabudowy),
- Rutwica (niewielki udział nowej zabudowy),
- Strączno (niewielki udział nowej zabudowy),
- Wałcz Drugi (niewielki udział nowej zabudowy),
- Wiesiółka (niewielki udział nowej zabudowy),
- Witankowo (niewielki udział nowej zabudowy).

Infrastruktura techniczna czyli urządzenia, sieci przesyłowe i związane z nimi obiekty świadczące niezbędne usługi umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych zostały przedstawione poprzez dane dotyczące braku wyposażenia poszczególnych budynków w wodociąg oraz liczbę nieruchomości obsługiwanych przez szamba.

Zgodnie z danymi uzyskanymi od Urzędu Gminy na koniec roku 2016, 274 budynków mieszkalnych nie było wyposażonych w wodociąg. Najwięcej takich posesji znajdowało się w jednostce analitycznej Kłębowiec (40), a następnie w następujących jednostkach analitycznych: Czechyń (36), Różewo (18), Rudki oraz Kolno (po 16). Z wodociągu, w roku 2015 (dane GUS), korzystało 92,8 % ogółu ludności w Gminie (dla porównania w całym powiecie wałeckim udział ten wynosił 96,9 %, a dla województwa zachodniopomorskiego udział ten wynosił 96,2 %).

Uzyskano również informację od Urzędu Gminy o liczbie nieruchomości obsługiwanych przez szamba. Łącznie w Gminie funkcjonuje 961 zbiorników bezodpływowych. Najwięcej w jednostkach analitycznych: Ostrowiec (99), Różewo (98), Rudki (76) i Witankowo (75). Według danych GUS za rok 2015 z kanalizacji korzystało 43,5% ogółu mieszkańców w Gminie (dla porównania w tym samym okresie w powiecie wałeckim udział ten wynosił 74,6%, a w województwie zachodniopomorskim 80,6%).

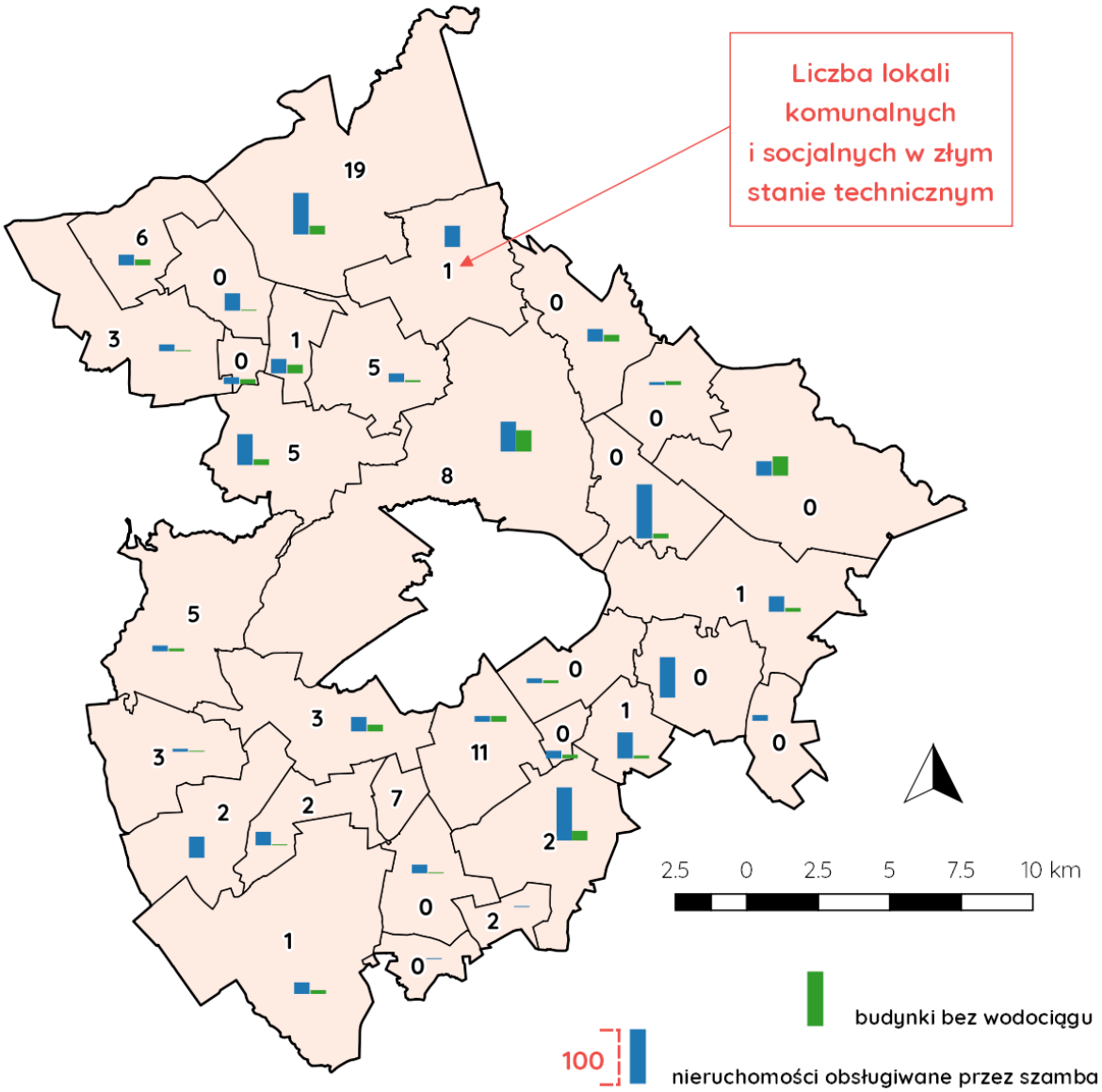
Kolejna tabela zawiera zagregowane według jednostek analitycznych dane dotyczące sfery technicznej, a na kolejnych dwóch rycinach graficznie zinterpretowano zebrane dane.

Tabela 20. Zestawienie dotyczące sfery technicznej w Gminie Wałcz w podziale na poszczególne jednostki analityczne

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA TECHNICZNA								
		Liczba lokali komunalnych i socjalnych	Liczba lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznym	Odsetek lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznym	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków w stanie dostatecznym/złym	Odsetek obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków w stanie złym i dostatecznym	Szacunkowy udział mieszkań popegeerowskich w ogólnym zasobie mieszkaniowym	Liczba nieruchomości obsługiwanych przez szamba	Liczba zamieszkałych budynków bez wodociągu
1	Brzezinki	7	7	100,00	1	1	100,00	100%	0	0
2	Chude	0	0	0,00	5	2	40,00	100%	12	1
3	Chwiram	11	11	100,00	10	3	30,00	90%	12	11
4	Czechyń	0	0	0,00	4	3	75,00	0%	27	36
5	Dębołęka	0	0	0,00	4	2	50,00	30%	32	2
6	Dobino	1	1	100,00	6	3	50,00	0%	49	7
7	Dzikowo	1	1	100,00	18	9	50,00	60%	22	8
8	Golce	1	1	100,00	5	4	80,00	0%	39	0
9	Gostomia	0	0	0,00	5	3	60,00	50%	17	2
10	Górnica-Laski Wałeckie	3	3	100,00	8	6	75,00	95% (Górnica) 0% (Laski Wałeckie)	14	3
11	Karsibór	5	5	100,00	4	1	25,00	95%	17	5
12	Kłębowiec	8	8	100,00	9	7	77,78	20%	56	40
13	Kłosowo	6	6	100,00	2	2	100,00	0%	21	11
14	Kolno	1	1	100,00	4	2	50,00	0%	27	16
15	Lubno	5	5	100,00	8	6	75,00	95%	58	12
16	Łąki	0	0	0,00	1	1	100,00	100%	2	0
17	Ługi Wałeckie	2	2	100,00	4	4	100,00	0%	25	3
18	Nakielno	5	5	100,00	9	7	77,78	90%	11	7
19	Ostrowiec	0	0	0,00	1	1	100,00	0%	99	9
20	Popowo	2	2	100,00	2	2	100,00	100%	3	0
21	Prusinowo Wałeckie	2	2	100,00	5	4	80,00	50%	39	0
22	Przybkowo	3	0	0,00	1	1	100,00	0%	15	8
23	Różewo	2	2	100,00	5	3	60,00	90%	98	18

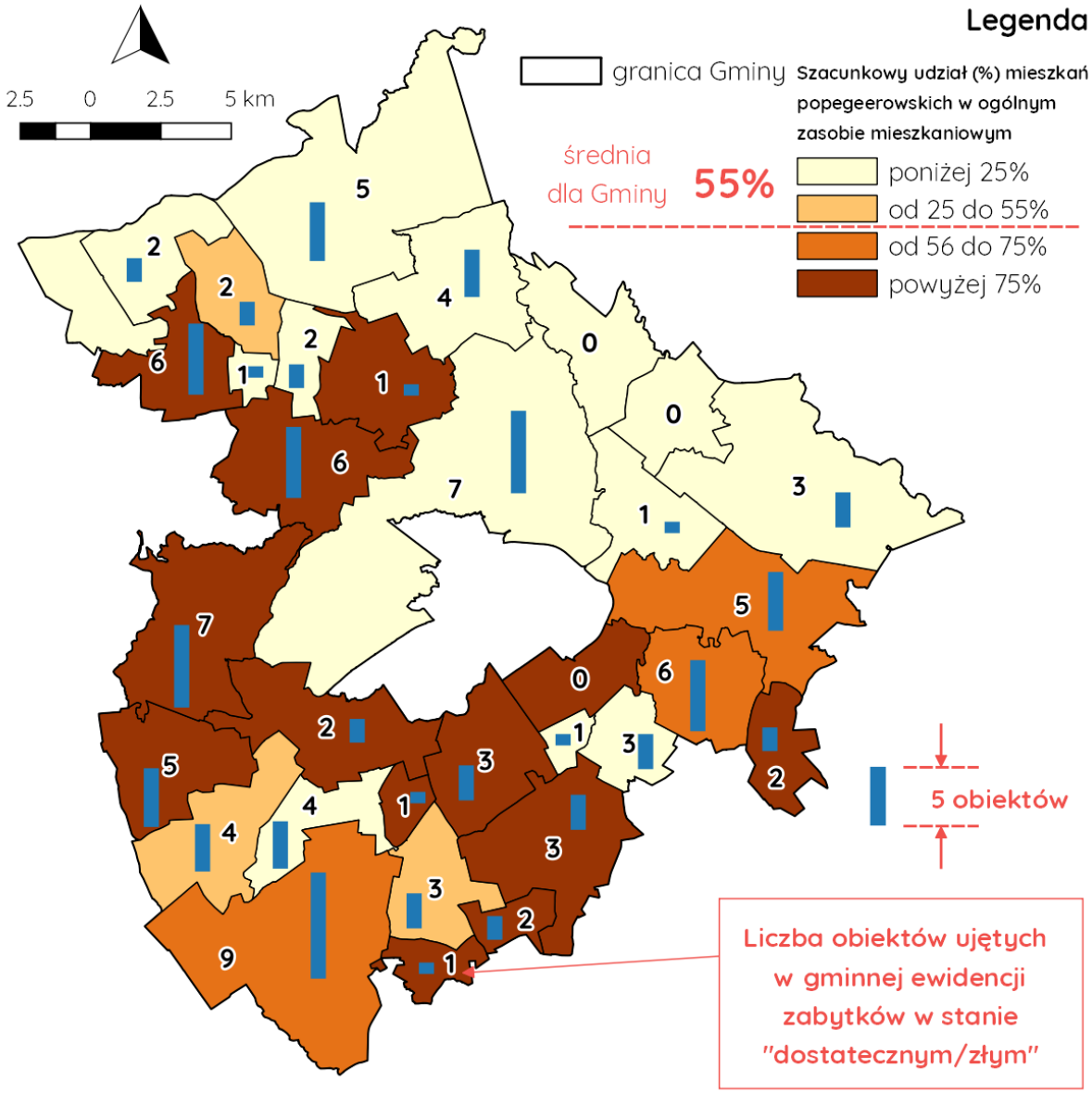
Lp.	Jednostka analityczna	SFERA TECHNICZNA								
		Liczba lokali komunalnych i socjalnych	Liczba lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznym	Odsetek lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznym	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków	Liczba obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków w stanie dostatecznym/złym	Odsetek obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków w stanie złym i dostatecznym	Szacunkowy udział mieszkań popegeerowskich w ogólnym zasobie mieszkaniowym	Liczba nieruchomości obsługiwanych przez szamba	Liczba zamieszkałych budynków bez wodociągu
24	Rudki	19	19	100,00	7	5	71,43	15%	76	16
25	Rutwica	3	3	100,00	6	5	83,33	95%	6	2
26	Strączno	3	3	100,00	5	2	40,00	90%	27	13
27	Szwecja	18	0	0,00	3	0	0,00	20%	7	8
28	Świętosław	0	0	0,00	1	1	100,00	0%	13	9
29	Wałcz Drugi	0	0	0,00	0	0	0,00	80%	10	6
30	Wiesiółka	2	1	50,00	7	5	71,43	70%	29	8
31	Witankowo	0	0	0,00	8	6	75,00	70%	75	0
32	Zdbice	0	0	0,00	2	0	0,00	5%	23	13
SUMA/PROCENTOWY UDZIAŁ		**110**	**88**	**80**	**160**	**101**	**63,13**	**55%**	**961**	**274**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wałcz

Ryc. 18. Zestawienie liczby lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznych, budynków bez wodociągu oraz nieruchomości obsługiwanych przez szamba

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wałczu

Ryc. 19. Szacunkowy udział (%) mieszkań popegeerowskich w ogólnym zasobie mieszkaniowym oraz liczba obiektów w gminnej ewidencji zabytków w stanie „dostatecznym/złym”

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wałcz

2.9.1. Wskaźnik – Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Gmina Wałcz Uchwałą nr XXIII/135/2016 przyjęła w 2016 dokument „*Plan Gospodarki dla Gminy Wałcz*”. Jest to dokument strategiczny, którego celem jest określenie wizji rozwoju Gminy w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, służącej zapewnieniu korzyści: ekonomicznych, społecznych i środowiskowych płynących z działań zmniejszających emisję zanieczyszczeń.

Zgodnie z niniejszym dokumentem, na terenie Gminy Wałcz brak jest zorganizowanego scentralizowanego systemu ciepłowniczego (nie istnieją zakłady produkujące ciepło – ciepłownie, elektrociepłownie). Funkcjonują głównie indywidualne źródła ciepła o niskich mocach oraz nieliczne kotłownie lokalne.

Etapem poprzedzającym stworzenie „*Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wałcz*" była również inwentaryzacja terenowa (tzw. BEI) źródeł niskiej emisji przeprowadzona w maju 2016 roku.

Jedną z informacji zebranych w trakcie jej trwania była informacja o wieku źródeł/systemów ogrzewania budynków. Uzyskano informację o wieku 1 821 źródeł/systemów ogrzewania budynków w Gminie Wałcz zgrupowanych w czterech przedziałach:

- źródła/systemy ogrzewania o wieku do 5 lat,
- źródła/systemy ogrzewania o wieku od 5 do 10 lat,
- źródła/systemy ogrzewania o wieku od 10 do 15 lat,
- źródła/systemy ogrzewania o wieku powyżej 15 lat.

Uznano, iż jest to cenna informacja, która może zostać poddana ocenie wskaźnikowej w Gminie pod warunkiem jej odpowiedniego zagregowania. Zgodnie z „*Zasadami realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014/2020*" ocena sfery technicznej powinna bowiem w szczególności dotyczyć degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Dane o wieku źródeł/systemów ogrzewania budynków dobrze wpisują się w kontekst oceny sfery technicznej Gminy i jednocześnie wskazują potencjalne miejsca występowania stanu kryzysowego na pograniczu sfery środowiskowej, gdyż to stare/przestarzałe źródła i systemy ogrzewania budynków są jednym z głównych przyczyn występowania tzw. niskiej emisji, czyli wprowadzania do atmosfery pyłów i szkodliwych gazów na wysokości do 40 m. Wśród największych winowajców powstawania niskiej emisji jest przede wszystkim ogrzewanie domów słabej jakości paliwami, palenie w piecach śmieci, brak norm dotyczących paliw wykorzystywanych w gospodarstwach domowych, nieodpowiednia izolacja domów i utrata energii w procesie ogrzewania, emisja komunikacyjna oraz mała popularność odnawialnych źródeł energii i korzystanie z przestarzałych pieców właśnie.

Zgodnie z BEI (bazową inwentaryzacją) 255 źródeł/systemów ogrzewania budynków charakteryzował wiek powyżej 15 lat, a więc 14,00% ogółu zinwentaryzowanych źródeł/systemów ogrzewania budynków. Na podstawie tak określonej wartości referencyjnej określono, które jednostki analityczne w Gminie charakteryzują się niekorzystną strukturą wieku źródeł/systemów ogrzewania budynków.

Wyniki przeprowadzonej oceny przedstawione są w tabeli. Jednostki analityczne, w których udział przekraczał wartość referencyjną uznano za znajdujące się w stanie kryzysowym. Były to następujące jednostki analityczne:

- Kolno – 33,33% (najmniej korzystna wartość w Gminie),
- Kłosowo – 31,58%,
- Nakielno – 31,48%,
- Górnica – 30,00%,
- Dzikowo – 25,53%,
- Lubno – 21,55%,
- Rudki – 21,11%
- Ługi Wałeckie – 20,00%
- Świętosław – 20,00%,
- Zdbice – 20,00%,
- Dębołęka – 18,46%,

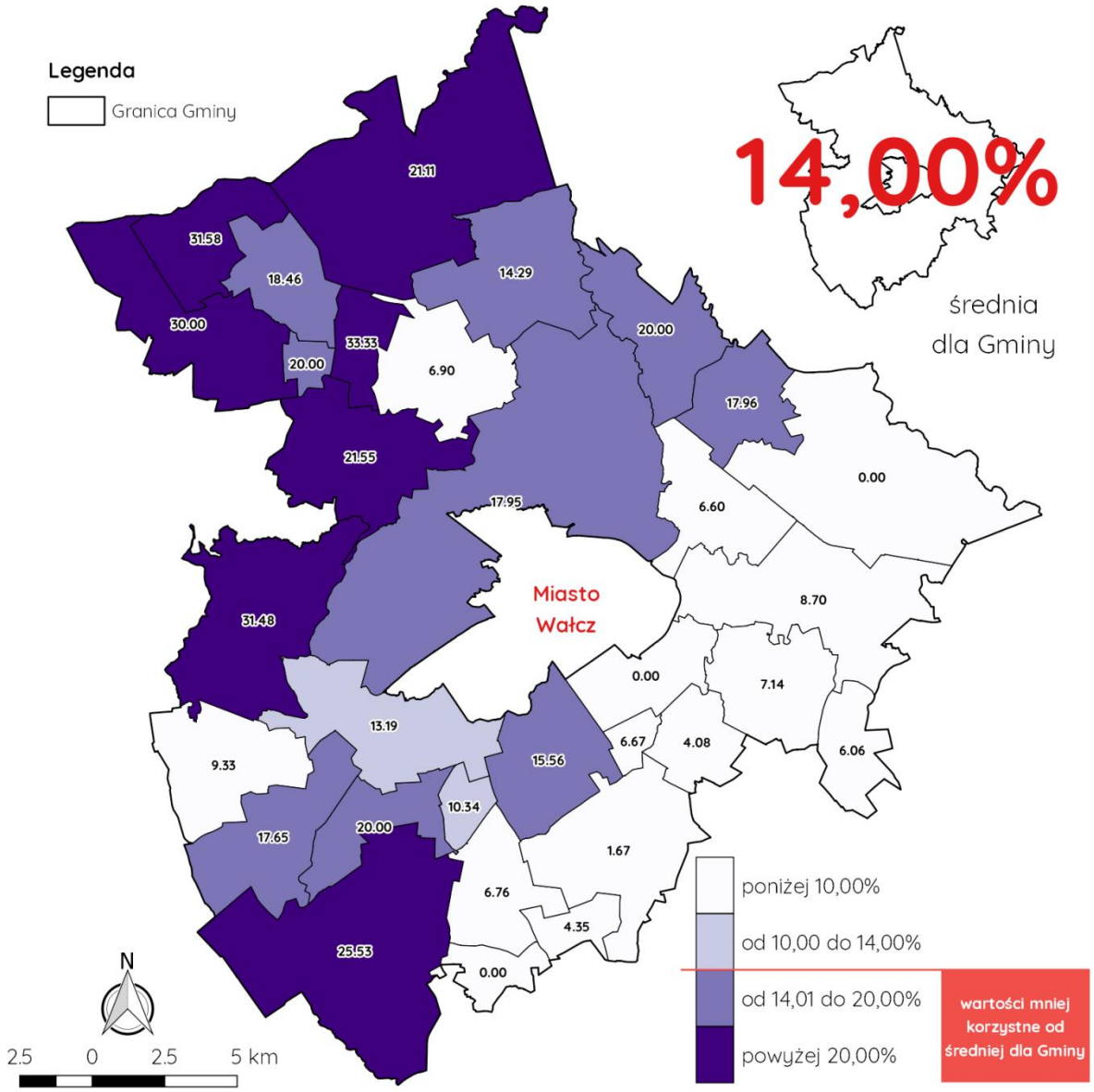
- Szwecja – 17,96%
- Kłębowiec – 17,95%,
- Prusinowo Wałeckie – 17,65%
- Chwiram – 15,56%
- Golce – 14,29%

Kolejna rycina przedstawia graficzną interpretację wskaźnika.

Tabela 21. Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba źródeł/systemów ogrzewania w BEI	Liczba źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w BEI	Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r.
1	Brzezinki	29	3	10,34
2	Chude	33	2	6,06
3	Chwiram	45	7	15,56
4	Czechyń	20	0	0,00
5	Dębołęka	65	12	18,46
6	Dobino	49	2	4,08
7	Dzikowo	47	12	25,53
8	Golce	56	8	14,29
9	Gostomia	74	5	6,76
10	Górnica-Laski Wałeckie	50	15	30,00
11	Karsibór	145	10	6,90
12	Kłębowiec	117	21	17,95
13	Kłosowo	19	6	31,58
14	Kolno	18	6	33,33
15	Lubno	116	25	21,55
16	Łąki	33	0	0,00
17	Ługi Wałeckie	15	3	20,00
18	Nakielno	54	17	31,48
19	Ostrowiec	106	7	6,60
20	Popowo	23	1	4,35
21	Prusinowo Wałeckie	34	6	17,65
22	Przybkowo	15	1	6,67
23	Różewo	60	1	1,67
24	Rudki	90	19	21,11
25	Rutwica	75	7	9,33
26	Strączno	91	12	13,19
27	Szwecja	167	30	17,96
28	Świętosław	10	2	20,00
29	Wałcz Drugi	32	0	0,00
30	Wiesiółka	23	2	8,70
31	Witankowo	70	5	7,14
32	Zdbice	40	8	20,00
suma		**1 821**	**255**	**14,00**

Źródło: opracowanie własne na podstawie BEI

Ryc. 20. Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne

Źródło: opracowanie własne na podstawie BEI

III. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ

W wyniku przeprowadzonej analizy wskaźnikowej zbadano poziom rozwoju Gminy Wałcz. Każda jednostka analityczna została zbadana w sferze społecznej, gospodarczej i technicznej. Analiza wskaźnikowa pozwala stwierdzić, które jednostki analityczne są w stanie kryzysowym. Do konkretnych sfer przypisano dane zjawiska.

SFERA SPOŁECZNA

W diagnozie w ramach sfery społecznej przeanalizowano w poszczególnych podrozdziałach zmiany demograficzne, problemy rynku pracy, poziom kształcenia oraz sytuację ekonomiczną mieszkańców Gminy Wałcz. Na podstawie wymienionych zjawisk społecznych określono 10 wskaźników służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Wałcz, tj.:

- *Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej,*
- *Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej,*
- *Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.,*
- *Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.,*
- *Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.*

SFERA GOSPODARCZA

W ramach oceny sfery gospodarczej w Gminie Wałcz zestawiono wskaźniki gospodarcze prezentowane przez GUS za lata 2012 – 2015 porównując je do powiatu wałeckiego, województwa zachodniopomorskiego oraz Polski ogółem. Następnie wskazano potencjał i klimat gospodarczy Gminy w ujęciu wewnątrzgminnym (tj. w podziale na poszczególne jednostki analityczne), a następnie wskazano na zagrożenia i dokonano oceny sfery gospodarczej poprzez wskaźnik:

- *Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.*

SFERA TECHNICZNA

W zakresie sfery technicznej wskazano miejsca degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych (lokale komunalne i socjalne) oraz zabytków, wskazano na ograniczenia uniemożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych poprzez:

- Liczby zamieszkałych budynków bez wodociągu,
- Liczby nieruchomości obsługiwanych przez szamba

w podziale na poszczególne jednostki analityczne.

Wskazano, które jednostki analityczne określić można mianem „popegeerowskie", a jako aspekt występowania negatywnego zjawiska ze sfery technicznej w Gminie Wałcz wskazano:

- *Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r.*

W tabeli przedstawiono podsumowanie analizy wskaźnikowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Wałcz. Kolorem pomarańczowym oznaczono wartości mniej korzystne niż średnia wartość dla wszystkich wydzielonych jednostek analitycznych, co wskazuje na występowanie stanu kryzysowego.

Tabela 22. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz – sfera społeczna

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA SPOŁECZNA										LICZBA PRZEKROCZEŃ ZE SFERY SPOŁECZNEJ
		Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej	Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej	Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.	
1	**Brzezinki**	-4,40	8,99	3,57	0,00	0,00	368,42	9 289,47	2,63	1,32	652,32	**7**
2	**Chude**	-7,25	4,59	0,00	5,59	55,87	55,87	1 157,54	0,56	0,00	0,00	2
3	**Chwiram**	-2,16	4,68	1,32	12,99	0,00	29,87	3 251,30	0,13	1,04	1 008,44	4
4	**Czechyń**	10,00	1,30	0,00	16,53	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1
5	**Dębołęka**	0,48	4,21	0,00	2,39	0,00	38,28	1 966,51	0,24	0,96	0,00	0
6	**Dobino**	3,41	3,77	0,00	13,19	0,00	37,36	923,08	0,22	1,10	0,00	1
7	**Dzikowo**	-7,25	7,36	4,65	16,17	0,00	221,02	10 808,63	3,50	1,35	0,00	**8**
8	**Golce**	-2,62	3,66	0,00	13,47	0,00	16,84	1 319,87	0,00	0,34	25,35	2
9	**Gostomia**	-2,66	4,22	0,00	24,88	0,00	24,88	1 375,62	0,25	0,00	0,00	2
10	**Górnica-Laski Wałeckie**	-9,66	9,43	0,00	5,78	0,00	170,52	8 674,57	1,73	0,58	474,49	5
11	**Karsibór**	-2,54	7,29	1,16	11,33	11,33	99,66	3 458,66	1,59	1,59	75,41	**6**
12	**Kłębowiec**	-0,56	4,28	0,00	14,54	0,00	35,79	5 709,06	1,12	1,01	1 181,49	3
13	**Kłosowo**	-6,67	7,14	5,56	7,94	0,00	55,56	611,11	0,79	2,38	11 427,87	5
14	**Kolno**	-1,49	7,23	0,00	7,58	0,00	45,45	1 196,97	0,76	0,00	4 238,21	2
15	**Lubno**	-0,47	6,68	0,00	9,54	0,00	54,05	4 452,46	0,79	1,43	1 431,95	3
16	**Łąki**	-4,03	0,00	0,00	0,00	0,00	142,86	14 411,76	6,72	1,68	0,00	5
17	**Ługi Wałeckie**	-5,08	4,29	0,00	0,00	0,00	125,00	8 125,00	4,46	0,00	2 704,07	5
18	**Nakielno**	-0,31	8,76	0,00	30,67	30,67	49,08	5 650,61	1,23	1,84	101,75	**6**
19	**Ostrowiec**	5,83	2,82	0,00	12,84	18,35	12,84	3 266,06	0,37	0,37	0,00	2
20	**Popowo**	-13,49	9,21	0,00	0,00	0,00	100,92	5 779,82	0,00	4,59	11 023,25	**6**
21	**Prusinowo Wałeckie**	-1,41	7,69	0,00	0,00	0,00	57,14	11 314,29	3,33	0,00	983,23	3

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA SPOŁECZNA										LICZBA PRZEKROCZEŃ ZE SFERY SPOŁECZNEJ
		Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2016 i 2012 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej	Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej	Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r.	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.	Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r.	Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r.	
22	**Przybkowo**	21,90	1,28	9,09	7,81	0,00	31,25	1 679,69	0,00	3,13	0,00	2
23	**Różewo**	-2,14	5,63	2,97	11,53	34,60	99,19	7 893,89	2,08	1,73	243,98	8
24	**Rudki**	-1,69	4,82	0,00	5,75	0,00	55,56	7 911,88	1,15	3,07	2 182,47	5
25	**Rutwica**	-2,07	6,54	0,00	21,16	52,91	50,26	5 395,50	1,32	2,65	4 068,24	8
26	**Strączno**	-2,73	6,21	0,00	20,05	26,74	38,77	2 807,49	1,07	1,07	1 258,65	5
27	**Szwecja**	-2,21	0,00	4,35	6,76	11,27	33,82	5 963,92	1,13	1,35	1 434,95	6
28	**Świętosław**	-2,63	2,13	0,00	0,00	0,00	40,54	202,70	0,00	0,00	0,00	1
29	**Wałcz Drugi**	9,63	2,16	0,00	0,00	0,00	29,29	2 543,10	0,42	0,84	0,00	0
30	**Wiesiółka**	-2,88	5,37	0,00	14,84	29,67	41,54	1 928,78	1,48	0,59	41,52	5
31	**Witankowo**	-1,81	4,93	0,00	12,27	0,00	55,21	627,81	0,61	0,41	0,00	2
32	**Zdbice**	-2,44	3,16	0,00	25,00	0,00	18,75	3 775,00	0,63	0,00	0,00	2
WARTOŚĆ REFERENCYJNA		**-1,56**	**4,97**	**1,21**	**11,91**	**10,46**	**62,21**	**4 552,92**	**1,14**	**1,19**	**960,25**	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 23. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz – sfera gospodarcza i techniczna

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA GOSPODARCZA	SFERA TECHNICZNA	CZY NA OBSZRZE JEDNOSTKI ANALITYCZNEJ WYSTĘPUJE PRZKROCZENIE JEDNEGO ZE WSKAŹNIKÓW ZE SFERY GOSPODARCZEJ LUB TECHNICZNEJ?
		Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.	Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	
1	**Brzezinki**	12,50	10,34	NIE
2	**Chude**	16,20	6,06	NIE
3	**Chwiram**	16,36	15,56	**TAK**
4	**Czechyń**	16,53	0,00	NIE
5	**Dębołęka**	19,62	18,46	**TAK**
6	**Dobino**	15,16	4,08	NIE
7	**Dzikowo**	15,36	25,53	**TAK**
8	**Golce**	15,49	14,29	TAK
9	**Gostomia**	25,37	6,76	**TAK**
10	**Górnica-Laski Wałeckie**	19,08	30,00	**TAK**
11	**Karsibór**	21,40	6,90	**TAK**
12	**Kłębowiec**	16,89	17,95	**TAK**
13	**Kłosowo**	21,43	31,58	**TAK**
14	**Kolno**	15,91	33,33	**TAK**
15	**Lubno**	20,99	21,55	**TAK**
16	**Łąki**	12,61	0,00	NIE
17	**Ługi Wałeckie**	24,11	20,00	**TAK**
18	**Nakielno**	21,17	31,48	**TAK**
19	**Ostrowiec**	19,27	6,60	**TAK**
20	**Popowo**	14,68	4,35	NIE
21	**Prusinowo Wałeckie**	12,86	17,65	**TAK**
22	**Przybkowo**	14,84	6,67	NIE

Lp.	Jednostka analityczna	SFERA GOSPODARCZA	SFERA TECHNICZNA	CZY NA OBSZRZE JEDNOSTKI ANALITYCZNEJ WYSTĘPUJE PRZKROCZENIE JEDNEGO ZE WSKAŹNIKÓW ZE SFERY GOSPODARCZEJ LUB TECHNICZNEJ?
		Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r.	Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r.	
23	**Różewo**	20,42	1,67	**TAK**
24	**Rudki**	19,16	21,11	**TAK**
25	**Rutwica**	19,58	9,33	**TAK**
26	**Strączno**	19,65	13,19	**TAK**
27	**Szwecja**	18,15	17,96	**TAK**
28	**Świętosław**	17,57	20,00	**TAK**
29	**Wałcz Drugi**	17,57	0,00	NIE
30	**Wiesiółka**	17,80	8,70	NIE
31	**Witankowo**	17,79	7,14	NIE
32	**Zdbice**	28,13	20,00	**TAK**
WARTOŚĆ REFERENCYJNA		**18,67**	**14,00**	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

IV. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Gmina Wałcz jest gminą wiejską i jako jedna z zachodniopomorskich gmin charakteryzuje się specyficznymi dla siebie problemami, które zostały omówione. Ponadto wewnętrzne zróżnicowanie jakościowe i ilościowe występujących problemów w poszczególnych obszarach Gminy umożliwi wyznaczenie obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji. Jednocześnie ustawa o rewitalizacji, wyraźnie wskazuje, że wydzielony obszar rewitalizacji nie może zajmować ponad 20% powierzchni całkowitej gminy oraz nie może koncentrować ponad 30% mieszkańców. W związku z tym zaszła konieczność stwierdzenia, które obszary wymagają najpilniejszej interwencji.

W celu opracowania charakterystyki wszystkich wyznaczonych jednostek analitycznych położonych na terenie Gminy Wałcz zebrano dane dotyczące w szczególności sytuacji społecznej mieszkańców opisywanego obszaru. Analizie poddano kwestie związane ze zmianami demograficznymi, rynkiem pracy, poziomem kształcenia oraz sytuacją ekonomiczną.

Należy przypomnieć, że stan kryzysowy może zostać stwierdzony w przypadku koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

W Gminie Wałcz ocenie wskaźnikowej mającej na celu określenie współwystępowania co najmniej jednego negatywnego zjawiska wymienionych wyżej sfer poddano sfery: gospodarczą i techniczną.

Zebrane dane są rzetelne i porównywalne, ponieważ zostały pozyskane z instytucji bezpośrednio zajmujących się poszczególnymi kwestiami, jednocześnie uwzględniają wewnętrzne uwarunkowania oraz możliwości pozyskania danych.

Procedura wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Wałcz została przeprowadzona w następujący sposób:

1) Dokonano analizy wskaźnikowej wszystkich badanych jednostek analitycznych, uwzględniając zweryfikowane, mierzalne i porównywalne dane dotyczące sfery społecznej, mając na uwadze, że jest ona podstawą do wskazania stanu kryzysowego. Spośród 10 wskaźników opisujących tę sferę uznano, że przekroczenia

w co najmniej 6 z 10 wskaźników wskazują na koncentrację negatywnych zjawisk w sferze społecznej,

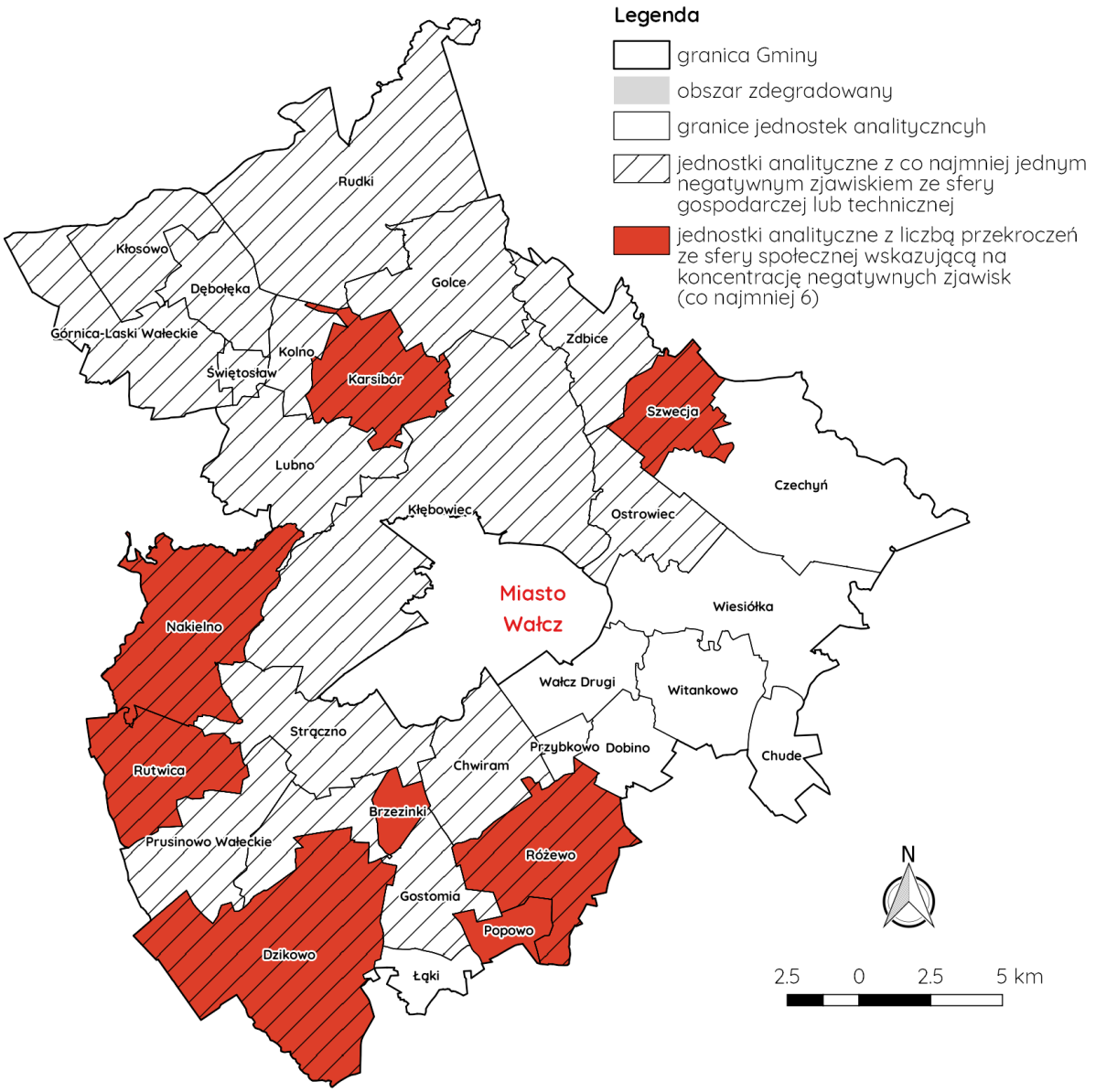
2) Dokonano analizy wskaźnikowej w sferze gospodarczej i technicznej. Stwierdzono, w których jednostkach analitycznych współwystępuje co najmniej jedno negatywne zjawisko (Tabela 24).
3) Za obszar zdegradowany uznano obszar jednostek analitycznych, dla których stwierdzone zostało występowanie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, przy jednoczesnym współwystępowaniu negatywnych zjawisk ze sfery gospodarczej lub technicznej, tj.:

- Dzikowo,
- Karsibór,
- Nakielno,
- Różewo,
- Rutwica oraz
- Szwecja.

Obszar zdegradowany nie posiada ze sobą wspólnych granic, wobec czego obszar zdegradowany podzielono na sześć podobszarów zdegradowanych:

- podobszar zdegradowany Dzikowo,
- podobszar zdegradowany Karsibór,
- podobszar zdegradowany Nakielno,
- podobszar zdegradowany Różewo,
- podobszar zdegradowany Rutwica,
- podobszar zdegradowany Szwecja.

Na kolejnej rycinie zaprezentowano wyniki oceny wskaźnikowej.

Ryc. 21. Graficzne podsumowanie oceny wskaźnikowej w Gminie Wałcz

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 24. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie gminy Wałcz – liczba negatywnych wskaźników społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno - funkcjonalnych i technicznych

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba przekroczeń ze sfery społecznej	Współwystępowanie co najmniej jednego negatywnego zjawiska ze sfery gospodarczej lub technicznej	Czy daną jednostkę analityczną można uznać za obszar zdegradowany?
1	Brzezinki	7	NIE	NIE
2	Chude	2	NIE	NIE
3	Chwiram	4	TAK	NIE
4	Czechyń	1	NIE	NIE
5	Dębołęka	0	TAK	NIE
6	Dobino	1	NIE	NIE

Lp.	Jednostka analityczna	Liczba przekroczeń ze sfery społecznej	Współwystępowanie co najmniej jednego negatywnego zjawiska ze sfery gospodarczej lub technicznej	Czy daną jednostkę analityczną można uznać za obszar zdegradowany?
7	Dzikowo	8	TAK	**TAK**
8	Golce	2	TAK	NIE
9	Gostomia	2	TAK	NIE
10	Górnica-Laski Wałeckie	5	TAK	NIE
11	Karsibór	6	TAK	**TAK**
12	Kłębowiec	3	TAK	NIE
13	Kłosowo	5	TAK	NIE
14	Kolno	2	TAK	NIE
15	Lubno	3	TAK	NIE
16	Łąki	5	NIE	NIE
17	Ługi Wałeckie	5	TAK	NIE
18	Nakielno	6	TAK	**TAK**
19	Ostrowiec	2	TAK	NIE
20	Popowo	6	NIE	NIE
21	Prusinowo Wałeckie	3	TAK	NIE
22	Przybkowo	2	NIE	NIE
23	Różewo	8	TAK	**TAK**
24	Rudki	5	TAK	NIE
25	Rutwica	8	TAK	**TAK**
26	Strączno	5	TAK	NIE
27	Szwecja	6	TAK	**TAK**
28	Świętosław	1	TAK	NIE
29	Wałcz Drugi	0	NIE	NIE
30	Wiesiółka	5	NIE	NIE
31	Witankowo	2	NIE	NIE
32	Zdbice	2	TAK	NIE

Źródło: opracowanie własne

W ramach opracowywania diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz w dniu 30.03.2017 r. odbyło się również spotkanie publiczne oraz warsztaty rewitalizacyjne. Spotkanie miało miejsce w Sali Sesyjnej Urzędu Gminy Wałcz. Uczestnicy warsztatów na poglądowych mapach Gminy (w podziale na poszczególne jednostki analityczne) w czasie trwania warsztatów mogli zaznaczać miejsca występowania obszarów kryzysowych ze sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej oraz technicznej. Dodatkowo przeprowadzona została wśród uczestników warsztatów *Ankieta na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wałcz*. Kwestionariusz ten był dodatkowo dostępny od 15 marca 2017 r. do maja 2017:

- w Urzędzie Gminy
- na stronie internetowej Gminy i BIP,
- w pokojach pracowników mających największy kontakt z mieszkańcami

Łącznie zebrano 16 ankiet. Potwierdzają one niestety brak zainteresowania mieszkańców sprawami całej Gminy oraz brak współpracy.

Procedura wyznaczenia obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz została przeprowadzona w następujący sposób:

1) Stwierdzono, że wyznaczone podobszary zdegradowane w Gminie Wałcz obejmują tereny wymagające najpilniejszej interwencji, a więc mogą zostać uznane za obszar rewitalizacji.
2) Ponieważ podobszary zdegradowane nie posiadają ze sobą wspólnych granic, zdecydowano, że obszar rewitalizacji w Gminie Wałcz również zostanie podzielony na podobszary zgodnie z zasadą, że podobszar zdegradowany staje się podobszarem rewitalizacji.
3) Kierując się zasadą, że obszar rewitalizacji nie może obejmować więcej niż 20% powierzchni Gminy Wałcz i dotyczyć nie więcej niż 30% ludności i jednocześnie mając na uwadze, że negatywne zjawiska o charakterze społecznym, gospodarczym i technicznym poddane analizie wskaźnikowej są bezpośrednio związane z ludnością zamieszkującą dany obszar stwierdzono, że podobszary rewitalizacji wymagają korekty granic, tak aby jednocześnie obejmować swym zasięgiem wszystkich mieszkańców podobszarów zdegradowanych i jednocześnie spełniać warunek, że obszar rewitalizacji nie może łącznie obejmować więcej niż 20% powierzchni Gminy.
4) Wyznaczono obszar rewitalizacji składający się z następujących podobszarów:

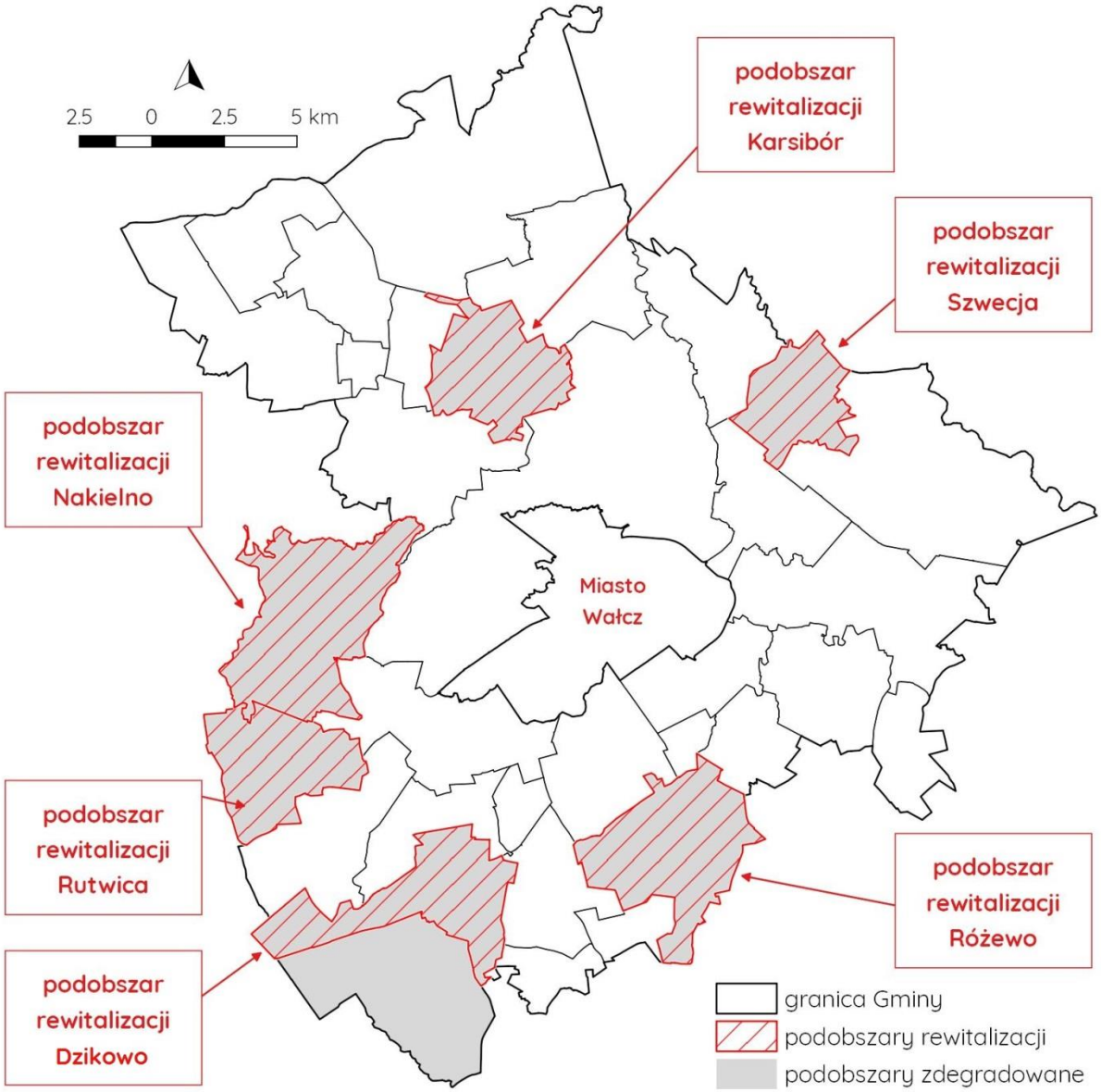
- podobszar rewitalizacji Dzikowo,
- podobszar rewitalizacji Karsibór,
- podobszar rewitalizacji Nakielno,
- podobszar rewitalizacji Różewo,
- podobszar rewitalizacji Rutwica,
- podobszar rewitalizacji Szwecja.

5) Przy wyznaczeniu obszaru rewitalizacji wzięto pod uwagę wynik badania ankietowego na potrzeby pogłębionej diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wałcz na lata 2017-2025.

Tak wyznaczony obszar rewitalizacji
składający się z podobszarów, spełnia ustawowe kryteria, tj.

- **obejmuje mniej niż 20% powierzchni Gminy Wałcz, a dokładnie 19,3% powierzchni miasta (11 111 ha),**
- **dotyczy mniej niż 30% mieszkańców Gminy Wałcz, a dokładnie 29,88% mieszkańców (3 712 osoby).**

Podobszary zdegradowane oraz podobszary rewitalizacji w Gminie Wałcz zostały przedstawione na kolejnej rycinie.

Ryc. 22. Podobszary zdegradowane i podobszary rewitalizacji w Gminie Wałcz
Źródło: opracowanie własne

V. POGŁĘBIONA DIAGNOZA PODOBSZARÓW REWITALIZACJI

Celem niniejszego podrozdziału jest dotarcie do możliwie pierwotnych źródeł problemów i zjawisk kryzysowych zdiagnozowanych na terenie podobszarów rewitalizacji, tak aby móc reagować na przyczyny, a nie tylko na objawy kryzysu. Problemy występujące w podobszarach rewitalizacji powinny zostać zmniejszone, a negatywne procesy – zahamowane. Istnieje zatem potrzeba identyfikacji wewnętrznych potencjałów podobszarów rewitalizacji, które stanowić będą podstawę do opracowania konkretnych działań rewitalizacyjnych. Przedstawiono również skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych z uwzględnieniem analizy jakościowej. Na potrzeby pogłębionej diagnozy przeprowadzono bowiem badanie ankietowe służące próbie znalezienia przyczyn występowania stanu kryzysowego w podobszarach rewitalizacji u samego źródła.

PODOBSZAR REWITALIZACJI DZIKOWO

Obejmuje swym zasięgiem wszystkich mieszkańców Dzikowo, Smoląg oraz Rusinowo, tj. 371 osób (2,99% ogółu mieszkańców Gminy Wałcz). Podobszar ten zajmuje 1 884 ha w południowej części Gminy. Przez miejscowość Dzikowo przebiega droga wojewódzka nr 174. Udział zabudowy popegeerowskiej w ogólnym zasobie mieszkaniowym to około 60%. Na obszarze tym występuje jeden lokal mieszkalny w złym stanie technicznym, a połowę z 18 obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków charakteryzuje „zły/dostateczny" stan techniczny. Dodatkowo 8 budynków mieszkalnych z tego podobszaru rewitalizacji nie jest wyposażonych w wodociąg, a 22 nieruchomości korzysta ze zbiorników bezodpływowych.

Podstawą wyznaczenia tego podobszaru rewitalizacji było przekroczenie 8 z 10 wskaźników opisujących sferę społeczną w Gminie Wałcz oraz współwystępowanie negatywnego zjawiska w sferze technicznej. Podczas badania ankietowego na potrzeby pogłębionej diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wskazano niewystarczające uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym za najważniejszy problem społeczny występujący na tym obszarze. Za powód występowania wskazanego problemu uznano brak podmiotów gospodarczych. Zaproponowano dwa rozwiązania wskazujące na możliwość ograniczenia występowania problemów społecznych na opisywanym podobszarze rewitalizacji:

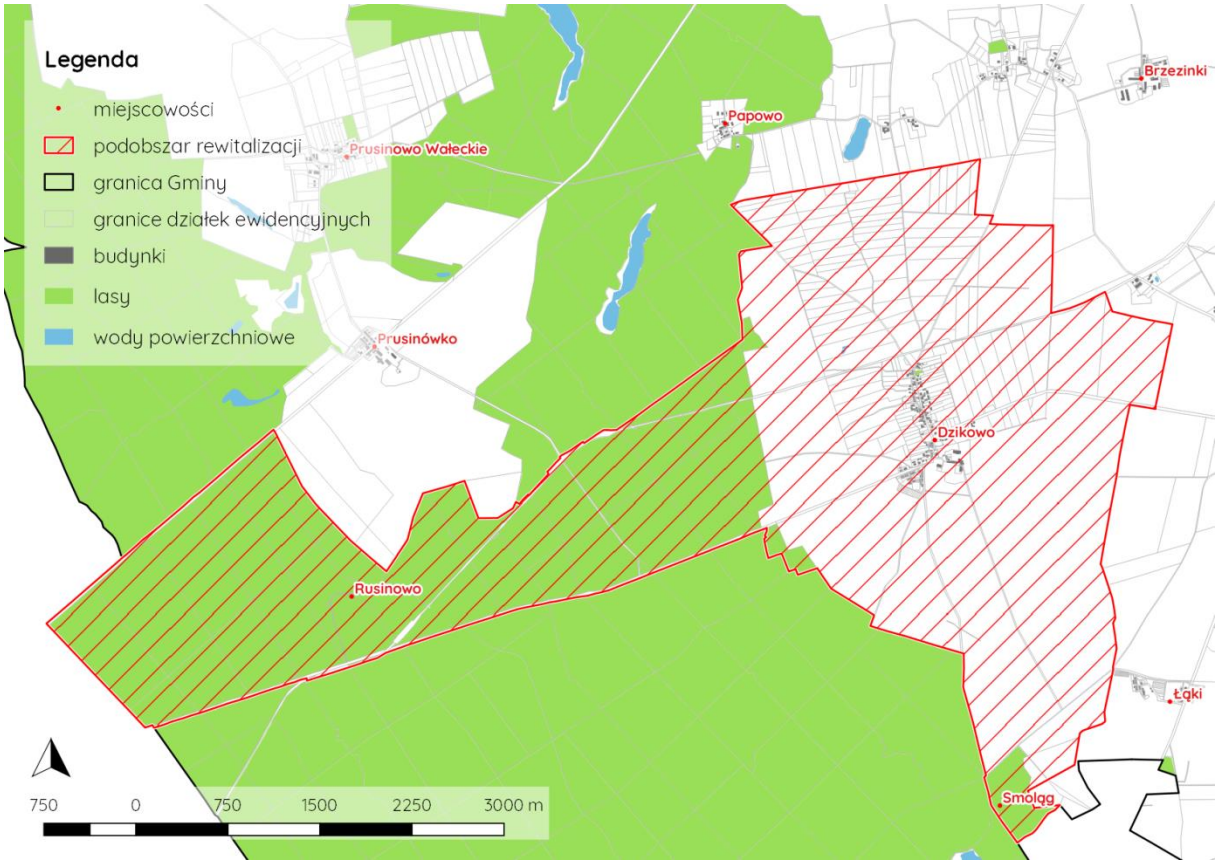
- niższe podatki,
- niższe koszty prowadzenia działalności.

Na obszarze tym wskazano również współwystępowanie innego problemu tj. braku dbania o porządek, który można byłoby wyeliminować poprzez edukację.

Na obszarze tego podobszaru rewitalizacji działa koło gospodyń wiejskich oraz Towarzystwo Przyjaciół Dzieci. Organizowane są festyny, zabawy dla dzieci oraz ogniska. Miejscem integracji mieszkańców jest także świetlica wiejska, której stan techniczny został oceniony jako zły. Wskazano również dwa najważniejsze działania rewitalizacyjne, które w pierwszej kolejności powinny być realizowane na tym obszarze:

- modernizacja świetlicy i placu zabaw oraz
- zagospodarowanie wolnych terenów należących do Gminy.

Kolejna przedstawia podobszar rewitalizacji Dzikowo.

Ryc. 23. Podobszar rewitalizacji Dzikowo
Źródło: opracowanie własne

PODOBSZAR REWITALIZACJI KARSIBÓR

Obejmuje swym zasięgiem obszar miejscowości Karsibór, Dobrogoszcz oraz Glinki, tj. 883 mieszkańców Gminy Wałcz (7,11% ogółu mieszkańców). Podobszar ten znajduje się na północ od miasta Wałcz i przez obszar (niedaleko miejscowości Glinki) przebiega droga wojewódzka nr 163. Powierzchnia obszaru to 1 573 ha. Ten podobszar rewitalizacji to typowy obszar popegeerowski z niewielkim udziałem innej zabudowy. Na podobszarze tym znajduje się 5 lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznym, dodatkowo 5 zamieszkałych budynków nie jest wyposażonych w wodociąg, a 17 nieruchomości obsługiwanych jest przez szamba.

Obszar uznany został za podobszar rewitalizacji ze względu na przekroczenia 6 z 10 wskaźników opisujących sferę społeczną oraz współwystępowanie negatywnego zjawiska ze sfery gospodarczej. Badanie ankietowe prowadzone na potrzeby pogłębionej wykazało dwa najważniejsze problemy społeczne tego obszaru:

- niewystarczające uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym oraz
- brak integracji mieszkańców.

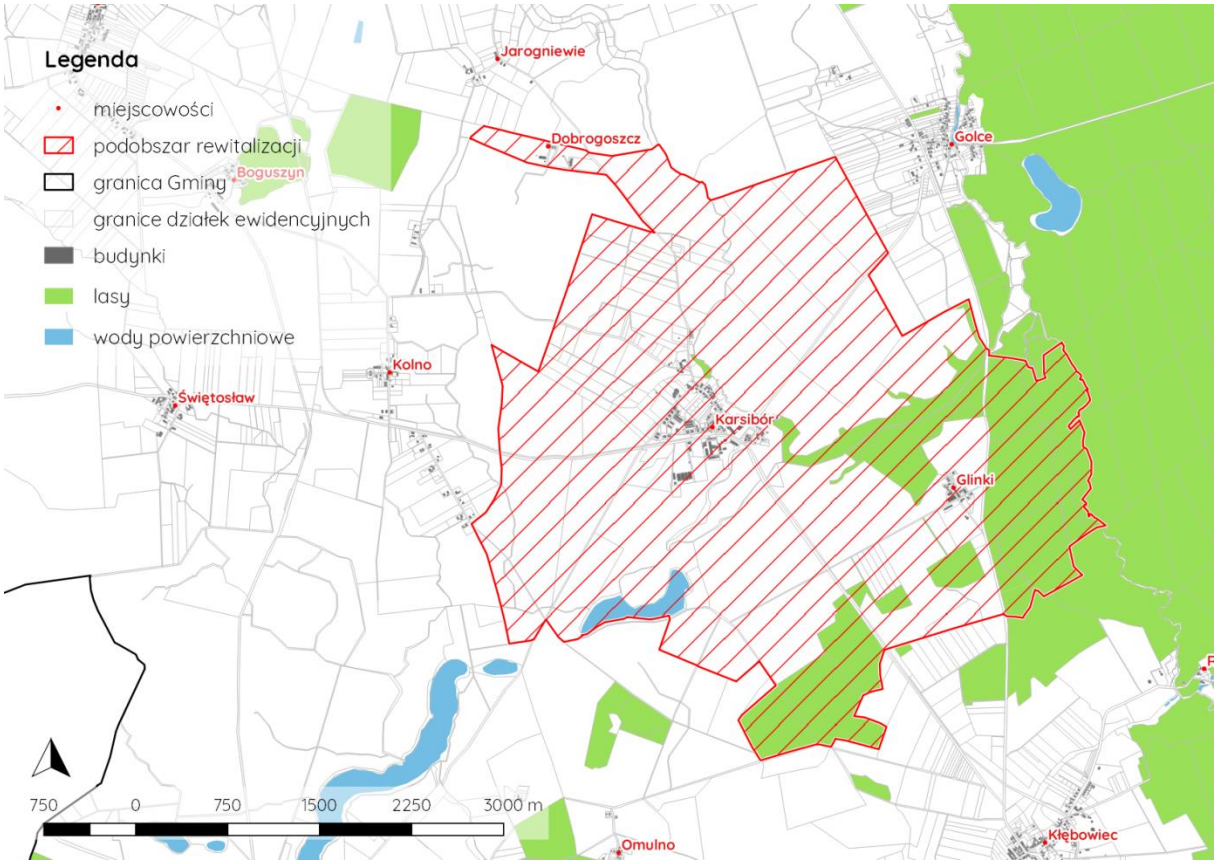
Za główny powód występowania tych problemów wskazano bierność mieszkańców (przeświadczenie, że każdy za nich wszystko zrobić oraz lenistwo). Według badania ankietowego informowanie oraz zachęta do współpracy poprzez edukację i spotkania może być jednym jedną z form walki z „marazmem" wśród mieszkańców.

Z inicjatyw społecznych, które może zaobserwować na obszarze tego podobszaru jest koło gospodyń wiejskich „Karsiboranki" oraz klub sportowy. Życie społeczne uzupełniają organizowane na obszarze sołectwa festyny i zabawy (np. z okazji Dnia Dziecka). Przestrzeń

publiczna tego podobszaru rewitalizacji ogranicza się do parku oraz placu zabaw w Karsiborze, ale jego stan techniczny oceniany jest jako zły. Plac zabaw natomiast wyposażony jest niewystarczającą ilością sprzętów. Za najważniejsze działania rewitalizacyjne, które w pierwszej kolejności powinny być zrealizowane na tym obszarze to:

- rozbudowa placu zabaw (zakup sprzętów oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej tj. budowa wiaty wraz z miejscem na ognisko),
- zrewitalizowanie parku przy pałacu w Karsiborze (dróżka, ławki, pielęgnacja skweru),
- zajęcia dodatkowe dla osób starszych w okresie jesienno-zimowym.

Na kolejnej rycinie przedstawiono podobszar rewitalizacji Karsibór.

Ryc. 24. Podobszar rewitalizacji Karsibór
Źródło: opracowanie własne

PODOBSZAR REWITALIZACJI NAKIELNO

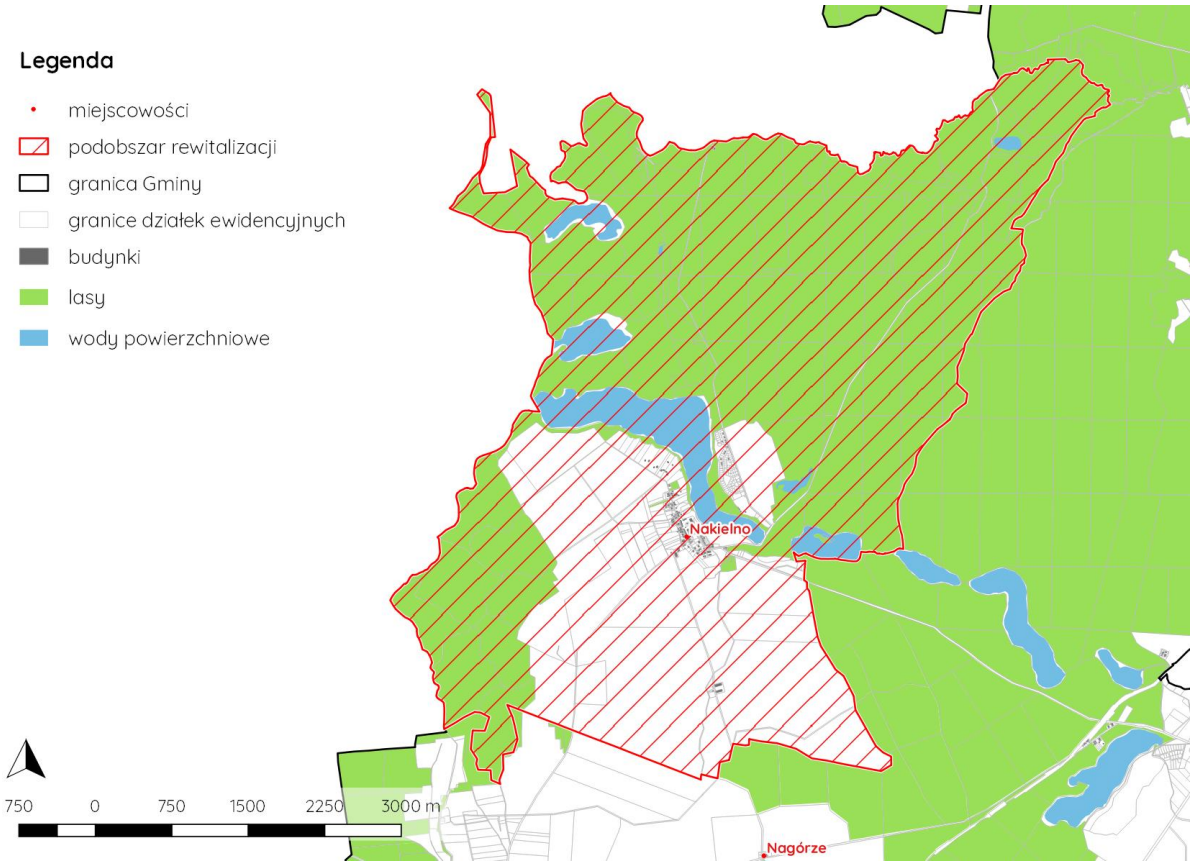
Podobszar rewitalizacji Nakielno obejmuje mieszkańców miejscowości Nakielno tj. 326 mieszkańców Gminy Wałcz (2,62%). Podobszar ten znajduje się w zachodniej części Gminy nad Jeziorem Wielki Bytyń (a dokładnie nad jej częścią zwaną Zatoką Nakielską) na zachód od miasta Wałcz. Sąsiaduje z podobszarem rewitalizacji Rutwica i zajmuje obszar 2 697 ha. Dominuje zabudowa popegeerowska (szacunkowy udział tej zabudowy to 90% ogółu zasobu mieszkaniowego). Na tym podobszarze rewitalizacji znajduje się 5 lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznym, a 7 z 9 obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków charakteryzuje „zły/dostateczny" stan techniczny. Siedem zamieszkałych budynków pozbawionych jest także wodociągu, a 11 nieruchomości obsługiwanych jest przez szamba. Spośród 10 wskaźników opisujących sferę społeczną, w sześciu zaobserwowano przekroczenia wskazujące na koncentrację negatywnych zjawisk

z tej sfery. Dodatkowo, zarówno w sferze gospodarczej jak i technicznej zaobserwowano współwystępowanie negatywnego zjawiska. Oba te fakty sprawiły, że uzasadnione jest uznanie tego obszaru za podobszar rewitalizacji.

Badanie ankietowe na potrzeby pogłębionej diagnozy wskazało, że najważniejszym problemem społecznym występującym na tym podobszarze rewitalizacji jest bezrobocie. Wskazano, że problem ten można ograniczyć poprzez tworzenie nowych miejsc pracy oraz podnoszenie wynagrodzenia. Na obszarze tym wymieniono również współwystępowanie innego problemu tj. złego stanu dróg i chodników lub ich całkowity brak. Poprawę stanu dróg i chodników, obok organizowania zajęć dla osób starszych (50 i 60+), uznano za najważniejsze działanie rewitalizacyjne, które powinno być zrealizowane na tym obszarze.

Na podobszarze tym działa Towarzystwo Przyjaciół Dzieci. Oferta społeczna skierowana do mieszkańców Gminy uzupełniana jest również poprzez organizowanie festynów i spotkań integracyjnych (mecze piłki siatkowej, wspólne ogniska, pikniki rowerowe i inne). Część z nich odbywa się w świetlicy wiejskiej – jej stan techniczny oceniany jest jako dobry, ale jest zbyt mała. Stan otwartych przestrzeni publicznych (parku, plaży, placu zabaw oraz boiska sportowego) oceniany jest jako co najmniej dobry. Za główny atut tego podobszaru rewitalizacji uznaje się położenie geograficzne oraz pozostałości po II Wojnie Światowej.

Lokalizacja podobszaru rewitalizacji Nakielno zaprezentowana jest na kolejnej rycinie.

Ryc. 25. Podobszar rewitalizacji Nakielno
Źródło: opracowanie własne

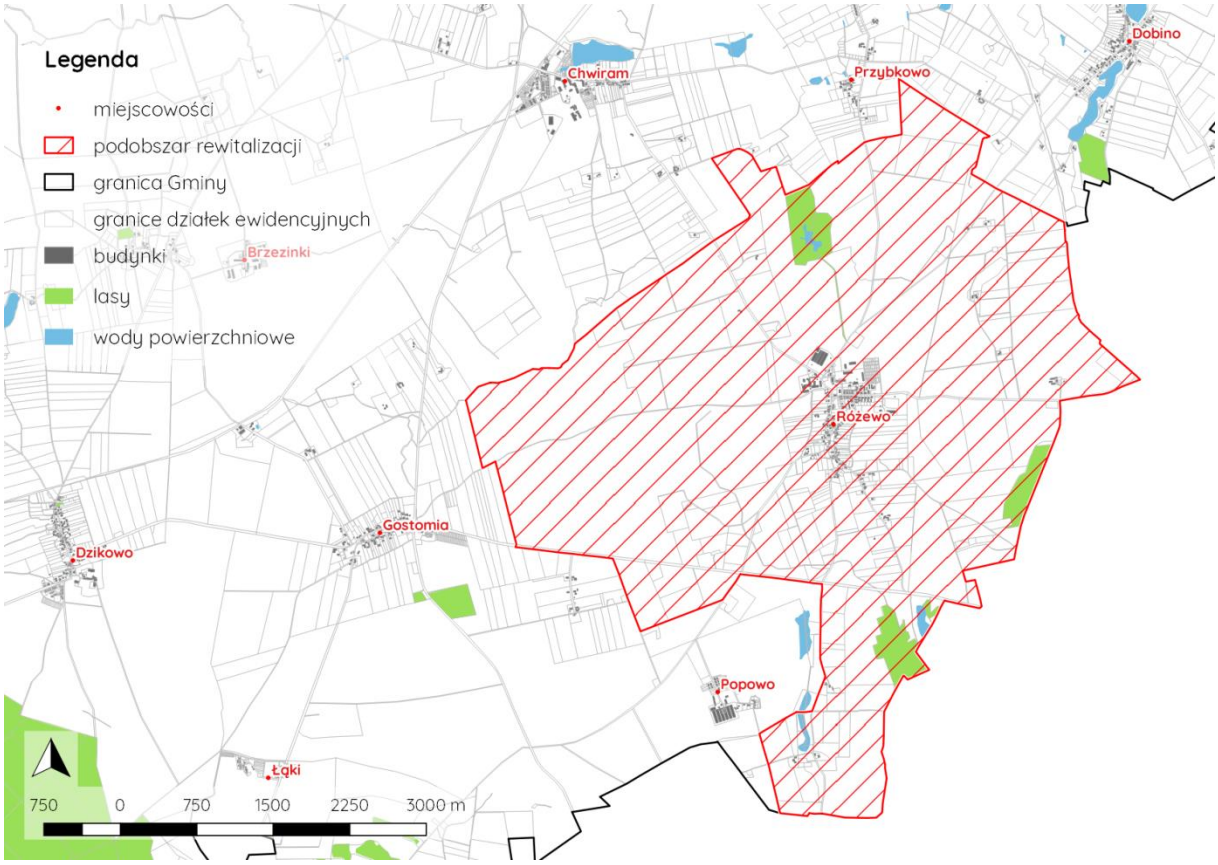
PODOBSZAR REWITALIZACJI RÓŻEWO

Ten podobszar rewitalizacji obejmuje mieszkańców miejscowości Różewo tj. 867 osób (6,98% ogółu mieszkańców w Gminie Wałcz). Znajduje się na południowy-wchód od miasta Wałcz i zajmuje obszar 2 198 ha. Zabudowa mieszkalna miejscowości wchodzącej w skład tego podobszaru rewitalizacji również w zdecydowanej części stanowią mieszkania popegeerowskie (szacunkowy udział to 90%). Dwa lokale komunalne i socjalne są w złym stanie technicznym, a stan techniczny 3 z 5 obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków oceniany jest na „zły/dostateczny". 18 budynków mieszkalnych pozbawionych jest wodociągu, a 98 nieruchomości w miejscowości obsługiwanych jest przez zbiorniki bezodpływowe. Podstawą wyznaczenia tego obszaru za podobszar rewitalizacji były przekroczenia aż 8 z 10 wskaźników opisujących sferę społeczną. Dodatkowo, zaobserwowano współwystępowanie negatywnego zjawiska w sferze gospodarczej.

W badaniu ankietowym na potrzeby pogłębionej diagnozy uznano starzejące się społeczeństwo za najważniejszy problem społeczny. Spowodowany jest on niżem demograficznym oraz migracją osób w wieku produkcyjnym do miast. Uznano, że powstanie nowego zakładu pracy mogłoby zahamować tę negatywną tendencję. Wskazano, że brak świetlicy wiejskiej jest również dużym problemem (nie ma również obiektu, który można by na ten cel adaptować).

Na podobszarze tym działa koło gospodyń wiejskich, a także stowarzyszenie „IGNIS" zajmujące się osobami przewlekle chorymi. Integracja mieszkańców Różewa odbywa się poprzez np. organizowane mecze piłki nożnej, festyny i spotkania integracyjne. Otwarta przestrzeń publiczna to znajdujący się w miejscowości park. Jego stan oceniany jest jako bardzo zły (jednocześnie zwrócono uwagę na możliwość przywrócenia jego pierwotnych walorów i funkcji). Za główny atut Różewa uznano plac zabaw z wyposażeniem rekreacyjno-turystycznym oraz kościół Św. Wawrzyńca, a wskazując dwa najważniejsze działania rewitalizacyjne, które powinny być w pierwszej kolejności zrealizowane na tym podobszarze rewitalizacji wymieniono park oraz kościół Św. Wawrzyńca (wieża i dach).

Podobszar rewitalizacji Różewo został zaprezentowany na kolejnej rycinie.

Ryc. 26. Podobszar rewitalizacji Różewo
Źródło: opracowanie własne

PODOBSZAR REWITALIZCJI RUTWICA

Podobszar rewitalizacji Rutwica obejmuje mieszkańców miejscowości Rutwica oraz Nagórze tj. 378 mieszkańców (3,04% ogółu mieszkańców Gminy). Znajduje się w zachodniej części Gminy Wałcz na południowy-zachód od miasta Wałcz i sąsiaduje od północy z podobszarem rewitalizacji Nakielno. Zajmuje obszar 1 621 ha. Zasób mieszkaniowy tego obszaru tworzą prawie wyłącznie zabudowania popegeerowskie (szacunkowy udział to 95%). Wszystkie lokale komunalne i socjalne charakteryzuje zły stan techniczny, a stan 5 z 6 obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków określono jako „zły/dostateczny". Dwa zamieszkałe budynki pozbawione są wodociągu, a sześć nieruchomości obsługiwanych jest przez zbiorniki bezodpływowe. Obszar ten uznano za podobszar rewitalizacji ze względu na przekroczenia 8 z 10 wskaźników opisujących sferę społeczną, a dodatkowo zaobserwowano współwystępowanie negatywnego zjawiska ze sfery gospodarczej.

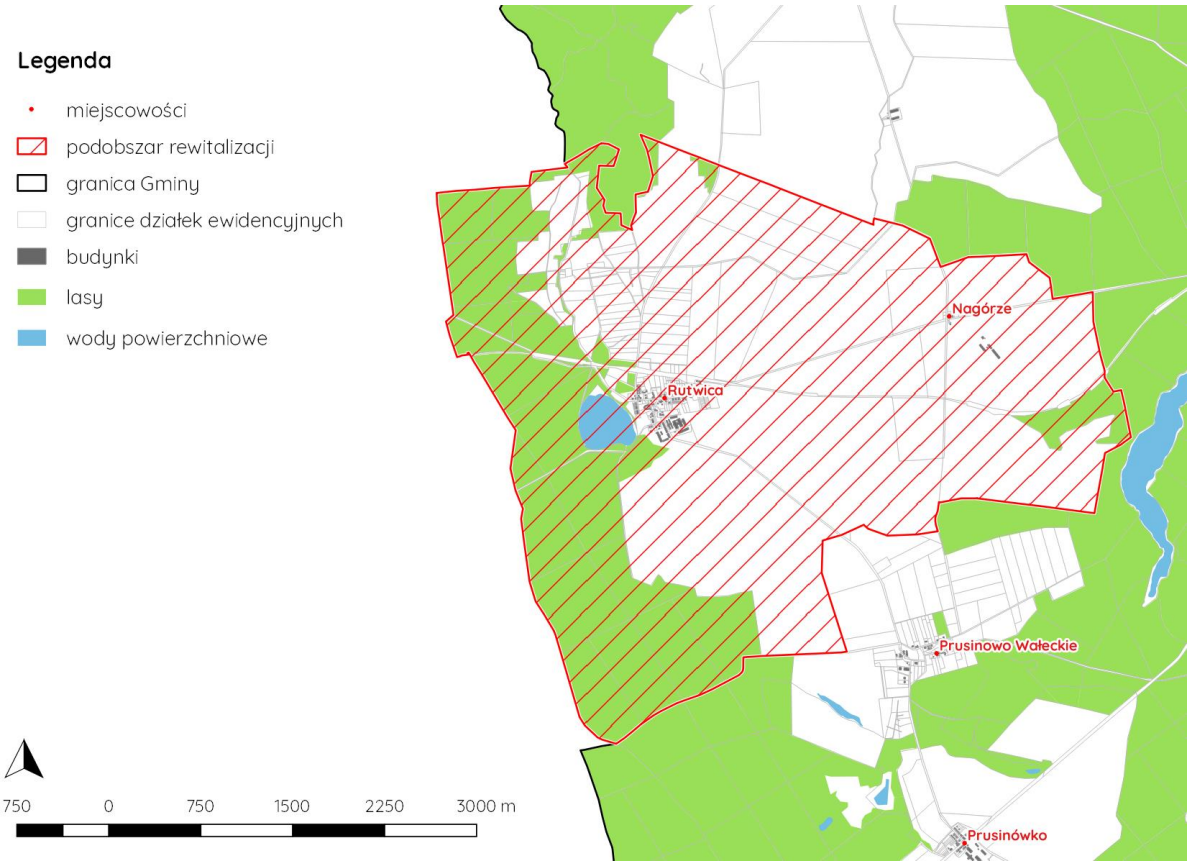
Badanie ankietowe przeprowadzone na potrzeby pogłębionej diagnozy wykazało, że niedostateczny poziom wykształcenia mieszkańców jest najważniejszym problemem społecznym na tym obszarze, z którym można by walczyć poprzez uświadamianie młodych ludzi, że dobre wykształcenie jest źródłem sukcesu. Wskazano, że system stypendialny mógłby dodatkowo wpłynąć pozytywnie na zdiagnozowany problem. Za główny powód występowania opisywanego problemu wskazano bowiem niski dochód w rodzinach uniemożliwiony zdobycie wykształcenia, ale obok tego zauważono również, że brak motywacji do ponoszenia swoich kwalifikacji zawodowych ma charakter dziedziczny. Odnotowuje się również współwystępowanie innego problemu na tym podobszarze rewitalizacji tj. brak zaradności gospodarczej spowodowany pokoleniowym

przyzwyczajeniem do „państwa opiekuńczego” (w szczególności wśród dawnych pracowników PGR).

Na tym podobszarze rewitalizacji działa koło gospodyń wiejskich oraz Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, organizowane są również imprezy o charakterze integracyjnym (np. środowiskowy Dzień Dziecka, mikołajki czy festyn parafialno-wiejski. W Rutwicy istnieje boisko wiejskie – poza nim brak jest na tym podobszarze rewitalizacji otwartych przestrzeni publicznych. Świetlica, która funkcjonuje w miejscowości sołeckiej jest w dobrym stanie technicznym, ale zdecydowanie jest zbyt mała w stosunku do potrzeb. Za główną atrakcję tego obszaru uznano pobliską „Magiczną Górkę” – miejsce „anomalii grawitacji” oraz zabytkowy kościół w Rutwicy. Za najważniejsze działania rewitalizacyjne, które powinny zostać zrealizowane na tym obszarze uznano:

- powiększenie świetlicy wiejskiej,
- wygospodarowanie miejsca na plac zabaw dla dzieci.

Poniżej zaprezentowano podobszar rewitalizacji Rutwica.

Ryc. 27. Podobszar rewitalizacji Rutwica
Źródło: opracowanie własne

PODOBSZAR REWITALIZACJI SZWECJA

Podobszar rewitalizacji Szwecja obejmuje mieszkańców sołectwa Szwecja, tj. miejscowości Szwecja i Nowa Szwecja – łącznie 887 osób (7,14% ogółu mieszkańców w Gminie). Podobszar ten znajduje się na północno-wschodniej części Gminy Wałcz (na północny-wschód od miasta Wałcz) i łącznie zajmuje 1 138 ha. Przez obie miejscowości przebiega droga krajowa nr 22. Szacunkowo, około 20% mieszkań tworzących zasób mieszkaniowy tego podobszaru rewitalizacji to mieszkania popegeerowskie. Ocena

wskaźnikowa sfery społecznej wykazała przekroczenia w 6 z 10 wskaźników. Dodatkowo, odnotowano współwystępowanie negatywnego zjawiska ze sfery technicznej. Fakty te miały znaczący wpływ na uznanie tego obszaru za podobszar rewitalizacji.

W badaniu ankietowym na potrzeby pogłębionej diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wskazano niewystarczające uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym za najważniejszy problem sfery społecznej występujący na tym obszarze, a wśród powodów takiego stanu rzeczy wskazano:

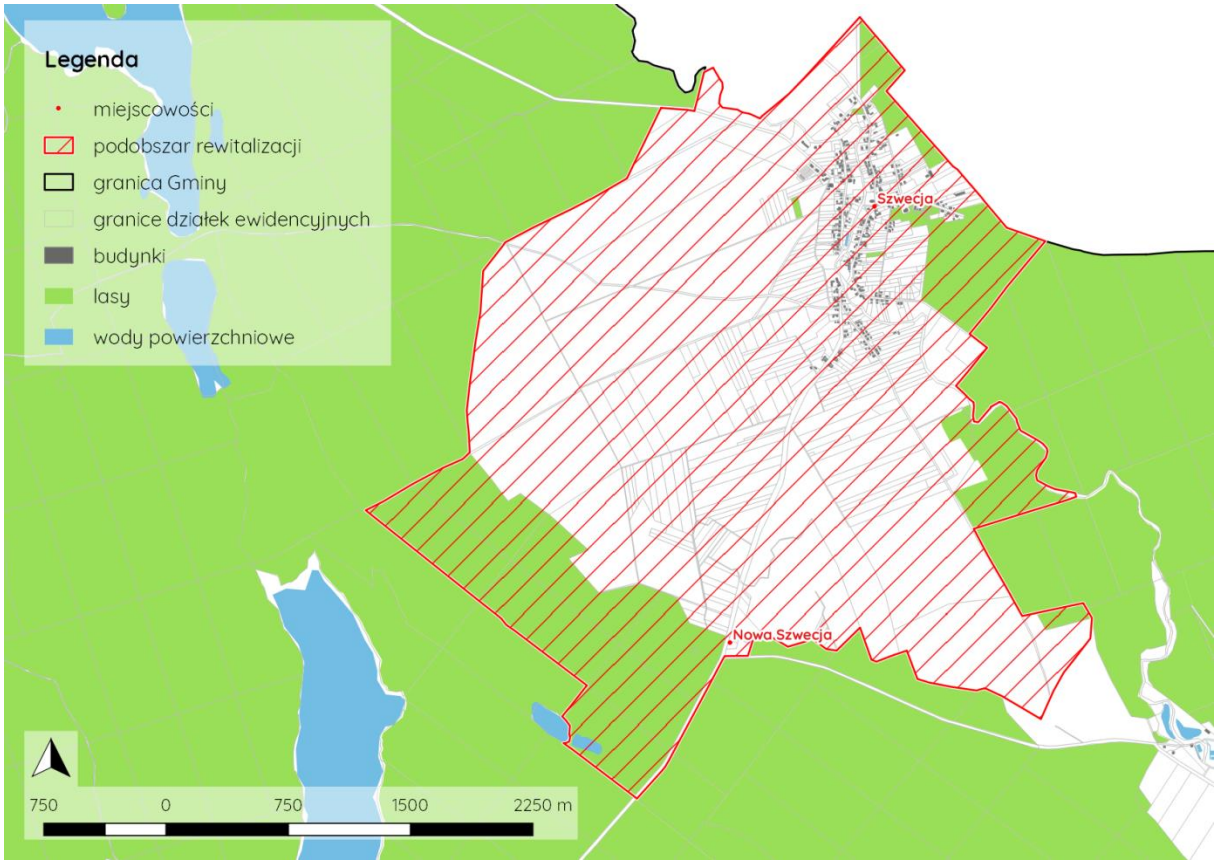
- małą frekwencję na imprezach organizowanych dla mieszkańców
- brak zainteresowania i aktywności mieszkańców.

Odnotowano również, że bezpośrednie dotarcie z informacją o organizowanych inicjatywach o charakterze społecznym mogłoby korzystnie wpłynąć na obecnie zdiagnozowany problem. Oprócz niskiej aktywności mieszkańców, wymieniono również ich małą aktywność zawodową (części), a wśród powodów występowania wskazanego problemu wymieniono lenistwo oraz zbyt duże uzależnienie od pomocy społecznej.

W Szwecji działa stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi „Przystań Szwecja", którego misją jest m.in. aktywizowanie ludności wiejskiej, stymulowanie lokalnych inicjatyw czy wspieranie inicjatyw społecznych mających na celu przeciwdziałania wykluczenia społecznego. W Szwecji funkcjonuje również Ochotnicza Straż Pożarna oraz klub sportowy „Grom Szwecja". Aktywizowanie mieszkańców tego podobszaru rewitalizacji odbywa się poprzez festyny, rajdy rowerowe, pikniki ekologiczne, a także organizowanie imprez okolicznościowych (np. Dzień Kobiet). Stan świetlicy wiejskiej jest w dobrym stanie, funkcjonuje również boisko wraz infrastrukturą, której stan również oceniany jest pozytywnie. Za główną atrakcję tego podobszaru rewitalizacji uznaje się spływy kajakowe rzeką Pilawa. Najważniejsze działania rewitalizacyjne, które w pierwszej kolejności powinny być zrealizowane to:

- zagospodarowanie przestrzeni publicznej,
- zajęcia dodatkowe dla mieszkańców (szczególnie w okresie jesienno-zimowym typu nauka języka czy zajęcia plastyczne).

Na kolejnej rycinie przedstawiono podobszar rewitalizacji Szwecja.

Ryc. 28. Podobszar rewitalizacji Szwecja
Źródło: opracowanie własne

SPIS TABEL

Tabela 1. Podstawowe dane o jednostkach analitycznych w Gminie Wałcz 9
Tabela 2. Miejscowości wchodzące w skład poszczególnych jednostek analitycznych 11
Tabela 3. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Wałcz w latach 2004 - 2015 14
Tabela 4. Wskaźniki obciążenia demograficznego dla Gminy Wałcz, powiatu wałeckiego, województwa zachodniopomorskiego i Polski za rok 2015. 16
Tabela 5. Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej 17
Tabela 6. Udział (%) bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2004 – 2015 19
Tabela 7. Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce analitycznej 21
Tabela 8. Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w danej jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r. 25
Tabela 9. Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. 28
Tabela 10. Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 30
Tabela 11. Udział (%) osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2012 – 2015 32
Tabela 12. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. 34
Tabela 13. Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r. 36
Tabela 14. Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. 38
Tabela 15. Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. 42
Tabela 16. Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r. 43
Tabela 17. Zestawienie dotyczące kondycji gospodarczej Gminy Wałcz na tle powiatu wałeckiego, województwa zachodniopomorskiego i kraju – podstawowe wskaźniki 46
Tabela 18. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w latach 2012 – 2016 49
Tabela 19. Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r. 51
Tabela 20. Zestawienie dotyczące sfery technicznej w Gminie Wałcz w podziale na poszczególne jednostki analityczne 56
Tabela 21. Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 61
Tabela 22. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz – sfera społeczna 65
Tabela 23. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Wałcz – sfera gospodarcza i techniczna 67
Tabela 24. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie gminy Wałcz – liczba negatywnych wskaźników społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno - funkcjonalnych i technicznych 71

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Lokalizacja poszczególnych jednostek analitycznych w Gminie Wałcz 10
Ryc. 2. Miejscowości w Gminie Wałcz na tle wyznaczonych jednostek analitycznych 12
Ryc. 3. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Wałcz w 2015 r. 15
Ryc. 4. Różnica liczby ludności pomiędzy rokiem 2012 i 2016 w stosunku do roku 2012 na 100 osób w jednostce analitycznej – ujęcie graficzne 18
Ryc. 5. Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w jednostce analitycznej 22
Ryc. 6. Udział (%) dzieci i młodzieży nieotrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjum w jednostce analitycznej w roku szkolnym 2015/2016 r. – ujęcie graficzne 26
Ryc. 7. Liczba przestępstw na 1 tys. ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r. 29
Ryc. 8. Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności w danej jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne 31
Ryc. 9. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. 35
Ryc. 10. Wielkość (w zł) zasiłków pomocy rodzinie na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne 37
Ryc. 11. Udział (%) osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy GOPS w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne 40
Ryc. 12. Udział (%) osób, którym przyznano zasiłek celowy na zakup opału w ogóle liczby ludności w jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne 41
Ryc. 13. Wielkość (w zł) zaległości czynszowych w lokalach komunalnych i socjalnych na 100 osób w jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne 44
Ryc. 14. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w jednostkach analitycznych w Gminie Wałcz 47
Ryc. 15. Liczba osób w wieku produkcyjnym w poszczególnych jednostkach analitycznych na koniec roku 2016 48
Ryc. 16. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych w latach 2012 – 2016 w poszczególnych jednostkach analitycznych – ujęcie graficzne 50
Ryc. 17. Udział (%) osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w jednostce analitycznej w 2016 r. 53
Ryc. 18. Zestawienie liczby lokali komunalnych i socjalnych w złym stanie technicznych, budynków bez wodociągu oraz nieruchomości obsługiwanych przez szamba 58
Ryc. 19. Szacunkowy udział (%) mieszkań popegeerowskich w ogólnym zasobie mieszkaniowym oraz liczba obiektów w gminnej ewidencji zabytków w stanie „dostatecznym/złym” 59
Ryc. 20. Udział (%) źródeł/systemów ogrzewania budynków o wieku powyżej 15 lat w danej jednostce analitycznej w 2016 r. – ujęcie graficzne 62
Ryc. 21. Graficzne podsumowanie oceny wskaźnikowej w Gminie Wałcz 71
Ryc. 22. Podobszary zdegradowane i podobszary rewitalizacji w Gminie Wałcz Źródło: opracowanie własne 74
Ryc. 23. Podobszar rewitalizacji Dzikowo 76
Ryc. 24. Podobszar rewitalizacji Karsibór 77
Ryc. 25. Podobszar rewitalizacji Nakielno 78
Ryc. 26. Podobszar rewitalizacji Różewo 80
Ryc. 27. Podobszar rewitalizacji Rutwica 81
Ryc. 28. Podobszar rewitalizacji Szwecja 83

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Udział (%) bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Polsce 19
Wykres 2. Udział (%) osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2012 - 2015 32